

รายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง รูปแบบการเสริมสร้างสังคมเข้มแข็ง โดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ
กรณีศึกษานวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ
ของ
คณะกรรมการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา

(สำเนา)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมการการพัฒนากองเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา

ที่ สว ๐๐๖๐.๖๐/๕๖๓๖ วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “รูปแบบการเสริมสร้างสังคมเข้มแข็ง โดยใช้ศิลปวัฒนธรรม เป็นเครื่องมือ กรณีศึกษานวัตกรรมการแข่งขันศิลปะแผ่นดินสุพรรณภูมิ”

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒ ที่ประชุมวุฒิสภาได้มีมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ คณะกรรมการการพัฒนากองเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา เป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะหนึ่ง มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณาขอเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนากองเมืองและการดำเนินการอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจุบันคณะกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายเสรี สุวรรณภานนท์	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายจเด็จ อินสว่าง	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายวันชัย สอนศิริ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายดิเรกฤทธิ์ เจนครองธรรม	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. ว่าที่ร้อยตรี วงศ์สยาม เพ็งพานิชภักดิ์	เลขานุการคณะกรรมการ
๖. นายพลเดช ปิ่นประทีป	โฆษกคณะกรรมการ
๗. นายสถิตย์ ลิ้มพงศ์พันธุ์	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๘. นายพิทักษ์ ไชยเจริญ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๙. พลเอก วัฒนา สรรพพานิช	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๐. นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ	กรรมการ
๑๑. นายกำพล เลิศเกียรติดำรงค์	กรรมการ
๑๒. นายคำคุณ สิริสมาน	กรรมการ
๑๓. นายจรินทร์ จักกะพาก	กรรมการ
๑๔. พันตำรวจเอก จรุงวิทย์ ภูมมา	กรรมการ
๑๕. นายเฉลิมชัย เฟื่องคอน	กรรมการ
๑๖. นายประดิษฐ์ เหลืองอร่าม	กรรมการ
๑๗. นายสุชัย บุตรสาระ	กรรมการ
๑๘. นายอนันต์ กาจกระโทก	กรรมการ

บัดนี้...

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษา “รูปแบบการเสริมสร้างสังคมเข้มแข็ง โดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ กรณีศึกษานวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ” เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวต่อวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๘

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบและนำเสนอรายงานของคณะกรรมการต่อที่ประชุมวุฒิสภาต่อไป

(ลงชื่อ)

เสรี สุวรรณภานนท์

(นายเสรี สุวรรณภานนท์)

ประธานคณะกรรมการการพัฒนาการเมือง
และการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวอรทัย แหวนนาค)

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการการพัฒนาการเมือง
และการมีส่วนร่วมของประชาชน

คำนำ

ด้วยคณะกรรมการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา พิจารณาเห็นว่า ในการดำเนินงานส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาการเมือง กิจกรรมการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในมิติศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เป็นพื้นฐานประชาธิปไตยชุมชน อันสำคัญที่สร้างความมั่นคงของชุมชนท้องถิ่นและประเทศภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข จึงดำเนินการศึกษารูปแบบการเสริมสร้างสังคมเข้มแข็ง โดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ กรณีศึกษา นวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ เป็นการดำเนินงาน เพื่อการแก้ไขปัญหาศิลปวัฒนธรรมอันเป็นปัญหาร่วมของชุมชนโดยการสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรม เพื่อการแก้ปัญหา การดำเนินการดังกล่าวเป็นการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอันเป็นพื้นฐานสำคัญ ในการพัฒนาประเทศที่รัฐควรเข้ามามีส่วนร่วมสร้างพัฒนาการทางศิลปวัฒนธรรมที่ยั่งยืน

คณะกรรมการฯ จึงได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ๓ การดำเนินงาน ๓ กลุ่มชุมชน ๓ รูปแบบ การสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์ และค้นพบรูปแบบการเสริมสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรม เป็นเครื่องมือ กรณีศึกษา นวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ อันนำไปสู่การบูรณาการทางนโยบาย ของรัฐเพื่อการพัฒนา รวมทั้งการขับเคลื่อนร่วมกันระหว่างรัฐ ชุมชนและยังเป็นแนวปฏิบัติ ในการเสริมสร้างสังคมเข้มแข็งอีกรูปแบบหนึ่ง โดยจัดทำเป็นการพิจารณาศึกษาอันเป็นข้อเสนอแนะ เพื่อการสร้างความเข้มแข็งในบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนอันเป็นหุ้นส่วนสำคัญของการพัฒนา ประเทศตามแนวทางยุทธศาสตร์ชาติ

ด้วยคณะกรรมการฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานการพิจารณาศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอันนำไปสู่การดำเนินงานเชิงบูรณาการเพื่อการเสริมสร้างสังคมที่เข้มแข็ง โดยมีศิลปวัฒนธรรมของชุมชนเป็นฐาน ทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคมและภาคเอกชน โดยการนำข้อมูล จากรายงานการพิจารณาศึกษานี้ไปปรับใช้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานต่อไป

คณะกรรมการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ช
รายนามคณะกรรมการ	ฎ
รายนามคณะอนุกรรมการ	ฐ
บทสรุปผู้บริหาร	ฒ
รายงานการพิจารณาศึกษา	บ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาของการพิจารณาศึกษา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์	๒
๑.๓ ขอบเขตของการพิจารณา	๒
๑.๔ นิยามศัพท์เฉพาะ	๓
๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๓
๑.๖ กรอบการพิจารณา	๔
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง	๕
๒.๑ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างสังคมเข้มแข็ง	๕
๒.๒ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแผ่นดินสุพรรณภูมิ	๑๐
๒.๓ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม	๒๑
๒.๔ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ	๒๗
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๘
บทที่ ๓ วิธีการพิจารณาศึกษา	๕๑
๓.๑ ขั้นตอนที่ ๑ กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๕๑
๓.๒ ขั้นตอนที่ ๒ ข้อมูลนวัตกรรมเชิงศิลป์	๕๑
๓.๓ ขั้นตอนที่ ๓ ข้อมูลเอกสาร	๕๒
๓.๔ ขั้นตอนที่ ๔ ข้อมูลภาคสนามเชิงลึก	๕๒
๓.๕ ขั้นตอนที่ ๕ สรุปข้อมูล	๕๒
บทที่ ๔ ผลการศึกษา	๕๓
๔.๑ ข้อมูลทั่วไป	๕๓
๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ	๕๕
๔.๓ รูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรม เป็นเครื่องมือสอดคล้องกับรูปแบบนวัตกรรมสังคม	๗๒
๔.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิ	๗๔
๔.๕ ปัญหาอุปสรรค	๗๗

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๕ สรุปผลและข้อเสนอแนะ	๗๙
๕.๑ สรุปผลรายงานการพิจารณาศึกษา	๗๙
๕.๒ ข้อเสนอแนะต่อชุมชน	๘๙
๕.๓ ข้อเสนอแนะต่อท้องถิ่น	๘๙
๕.๔ ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล	๘๙
๕.๕ ผลกระทบ	๙๓
บรรณานุกรม	๙๕

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๑ แสดงนวัตกรรมเชิงศิลป์ในการดำเนินงานศิลปกรรมชุมชนไทดำ : การบูรณาการการเรียนรู้สู่ความยั่งยืน	๕๖
๒ แสดงนวัตกรรมเชิงศิลป์ในการดำเนินงานการพัฒนาเมืองโบราณอุทองเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	๕๗
๓ แสดงนวัตกรรมเชิงศิลป์ในการดำเนินงานศิลปปิ่นถิ่นสุพรรณ สร้างสรรค์วัฒนธรรมทางดนตรี	๕๘
๔ แสดงรูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรม เป็นเครื่องมือสอดคล้องกับรูปแบบนวัตกรรมสังคม ๗ ขั้นตอน	๗๓

สารบัญภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๑ กรอบการพิจารณา	๔
๒ สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา	๙
๓ แสดงที่ตั้งเมืองอุทอง	๑๑
๔ ประติมากรรมดินเผารูปพระสงฆ์ ๓ องค์อุ้มบาตร	๑๒
๕ ธรรมจักร พบที่เมืองอุทองจัดแสดง ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อุทอง	๑๓
๖ เวทีการมีส่วนร่วมทิศทางในอนาคตของศิลปกรรมชุมชนไทยเชิงจังหวัดสุพรรณบุรี ในการดำเนินงานวิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงศิลปกรรมชุมชนไทยเชิงจังหวัดสุพรรณบุรี	๒๘
๗ กิจกรรมการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาชุมชนไทยเชิงจังหวัดสุพรรณบุรี	๒๘
๘ กิจกรรมการมีส่วนร่วมจัดขึ้นที่โรงเรียนวัดกลางบ้านดอน	๒๙
๙ กิจกรรมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการมีส่วนร่วมเลือกสรรผลงานการออกแบบ ผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อการสืบทอดศิลปกรรมชุมชนไทยเชิงในสถานศึกษา	๒๙
๑๐ กิจกรรมการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาหลักสูตรศิลปกรรมชุมชนไทยเชิง เพื่อการสืบทอดในสถานศึกษา	๓๐
๑๑ กิจกรรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการครูแกนนำเพื่อการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรศิลปกรรมชุมชนไทดำในสถานศึกษา	๓๐
๑๒ กิจกรรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนไทดำ	๓๑
๑๓ กิจกรรมการนำเสนอนวัตกรรมในงานมหกรรมวัฒนธรรมผ้าถิ่นไทย	๓๑
๑๔ สัมมนากิจกรรมนวัตกรรมกระเป๋าแห่งความกตัญญู และการทอดผ้าป่าการศึกษาไทดำ ๓ ดอน	๓๒
๑๕ กระเป๋าแห่งความกตัญญูของนักเรียนทุกคนในโรงเรียนความร่วมมือ	๓๒
๑๖ กระเป๋าเป็นนักเรียน กระเป๋าแห่งความกตัญญูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา	๓๓
๑๗ ผลิตภัณฑ์ผ้าไทดำร่วมสมัยของชุมชน	๓๓
๑๘ ผลิตภัณฑ์ผ้าพิมพ์ลายไทดำร่วมสมัย	๓๔
๑๙ ดนตรีร่วมสมัยไทดำซิมโฟนิคแบนด์และการแสดงพื้นบ้านไทดำลาวครั้งร่วมสมัย	๓๔
๒๐ การประชุมหาข้อสรุปการจัดการเรื่องราวความบกพร่องของชุมชน ต.อุทอง ต่ออารยธรรม อุทองด้วยการสร้างสรรค์ประเพณีทำบุญขอการวะอารยธรรมอุทองโบราณ	๓๗
๒๑ ประชุมกลุ่มหมู่บ้าน หมู่ ๔ หมู่ ๗ เพื่อขอความคิดเห็นและความเห็นชอบร่วม ต่อการสร้างสรรค์ ประเพณีทำบุญขอการวะอารยธรรมอุทองโบราณ อันเป็นข้อสรุปของการจัดการเรื่องราวของชุมชน ต.อุทอง	๓๗

สารบัญภาพ (ต่อ)

แผนภาพที่	หน้า
๒๒ การประชุมร่วมชุมชนและหน่วยงานความร่วมมือพบกัน เพื่อนำไปสู่การทำงานร่วมกัน เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมในโครงการ	๓๘
๒๓ การแสดงการออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายผ้าลายบุษยศิริธรรม ลายศิลปะอุทอง ในโครงการมหกรรมวัฒนธรรมผ้าถิ่นไทย	๓๘
๒๔ การประชุมการกำหนดรูปแบบประเพณีทำบุญขอขมาคารวะอารยธรรมอุทองโบราณ	๓๙
๒๕ สัญลักษณ์งานประเพณีทำบุญขอขมาคารวะอารยธรรมอุทอง	๔๐
๒๖ ลายผ้าบุษยศิริธรรม ลายผ้าบุษยมาลาธรรม	๔๐
๒๗ ผ้าพิมพ์ลายลาวครั้ง	๔๑
๒๘ การพัฒนารูปแบบการเล่นกลองยาวอุทอง	๔๑
๒๙ การพัฒนารูปแบบการแสดงจักรยานโบราณร่วมกับวัฒนธรรมลาวครั้ง	๔๒
๓๐ การนำเสนอผลิตภัณฑ์อาหารขนมและเครื่องดื่มประกอบการขับลำนำ	๔๒
๓๑ ศิลปินที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสุพรรณบุรี	๔๓
๓๒ การแสดงหลอมรวมศิลปินถิ่นสุพรรณส่งเสริมสร้างสรรค์ดนตรีกวีศิลป์เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารีครบ ๖๐ พรรษาในปี พ.ศ.๒๕๕๘	๔๔
๓๓ กิจกรรมการฝึกซ้อมและการแสดงจริงร่วมรำลึกและไว้อาลัย ฯพณฯ บรรหาร ศิลปอาชา นายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๑ ผู้มีคุณูปการสร้างสรรค์จังหวัดสุพรรณบุรี	๔๕
๓๔ วงมหาดูริยางค์ศิลปินถิ่นสุพรรณที่หลอมรวมบูรณาการระหว่างวงปี่พาทย์มอญพื้นบ้าน	๔๖
๓๕ การแสดงรำขวัญข้าวที่สร้างสรรค์ขึ้นตามวิถีอาชีพเกษตรกรรม	๔๗
๓๖ ภูเขาแจซอลลายข้าว	๔๗
๓๗ ผ้าพิมพ์ลายข้าวหอมสุพรรณที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อใช้ในการแสดง	๔๘
๓๙ แผนภาพแสดงไตรภูมิชีวิต มิติกาย จิต และใจ	๖๖
๔๐ แผนภาพแสดงไตรภูมิอนาคตความฝัน ความหวัง ความพยายาม	๖๖
๔๑ แผนภาพแสดงไตรภูมิภูมิปัญญา ชุมชน วัฒนธรรม ศิลปะ	๖๗
๔๒ แผนภาพแสดงไตรภูมิพลังชุมชน รวม ร่วม หลอม	๖๗
๔๓ แผนภาพแสดงไตรภูมิพลเมือง รัก สามัคคี พลัง	๖๘
๔๔ แผนภาพแสดงพลังแรงผลึกภายในไตรภูมิมิติจุดเริ่มต้นชุมชน	๖๘
๔๕ แผนภาพแสดงไตรภูมิวิสัยทัศน์ ความหมาย เป้าหมายและจุดหมาย	๖๙
๔๖ แผนภาพแสดงไตรภูมิบัณฑิต ภูมิรู้ ภูมิธรรมและทรงภูมิ	๗๐
๔๗ แผนภาพแสดงไตรภูมิผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความคิด อุดมการณ์และอุดมคติ	๗๐
๔๘ แผนภาพแสดงไตรภูมิยุทธศาสตร์การพัฒนา ความรู้ เคลื่อนไหวสังคมและเชื่อมฝายนโยบายรัฐ	๗๑
๔๙ แผนภาพแสดงพลังแรงผลึกภายในไตรภูมิมิติส่วนที่ ๒ ชุมชนดำเนินการ	๗๑
๕๐ แผนภาพแสดงรูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ	๗๒
๕๑ แผนภาพแสดงจุดเริ่มต้นของการดำเนินงาน	๘๐

สารบัญภาพ (ต่อ)

แผนภาพที่	หน้า
๕๒ แผนภาพแสดงปัญหาศิลปวัฒนธรรมอันเป็นปัญหาาร่วมของชุมชน	๘๑
๕๓ แผนภาพแสดงผลงานการสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์	๘๒
๕๔ แผนภาพรูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ	๘๔
๕๕ แผนภาพเปรียบเทียบการขับเคลื่อนรูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรม เป็นเครื่องมือกับการขับเคลื่อนของรถยนต์	๘๔
๕๖ แผนผังการดำเนินงานสู่จุดหมายแห่งการสร้างสรรค์นวัตกรรม วิธีการดำเนินการและความพึงตระหนัก	๘๗
๕๗ แผนผังรูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือสู่ นวัตกรรม สังคม	๘๘
๕๘ แผนผังการสร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมนำไปสู่ความมั่นคงของประเทศ	๘๘
๕๙ แผนผังข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลและผลกระทบ	๙๓

คณะกรรมการการพัฒนากองเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา

นายเสรี สุวรรณภานนท์
ประธานคณะกรรมการ

นายจเด็จ อินสว่าง
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่หนึ่ง

นายวันชัย สอนศิริ
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สอง

นายดิเรกฤทธิ์ เจนครองธรรม
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สาม

ว่าที่ร้อยตรี วงศ์สยาม เพ็งพานิชภักดิ์
เลขาธิการคณะกรรมการ

นายพลเดช ปิ่นประทีป
โฆษกคณะกรรมการ

นายสถิตย์ ลิ้มพงศ์พันธุ์
ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายพิทักษ์ ไชยเจริญ
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

พลเอก วัฒนา สรรพานิช
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

กรรมการ

นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ

นายกำพล เลิศเกียรติดำรงค์

นายคำณูณ สิทธิสมาน

นายจรินทร์ จักกะพาก

พันตำรวจเอก จรุงวิทย์ ภูมมา

นายเฉลิมชัย เฟื่องคอน

นายประดิษฐ์ เหลืองอร่าม

นายสุชัย บุตรสาระ

นายอน กาจกระโทก

นางสาวอรัทัย แหวนนาค
ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ

คณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน

นายพลเดช ปิ่นประทีป
ประธานคณะอนุกรรมการ

นายออน กาจกระโทก
รองประธานคณะอนุกรรมการ
คนที่หนึ่ง

นายพิทักษ์ ไชยเจริญ
รองประธานคณะอนุกรรมการ
คนที่สอง

นายสรณะ เทพเนาว์
อนุกรรมการ

นายสุรพงษ์ พรหมเท้า
อนุกรรมการ

นายพล พลพนาธรรม
อนุกรรมการ

นายวีระศักดิ์ สุวรรณโน
อนุกรรมการ

นายชำนาญ วัฒนศิริ
อนุกรรมการ

นายศักดิ์ ประสานดี
อนุกรรมการ

นายบรรหาร บุญเขต
อนุกรรมการ

นายอาคม ทิมประเสริฐ
อนุกรรมการ

นางสาวมทิรา เครือพงศ์ศักดิ์
อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

บทสรุปผู้บริหาร

รายงานการศึกษาเรื่อง รูปแบบการเสริมสร้างสังคมเข้มแข็ง โดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ : กรณีศึกษา นวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ

๑. ความเป็นมา สภาพปัญหา และเหตุจูงใจให้ศึกษา

คณะกรรมการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา โดยอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้รับทราบการนำเสนอผลงานนวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ ของคณะทำงานชุมชนผู้สร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ อันประกอบด้วย นักวิชาการ ครูอาจารย์ในพื้นที่ ตัวแทนชุมชน ๓ กลุ่มดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาทางด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นสุพรรณบุรีอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การดำเนินงานศิลปกรรมชุมชนไทดำ: การบูรณาการการเรียนรู้สู่ความยั่งยืน การดำเนินงานการพัฒนาเมืองโบราณอุทองเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และศิลปินถิ่นสุพรรณสร้างสรรค์วัฒนธรรมทางดนตรี จึงพิจารณาเห็นว่า ทั้ง ๓ การดำเนินงาน เป็นการขับเคลื่อนด้วยกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้วยการเรียนรู้สู่ความเข้าใจ เข้าถึงและร่วมกันพัฒนา อันมีเป้าหมายสำคัญคือ การสร้างสรรค์เรื่องราวทางวัฒนธรรมของชุมชนให้มีความเจริญพัฒนา บนพื้นฐานแห่งภูมิรู้ ภูมิธรรม จนเกิดเป็นนวัตกรรมทางสังคมในเชิงประจักษ์ พร้อมทั้งจะรับการพัฒนาให้เกิดความสมบูรณ์ เพื่อนำเสนอสู่สังคมอย่างเป็นรูปธรรม

นวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิที่สร้างสรรค์ขึ้น แสดงให้เห็นถึงพลังของเครือข่ายการมีส่วนร่วม รวมกาย หลอมจิต รวมใจ รักสามัคคี เป็นการแสดงถึงความเข้มแข็งของชุมชนอันสอดคล้องกับการประกาศแผนปฏิรูปประเทศ ด้านที่ ๑๓ การปฏิรูปด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงานและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมีเป้าหมายประสงค์เพื่อให้ประชาชนมีคุณธรรมจริยธรรม เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๖ ด้าน โดยเฉพาะด้านความสามารถในการแข่งขัน มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด ๓ ประการ คือ ต่อยอดอดีต ปรับปัจจุบันและสร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต ในพื้นฐานแนวคิดประเด็นต่อยอดอดีต โดยมองกลับไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายนี้ สอดคล้องกับการดำเนินงานของชุมชน ๓ กลุ่ม ดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาทางด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นสุพรรณบุรี ส่งผลให้การดำเนินการดังกล่าวน่าสนใจที่จะนำไปสู่ความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงแห่งชาติต่อไป

จากข้อมูลเบื้องต้นพบว่า ในสภาพปัจจุบัน นวัตกรรมเชิงศิลป์ที่พร้อมนำไปดำเนินการนี้ ยังไม่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาสู่สังคมภายนอกได้ เพราะสิ่งที่ต้องดำเนินการในขั้นต่อไปนั้นเกินกว่าศักยภาพของชุมชนที่จะดำเนินงานตามลำพัง คณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา จึงดำเนินการศึกษาพิจารณาในเรื่องนี้ เพื่อให้ได้ข้อสรุปของกระบวนการทำงานการสร้างสังคมเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น และใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ โดยนำเสนอแนวทางการขับเคลื่อนพัฒนาร่วมกับนโยบายรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมให้นวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิที่ชุมชนสร้างสรรค์ขึ้นนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อนำเสนอสู่สังคมอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

๑) เพื่อศึกษารูปแบบการเสริมสร้างสังคมเข้มแข็ง โดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ
กรณีศึกษานวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ

๒) เพื่อเสนอแนะนโยบายต่อหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการสนับสนุนรูปแบบการเสริมสร้าง
สังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ

๓. ระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นตอนที่ ๑ กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพิจารณาเป็นตัวแทนจากประชากร
กำหนดเป็น ๓ กลุ่ม กลุ่มละ ๓ คน ในการนำเสนอเรื่องราวการมีส่วนร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์
แผ่นดินสุพรรณภูมิ คือ กลุ่มประชากรในการดำเนินงานศิลปกรรมชุมชนไทยดำ: การบูรณาการ
การเรียนรู้สู่ความยั่งยืน กลุ่มประชากรที่ดำเนินงานการพัฒนาเมืองโบราณอุททอง เพื่อการท่องเที่ยว
อย่างยั่งยืน และกลุ่มที่ดำเนินงานศิลปปิ่นถิ่นสุพรรณ สร้างสรรค์วัฒนธรรมทางดนตรี

ขั้นตอนที่ ๒ ประมวลข้อมูลนวัตกรรมเชิงศิลป์ที่เกิดจากการดำเนินงานการเสริมสร้าง
ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ ดังนี้

๑. นวัตกรรมเชิงศิลป์ที่เกิดจากการดำเนินงานศิลปกรรมชุมชนไทยดำ: การบูรณาการการเรียนรู้
สู่ความยั่งยืน ๓ ชิ้น ได้แก่

๑.๑ กระเป๋านักเรียน ชื่อ กระเป๋าแห่งความกตัญญู

๑.๒ ผลิตภัณฑ์ไทดำร่วมสมัยของชุมชนและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าพิมพ์ลายไทดำร่วมสมัย

๓ ลาย

๑.๓ ดนตรีร่วมสมัยไทดำซิมโฟนิคแบนด์และการแสดงพื้นบ้านไทดำ - ลาวครึ่ง

๒. นวัตกรรมเชิงศิลป์ที่เกิดจากการดำเนินงานการพัฒนาเมืองโบราณอุททองเพื่อการ
รวม ๗ รายการ ได้แก่

๒.๑ รูปแบบประเพณีทำบุญขอมาคารวะอารยธรรมอุททอง

๒.๒ แบบสัญลักษณ์งานประเพณีทำบุญขอมาคารวะอารยธรรมอุททอง

๒.๓ ลายผ้าบุษยศิริธรรม ลายผ้าบุษยมาลาธรรมและผลิตภัณฑ์ผ้า

๒.๔ การละเล่นกลองยาวตำบลอุททอง

๒.๕ การแสดงบนหลังจักรยานประกอบเพลง

๒.๖ พัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร ขนมพื้นบ้าน และเครื่องดื่ม ๑๑ ชนิด

๒.๗ หัตถกรรมผักตบชวา

๓. นวัตกรรมเชิงศิลป์ที่เกิดจากการดำเนินงานศิลปปิ่นถิ่นสุพรรณสร้างสรรค์วัฒนธรรมทางดนตรี
๓ ประเภท ๑๒ รายการ ได้แก่

๓.๑ สัญลักษณ์ของศิลปปิ่นถิ่นสุพรรณ กุญแจขอลายข้าว

๓.๒ เสื้อผ้าลายข้าวหอมสุพรรณ

๓.๓ บทเพลงที่สร้างสรรค์โดยศิลปปิ่นถิ่นสุพรรณ

๓.๓.๑ เพลงไหมโรงสุพรรณบุรี

๓.๓.๒ เพลงรำขวัญข้าว

๓.๓.๓ เพลงขวัญข้าวร่วมสมัย

- ๓.๓.๔ เพลงศิลปปิ่นถิ่นสุพรรณ
- ๓.๓.๕ เพลงองค์กษัตริย์รัชกาลที่ ๙
- ๓.๓.๖ เพลงองค์กษัตริย์รัชกาลที่ ๙ (สากล)
- ๓.๓.๗ เพลงหนึ่งเดียวในโลกประเทศไทย
- ๓.๓.๘ เพลงทวารวดีสุวรรณภูมิ
- ๓.๓.๙ เพลงมรดกทุกทุ่ง

ขั้นตอนที่ ๓ ประมวลข้อมูลเอกสาร ศึกษารวบรวมจากเอกสารหลักฐานต่าง ๆ จากเอกสาร การสรุปโครงการ เอกสารจากห้องสมุดและระบบสารสนเทศในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการมีส่วนร่วม ทฤษฎีการสร้างสรรค่นวัตกรรมเชิงศิลป์ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ ๔ เก็บข้อมูลภาคสนามเชิงลึก โดยการลงพื้นที่เยี่ยมชมผลงานนวัตกรรมเชิงศิลป์ แผ่นดินสุพรรณภูมิ ชุมชน ๓ กลุ่ม แลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องราว ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการพัฒนา และการสรุปประเด็นการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ กรณีศึกษานวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ ณ เทศบาลตำบลบ้านดอน อำเภออุทง จังหวัดสุพรรณบุรี วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๕ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.

ขั้นตอนที่ ๕ สรุปข้อมูล นำผลการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

๔. ผลการศึกษา

๔.๑ สถานการณ์ “ขับเคลื่อนการพัฒนางานด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น”

ในภาพรวม แม้ชุมชนมีขีดความสามารถแต่ยังขาดโอกาสและการสนับสนุน

ด้านการขับเคลื่อนการพัฒนางานด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้แก่ การดำเนินงาน ศิลปกรรมชุมชนไทดำ: การบูรณาการการเรียนรู้สู่ความยั่งยืนเพื่อแก้ไขปัญหารูปแบบการสืบทอดศิลปกรรม ของชุมชน ทำให้เกิดการเชื่อมโยงชุมชนไทดำในจังหวัดสุพรรณบุรี รวม ๑๐ ตำบลใน ๕ อำเภอ ได้แก่ อำเภออุทง อำเภอสองพี่น้อง อำเภอเมือง อำเภอบางปลาม้า และอำเภอหนองหญ้าไซ สามารถค้นพบ แนวทางดำเนินการพัฒนา แม้ว่ารูปแบบการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาเท่าที่เป็นอยู่ยังไม่สอดคล้องกับ บริบทปัจจุบันเท่าที่ควร เพราะขาดโอกาสและการส่งเสริมพัฒนาที่ต่อเนื่อง

ด้านการดำเนินการพัฒนาเมืองโบราณอุทงเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สามารถ ดำเนินการแก้ไขปัญหาชุมชนบุกรุกโบราณสถาน ล่วงละเมิดต่อแหล่งอารยธรรม ๒,๐๐๐ ปี โดยเฉพาะ ๑๓ ชุมชนในเขตเทศบาลอุทง และ ๑๒ ชุมชนในเขตเทศบาลตำบลอุทง ซึ่งเป็นชุมชนผู้เข้ามาอยู่อาศัย เคยทำลายและใช้ประโยชน์จากโบราณวัตถุต่าง ๆ รวมทั้งโครงกระดูกมนุษย์โบราณด้วยความ รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ต่อมาเกิดความสำนึกและเห็นควรดำเนินการสร้างกิจกรรมการแสดงออกซึ่งความสำนึก ด้วยการสร้างสรรค์ประเพณี “ทำบุญขอขมาคารวะอารยธรรมโบราณ” และพัฒนากิจกรรมรวมทั้ง องค์กรวิถิตามวิถีวัฒนธรรมของชุมชนให้เกิดความตึงต้ามสืบต่อไป

ส่วนด้านการดำเนินงานศิลปปิ่นถิ่นสุพรรณ สร้างสรรค์วัฒนธรรมทางดนตรี สามารถเชื่อมโยง เครือข่ายผู้ประกอบการอาชีพนักดนตรีวงปี่พาทย์มอญที่รับแสดงในงานศพ รวม ๓๖ วงในพื้นที่ ๖ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอบางปลาม้า อำเภอสองพี่น้อง อำเภอศรีประจันต์ อำเภอสามชุก และอำเภอ หนองหญ้าไซ และกลุ่มโรงเรียนมัธยมภาครัฐ เป็นเครือข่ายศิลปินและนักดนตรีพื้นบ้าน ดำเนินการแก้ไข ปัญหาการขาดความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมรวมกลุ่มของศิลปินชุมชนท้องถิ่นที่เป็นชาวบ้านขนานแท้

อย่างไรก็ตามยังขาดโอกาสในการสร้างสรรค์ผลงานทางดนตรีที่เป็นของตนเองเพื่อการสื่อสารและแสดงตนสู่สังคมวงกว้าง อีกทั้งยังขาดโอกาสในการเชื่อมโยงและหนุนเสริมระหว่างศิลปินระดับชาติ ชาวสุพรรณบุรีกับเครือข่ายศิลปินพื้นบ้านเพื่อแต่งเติมสีสันและหยั่งรากความเป็นเมืองแห่งดนตรีที่ได้รับการประกาศจากองค์การ UNESCO

ทั้ง ๓ การดำเนินงาน ได้ขับเคลื่อนด้วยกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างชัดเจน ผลการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินโครงการพบว่า การดำเนินงานสามารถก่อเกิดนวัตกรรมเชิงศิลป์ได้ทั้ง ๓ ด้าน โดยนวัตกรรมเชิงศิลป์ที่สร้างสรรค์นำไปสู่การแก้ปัญหาทางด้านศิลปวัฒนธรรมตามศักยภาพของชุมชน เป็นนวัตกรรมเชิงศิลป์ที่เป็นรูปธรรม พร้อมนำไปใช้ขยายผลหากได้รับโอกาสสนับสนุน แต่ที่ยังไม่สามารถขยายผลในเชิงบูรณาการได้เท่าที่ควร เนื่องจากเกินศักยภาพของชุมชนที่จะดำเนินการโดยลำพัง

๔.๒ ผลการศึกษาเกี่ยวกับ “นวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ”

ทั้ง ๓ การดำเนินงาน พบว่านวัตกรรมเชิงศิลป์ที่สร้างสรรค์ขึ้นสามารถแก้ไขประเด็นปัญหาทางวัฒนธรรมอันเป็นปัญหาร่วมของชุมชน นวัตกรรมเชิงศิลป์ทั้ง ๓ การดำเนินงาน แสดงออกทางศิลปะ ด้วยการออกแบบเพื่อประโยชน์ใช้สอยด้านดนตรีและเพลงร้อง และการเคลื่อนไหวด้วยลีลาท่าทางอันเป็นศิลปะการแสดง

เมื่อเสร็จสมบูรณ์แล้วจะสามารถนำมาบูรณาการการสื่อสาร สร้างสรรค์อารยะสุนทรีย์ สื่อสารเรื่องราววิถีวัฒนธรรม วิถีแห่งอนาคต และวิถีปฏิบัติที่ตีงามทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะในส่วนที่กำหนดโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน สื่อสารผ่านสื่อมัลติมีเดียหรือภาพยนตร์ โดยมีชุมชนผู้สร้างสรรค์นวัตกรรมเป็นผู้แสดง อันจะเป็นประวัติศาสตร์หน้าใหม่ของสังคมไทย เป็นพลังอำนาจของชุมชนแบบละมุนละไม (Soft Power) สามารถต่อยอดสู่มูลค่าทางเศรษฐกิจและคุณค่าทางสังคมสืบต่อไป

๔.๓ ผลการศึกษา “รูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ”

ทั้ง ๓ การดำเนินงาน พบรูปแบบการดำเนินงานภายใต้กระบวนการการมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญ สามารถแบ่งออกเป็น ๓ ส่วนคือ ส่วนของการดำเนินงานการมีส่วนร่วมอย่างเป็นลำดับขั้นตอนต่อเนื่อง ส่วนของการสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์ และส่วนของแรงผลักดันภายในไตรภูมิมิติ (Intrinsic Motives) ทั้ง ๓ ส่วนบูรณาการผสมกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวตามเหตุและผลอย่างเป็นธรรมชาติ เป็นความจริงของวิถีชุมชน ดังนี้

๔.๓.๑ ส่วนของการดำเนินงานการมีส่วนร่วมอย่างเป็นลำดับขั้นตอนต่อเนื่อง

เมื่อตรวจสอบทั้ง ๓ การดำเนินงาน พบว่ามีช่วงการดำเนินงานจากการเริ่มต้นจนถึงจุดหมายปลายทางคือ ความยั่งยืนของการนำนวัตกรรมไปใช้ในการแก้ไขปัญหาศิลปวัฒนธรรมของชุมชน ได้จริง อย่างยั่งยืน โดยแบ่งออกเป็น ๗ ขั้นตอน คือ (๑) ขั้นศึกษาเรียนรู้และการวิจัย (๒) ช่วงแห่งการเรียนรู้บริบทชุมชนและแกนนำบุคคล (๓) ขั้นการสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์ (๔) ขั้นการนำเสนอวัฒนธรรมเชิงศิลป์สู่สังคม (๕) ขั้นบรรลุเป้าหมายแห่งนวัตกรรม (๖) ขั้นการประสานกับนโยบายรัฐ และ (๗) ขั้นความยั่งยืนของการสืบทอดนวัตกรรม ทั้ง ๓ การดำเนินงานขณะนี้ดำเนินงานมาถึงขั้นการประสานกับนโยบายรัฐ หากได้รับการพิจารณาสนับสนุนให้เกิดการดำเนินงานร่วมกัน ก็จะนำไปสู่ขั้นต่อไปคือ ขั้นความยั่งยืนของการสืบทอดนวัตกรรม

๔.๓.๒ ส่วนของสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์

ทั้ง ๓ การดำเนินงาน มีกระบวนการสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์ที่ปรากฏอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีกระบวนการ ๖ ขั้นตอน คือ (๑) ผู้ก่อเกิด (๒) การค้นพบประเด็นปัญหาศิลปวัฒนธรรมชุมชนบนพื้นฐานความรู้ (๓) การสื่อสารเพื่อสร้างความตระหนักในปัญหาศิลปวัฒนธรรม (๔) หาแนวปฏิบัติการสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์เพื่อการแก้ปัญหา (๕) ขึ้นสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์ ประกอบด้วย ผู้สร้างงานศิลปะ แรงบันดาลใจ (Inspiration) จินตนาการ (Imagination) การกำหนดเครือข่ายทีมงานสร้างงานศิลปะ การลงมือทำ (Performance) ผลงานสำเร็จ (Work Art) และนำเสนอผลงานสู่สังคม (๖) การมีส่วนร่วมสนับสนุนส่งเสริมนวัตกรรมเชิงศิลป์สู่การนำไปใช้

๔.๓.๓ ส่วนของแรงผลักดันภายในไตรภูมิมิติ

แรงผลักดันภายในหรือแรงจูงใจภายใน เป็นสภาวะที่ต้องการการกระทำหรือเรียนรู้บางสิ่งบางอย่างด้วยตนเอง เกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการทางร่างกายและจิตใจเพื่อให้บุคคลมีชีวิตอยู่ได้ เป็นสิ่งที่ผลักดันจากภายในตัวบุคคลซึ่งอาจจะเป็นเจตคติจากความคิด ความพอใจ ความสนใจ ความเข้าใจ ความตั้งใจ การมองเห็นคุณค่า ความต้องการสิ่งต่าง ๆ เป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นโดยไม่มีใครมาบังคับหรือทำให้เกิด ก่อให้เกิดความพยายามและมุ่งมั่น

จากความตระหนักในปัญหาศิลปวัฒนธรรมชุมชนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการค้นพบแนวทางวิธีการอันนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างมีเป้าหมาย เป็นพลังบวกแห่งความฝันที่จะเห็นสิ่งดีงามเกิดขึ้น เป็นพลังอำนาจในตนเองที่ใช้ในการขับเคลื่อนการคิดและการกระทำจนบรรลุผลสำเร็จได้ตามต้องการ เป็นแรงขับเคลื่อนเกิดขึ้นภายในจิตใจ กระตุ้นให้เกิดการคิดและการกระทำในสิ่งที่พึงประสงค์ ไม่ว่าสิ่งที่ตนกระทำนั้นจะยากสักเพียงใด ก็พร้อมที่จะฝ่าฟันอุปสรรคทั้งหลายสู่ความสำเร็จที่ต้องการให้ได้ ปัญหากลายเป็นความสนุกท้าทายที่ต้องการเอาชนะ แม้จะต้องเสียสละบางสิ่งของตนเองไปบ้างก็พร้อมเสมอ ถ้าจะช่วยนำมาซึ่งผลสำเร็จที่ต้องการนั้นได้จริง

ไตรภูมิมิติ เป็นพื้นฐานของความมั่นคงแข็งแรงด้วยพลังของสามองค์ประกอบอันเป็นพื้นฐานสำคัญของสรรพสิ่งต่าง ๆ หนึ่งสรรพสิ่งจะโดดเดี่ยว สองสรรพสิ่งจะมีเพื่อนแต่ไม่มั่นคง สามสรรพสิ่งนั้นจะเป็นองค์ประกอบที่สมบูรณ์ เพื่อความมั่นคงแข็งแรงและสง่างามจะต้องสร้างไตรภูมิมิติให้เกิดขึ้น บางอย่างเกิดขึ้นเองในธรรมชาติ คนเป็นผู้ศึกษาเรียนรู้ คนสร้างวิถีทางสังคมขึ้น และคนต้องสร้างภูมิแห่งวิถีชีวิตนั้นด้วยการสร้างภูมิสังคม จึงเป็นภารกิจของคนผู้เป็นนักพัฒนา

๕. ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล

๕.๑ รัฐบาลควรต้องเข้าใจและพิจารณาดำเนินการร่วมกับชุมชน สร้างการมีส่วนร่วม ขับเคลื่อนสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ ส่งเสริมเติมเต็มให้วัฒนธรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิสามารถดำเนินไปสู่การแก้ไขปัญหาศิลปวัฒนธรรมอันเป็นปัญหาาร่วมของชุมชน บูรณาการนวัตกรรมเชิงศิลป์โดยนำคุณค่าสู่มูลค่า สร้างสรรค์ผลิตผลงานด้วยสื่อมัลติมีเดีย ภาพยนตร์ เพื่อสร้างความเข้มแข็งและความมั่นคงของประเทศด้วยศิลปวัฒนธรรม

๕.๒ รัฐบาลควรต้องส่งเสริมให้รูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ เช่นกรณีวัฒนธรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ ไปสู่การสร้างนวัตกรรมสังคมที่สมบูรณ์เมื่อสมบูรณ์และเป็นนโยบายสู่แนวทางปฏิบัติการพัฒนาต่อไป

๖. ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานบริหารภาครัฐ

๖.๑ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.)

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ควรมีนโยบายการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางด้านศิลปะ สุนทรียะ อารยะ เพื่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในทำนอง “มหาศาลาลัย” ควรศึกษารูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ เช่น กรณีศึกษานวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ และร่วมพัฒนาต่อยอดนวัตกรรมเชิงศิลป์ให้ดำเนินไปสู่ความสำเร็จด้วยความพร้อมของบุคลากรที่มีความสามารถ สร้างความเข้มแข็งของประเทศ โดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือให้ปรากฏเป็นผลงานเชิงประจักษ์ แสดงความแตกต่างถึงขั้นเหนือกว่าจากการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาที่มีการเรียนการสอนด้านศิลปะ สุนทรียะทั่วไป อันเป็นเหตุผลสำคัญรองรับนโยบายโดยดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางด้านศิลปะ สุนทรียะอารยะ เพื่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์ดังกล่าว

๖.๒ กระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ ควรศึกษารูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ เช่น กรณีศึกษานวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ ในการเนนงานศิลปกรรมชุมชนไทดำ: การบูรณาการการเรียนรู้สู่ความยั่งยืน ที่ชุมชนแก้ไขปัญหาการสืบทอดศิลปกรรมชุมชนให้สืบทอดไปในบริบทปัจจุบัน การดำเนินงานดังกล่าวสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง โดยมีเป้าประสงค์ให้ผู้เรียนได้รับโอกาสและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและทักษะที่จำเป็นสอดคล้องกับการเสริมสร้างความมั่นคงในแต่ละบริบท จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงทางวัฒนธรรมของชุมชนด้วยวิธีการที่เหมาะสมเพื่อความมั่นคงของประเทศ

๖.๓ กระทรวงวัฒนธรรม

กระทรวงวัฒนธรรม ควรเป็นหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ซึ่งมีเป้าหมายให้คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยการใช้วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ เชื่อมโยงให้เกิดความสามัคคี สร้างความภาคภูมิใจต่ออัตลักษณ์และเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมอันจะนำไปสู่ความมั่นคงในชีวิต เปิดโอกาสให้พลังของวัฒนธรรมอันเป็นพลังอำนาจแบบละมุนละไม (Soft Power) ของชาติ ช่วยฟื้นฟูพลวัตทางสังคม ควรศึกษารูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ เช่น กรณีศึกษานวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ ที่มีผลงานเชิงประจักษ์สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และพันธกิจอย่างเด่นชัด และดำเนินงานร่วมกับชุมชนรวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมส่งเสริม สืบสาน รักษา ต่อยอดด้วยธรรมาภิบาล อย่างเป็นรูปธรรมตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ

๖.๔ กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานหลักในการทำหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม ความเป็นธรรมและความเสมอภาค ควรศึกษารูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ เช่น กรณีศึกษานวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ นำไปปรับใช้ในการพัฒนาทุนทางสังคม สร้างการมีส่วนร่วม เสริมเศรษฐกิจฐานรากสู่การเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน โดยดำเนินงานร่วมกับชุมชน

๖.๕ กระทรวงมหาดไทย

กระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบำบัดทุกข์บำรุงสุข การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การอำนวยความสะดวกความเป็นธรรมของสังคม การส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและพัฒนาชุมชน และอื่น ๆ ในส่วนของกรมการพัฒนาชุมชนและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ควรศึกษาควรศึกษารูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ เช่น กรณีศึกษานวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ นำไปใช้ขับเคลื่อนเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาดำเนินสู่เป้าหมายประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและชุมชนเข้มแข็งอันนำไปสู่ความมั่นคงตามยุทธศาสตร์ชาติ

๗. ข้อเสนอแนะต่อชุมชนท้องถิ่น

๗.๑ ชุมชนทั้ง ๓ กลุ่มการดำเนินงาน ควรรักษาความรักสามัคคีเป็นหนึ่งเดียวกัน มีความมั่นคงในการดูแลรักษาและร่วมกันพัฒนาศิลปวัฒนธรรมของตน ควรถ่ายทอดเนื้อหาเรื่องราว รวมทั้งการดำเนินงานที่ผ่านมาให้กับเยาวชนคนรุ่นหลังได้รับรู้และสืบทอดต่อไป

๗.๒ เครือข่ายศิลปินพื้นบ้าน ชุมชนท้องถิ่นและภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องในจังหวัดสุพรรณบุรี ควรร่วมกันทำงานพัฒนาความเข้มแข็งของประชาคมสุพรรณบุรีในมิติศิลปวัฒนธรรมต่อไปตามแนวทางที่ได้นำเสนอในรายงานผลการศึกษารวมของวุฒิสภาขึ้นนี้ โดยยึดถือหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพึ่งตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรร่วมกันทำงานแบบสานพลังระหว่างเครือข่ายองค์กรชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบในพื้นที่

๗.๓ หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีส่วนร่วมทำการรวบรวมข้อมูลเรื่องราวและการดำเนินงานของชุมชนเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานของท้องถิ่น นอกจากเป็นการสร้างการรู้จักท้องถิ่นและการสร้างความตระหนักถึงคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้กับลูกหลาน รวมทั้งส่งเสริมและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในชุมชนและภายนอก เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนชาวสุพรรณบุรี

๗.๔ หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชุมและร่วมกันกำหนดนโยบาย โครงการ วางแผนกิจกรรม รวมถึงการติดตามประเมินผลร่วมกัน โดยเน้นให้ชุมชนและกลุ่มเยาวชนที่มีความสนใจได้มีส่วนร่วมในการประชุม ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อร่วมกันสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อศิลปวัฒนธรรมของชุมชน

๗.๕ หน่วยงานท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมสร้างแรงกระตุ้น (Incentive) ในการดำเนินงาน ส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนเข้าไปส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งผ่านระบบเครือข่าย ระบบอาชีพหรืออื่น ๆ ให้เป็นฐานพลังของการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในมิติศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งจัดหางบประมาณอุดหนุน แหล่งทุนหรือจัดตั้งกองทุนสนับสนุนการดูแลและสืบทอดศิลปวัฒนธรรมชุมชน

๘. ข้อเสนอแนะในด้านวิธีการดำเนินงาน

๘.๑ ควรจัดให้มีหน่วยงานเจ้าภาพหลักที่มีความรู้ความเข้าใจและเชี่ยวชาญในมิติทางวิชาการ และการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) และคณะทำงานนโยบายการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางด้านศิลปะ สุนทรียะ อารยะเพื่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (มหาศิลป์) น่าจะมีความพร้อมและรับเป็นเจ้าภาพหลักร่วมกับชุมชน ขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เกิดความสมบูรณ์ในทุกมิติ ควรมีแผนแม่บทขับเคลื่อนการดำเนินงาน ในเรื่องนี้ โดยประสานและบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานเจ้าภาพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ อย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งเกิดความคุ้มค่าและประสิทธิภาพตามกระบวนการงบประมาณ

๘.๒ หน่วยงานสนับสนุนอื่น ๆ และองค์กรสื่อมวลชนในกำกับของรัฐ รวมทั้งหน่วยงานสนับสนุน ประเภทกองทุนหมุนเวียนเพื่อการเข้าถึงของประชาชน เช่น กองทุนสื่อสร้างสรรค์ กองทุนสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ควรบูรณาการการทำงานเพื่อสร้างความเข้มแข็งและมั่นคงให้กับประเทศ ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

๙. การนำผลงานการศึกษาไปใช้ประโยชน์

๙.๑ ประโยชน์ที่เกิดต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง ชุมชนและภาคีเครือข่ายผู้ดำเนินงาน เกิดความภาคภูมิใจในการมีส่วนร่วมการพัฒนาแก้ไขปัญหา นำมาซึ่งความเข้มแข็งของชุมชน ในมิติศิลปวัฒนธรรม

๙.๒ ประโยชน์ทางวิชาการ

๑) ได้รูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือที่เป็นนวัตกรรม สังคม

๒) เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถนำมาต่อยอดในการศึกษาพัฒนาต่อไป

๓) เผยแพร่องค์ความรู้ทางวิชาการและนวัตกรรมสู่สถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนท้องถิ่นก่อเกิดขึ้นได้เป็นฐานข้อมูลวิชาการ

รายงานการพิจารณาศึกษา
รูปแบบการเสริมสร้างสังคมเข้มแข็ง โดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ
กรณีศึกษานวัตกรรมเชิงศิลปะแผ่นดินสุพรรณภูมิ
ของคณะกรรมการการพัฒนากองเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒ ที่ประชุมวุฒิสภาได้มีมติตั้งคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ คณะกรรมการการพัฒนากองเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา เป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาคณะหนึ่ง มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณาขอหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนากองเมืองและการดำเนินการอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษารายงานดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อวุฒิสภาตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๘ ดังนี้

๑. การดำเนินงาน

๑.๑ คณะกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑.๑.๑ นายเสรี สุวรรณภานนท์	ประธานคณะกรรมการ
๑.๑.๒ นายจเด็จ อินสว่าง	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๑.๑.๓ นายวันชัย สอนศิริ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๑.๑.๔ นายดิเรกฤทธิ์ เจนครองธรรม	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๑.๑.๕ ว่าที่ร้อยตรี วงศ์สยาม เพ็งพานิชภักดิ์	เลขานุการคณะกรรมการ
๑.๑.๖ นายพลเดช ปิ่นประทีป	โฆษกคณะกรรมการ
๑.๑.๗ นายสถิตย์ ลิ่มพงศ์พันธุ์	ประธานที่ปรึกษากรรมการ
๑.๑.๘ นายพิทักษ์ ไชยเจริญ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑.๑.๙ พลเอก วัฒนา สรรพพานิช	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑.๑.๑๐ นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ	กรรมการ
๑.๑.๑๑ นายกำพล เลิศเกียรติดำรงค์	กรรมการ
๑.๑.๑๒ นายคำณูณ สิทธิสมาน	กรรมการ
๑.๑.๑๓ นายจรินทร์ จักกะพาก	กรรมการ
๑.๑.๑๔ พันตำรวจเอก จรุงวิทย์ ภูมมา	กรรมการ

๑.๑.๑๕ นายเฉลิมชัย...

๑.๑.๑๕ นายเฉลิมชัย เฟื่องคอน	กรรมการ
๑.๑.๑๖ นายประดิษฐ์ เหลืองอร่าม	กรรมการ
๑.๑.๑๗ นายสุชัย บุตรสาระ	กรรมการ
๑.๑.๑๘ นายอน กาจกระโทก	กรรมการ

๑.๒ คณะกรรมการได้มีมติแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๘๗ ดังนี้

- นางสาวอรทัย แหวนนาค	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการ การพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วม ของประชาชน

๑.๓ คณะกรรมการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา มีมติตั้งคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑.๓.๑ หน้าที่และอำนาจของคณะอนุกรรมการ

๑.๓.๑.๑ พิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและแนวทางการจัดทำข้อเสนอเพื่อการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ในกระบวนการออกกฎหมายของประเทศ ตลอดจนติดตาม วิเคราะห์ประเด็นปัญหาอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

๑.๓.๑.๒ ภารกิจ การพิจารณาขอเท็จจริงหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง รวมทั้งเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

๑.๓.๑.๓ ศึกษาแนวทางและจัดทำข้อเสนอเพื่อการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมและองค์กรพัฒนาเอกชนในการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาประเทศ รวมถึงข้อเสนอเพื่อการสนับสนุนกิจกรรมสาธารณะของกลุ่ม องค์กรและเครือข่ายพลเมืองในการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยระดับท้องถิ่นและสังคมฐานล่าง

๑.๓.๑.๔. ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

๑.๓.๒ คณะอนุกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑.๓.๒.๑ นายพลเดช ปิ่นประทีป	ประธานคณะอนุกรรมการ
๑.๓.๒.๒ นายอน กาจกระโทก	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๑.๓.๒.๓ นายพิทักษ์ ไชยเจริญ	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๑.๓.๒.๔ นางสาวมทิรา เครือพงศ์ศักดิ์	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑.๓.๒.๕ นายชำนาญ วัฒนศิริ	อนุกรรมการ
๑.๓.๒.๖ นายบรรหาร บุญเขต	อนุกรรมการ
๑.๓.๒.๗ นายพล พลพนาธรรม	อนุกรรมการ
๑.๓.๒.๘ นายศักดิ์ ประสานดี	อนุกรรมการ

๑.๓.๒.๙ นายสรณะ...

๑.๓.๒.๙ นายสรณะ เทพเนาว์	อนุกรรมการ
๑.๓.๒.๑๐ นายสุรพงษ์ พรหมเท้า	อนุกรรมการ
๑.๓.๒.๑๑ นายวีระศักดิ์ สุวรรณโณ	อนุกรรมการ
๑.๓.๒.๑๒ นายอาคม ทิมประเสริฐ	อนุกรรมการ

๒. วิธีพิจารณาศึกษา

๒.๑ คณะกรรมการการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา ได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาศึกษา จำนวน ๑ ครั้ง ได้แก่ การประชุมคณะกรรมการ ครั้งที่ ๖/๒๕๖๗ วันอังคารที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

๒.๒ คณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาศึกษา จำนวน ๒ ครั้ง ได้แก่

๒.๒.๑ การประชุมคณะอนุกรรมการ ครั้งที่ ๑๖/๒๕๖๖ วันพุธที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๖

๒.๒.๒ การประชุมคณะอนุกรรมการ ครั้งที่ ๑๗/๒๕๖๖ วันพุธที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๖

๓. ผลการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมการขอรายงานผลการพิจารณาศึกษา เรื่อง “รูปแบบการเสริมสร้างสังคมเข้มแข็ง โดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ กรณีศึกษานวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ” โดยคณะกรรมการได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชนดำเนินการพิจารณาศึกษากรณิดังกล่าว ซึ่งคณะกรรมการได้พิจารณารายงานของคณะอนุกรรมการด้วยความละเอียดรอบคอบแล้ว และได้มีมติให้ความเห็นชอบกับรายงานดังกล่าว โดยถือเป็นรายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการ

จากการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการจึงขอเสนอรายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการ โดยมีรายละเอียดตามรายงานท้ายนี้ เพื่อให้วุฒิสภาได้พิจารณาหากวุฒิสภาให้ความเห็นชอบด้วยกับผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการขอให้โปรดแจ้งไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ คณะรัฐมนตรี กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุพรรณบุรี เทศบาลตำบลอุทุมพร เทศบาลตำบลท่าวุ้ง เพื่อพิจารณาดำเนินการตามแต่จะเห็นสมควรต่อไป ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนสืบไป

ว่าที่ร้อยตรี

(วงศ์สยาม เพ็งพานิชภักดิ์)

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเมือง
และการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาของการศึกษาศิลปะ

จากการนำเสนอผลงานนวัตกรรมเชิงศิลปะแผ่นดินสุพรรณภูมิ ของคณะกรรมการชุมชนผู้สร้างสรรค์ นวัตกรรมเชิงศิลปะแผ่นดินสุพรรณภูมิ อันประกอบด้วย นักวิชาการ ครูอาจารย์ในพื้นที่ ตัวแทนชุมชน ๓ กลุ่มดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาทางด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นสุพรรณบุรีอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การดำเนินงานศิลปกรรมชุมชนไทดำ: การบูรณาการการเรียนรู้สู่ความยั่งยืน การดำเนินงาน การพัฒนาเมืองโบราณอุทงเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และศิลปินถิ่นสุพรรณสร้างสรรค์วัฒนธรรม ทางดนตรี

ทั้ง ๓ การดำเนินงานขับเคลื่อนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนด้วยการเรียนรู้ สู่ความเข้าใจ เข้าถึงและร่วมกันพัฒนาอันมีเป้าหมายสำคัญคือ การสร้างสรรค์เรื่องราวทางวัฒนธรรม ของชุมชนให้มีความเจริญวัฒนาบนพื้นฐานแห่งภูมิรัฐ ภูมิธรรมจนเกิดเป็นนวัตกรรมเชิงประจักษ์ พร้อมที่จะพัฒนาความสมบูรณ์อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อนำเสนอสู่สังคม

นวัตกรรมเชิงศิลปะแผ่นดินสุพรรณภูมิที่สร้างสรรค์ขึ้น แสดงให้เห็นถึงพลังของเครือข่าย การมีส่วนร่วม รวมกาย หลอมจิต รวมใจ รักสามัคคีเป็นการแสดงถึงความเข้มแข็งของชุมชน อันสอดคล้องกับประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนปฏิรูปประเทศ และประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ที่กำหนดแผนปฏิรูปประเทศรวม ๑๓ ด้าน และด้านที่ ๑๓ การปฏิรูปด้านวัฒนธรรม กีฬา แรงงานและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประชาชนมีคุณธรรมจริยธรรม เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรม สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยเริ่มตั้งแต่ ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๘๐ ว่า ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนา ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชน มีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน

ยุทธศาสตร์การพัฒนา ๖ ด้านคือ ด้านความมั่นคง ด้านความสามารถในการแข่งขัน ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาค ทางสังคม ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยเฉพาะยุทธศาสตร์ด้านความสามารถในการแข่งขัน ที่มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด ๓ ประการ คือ ต่อยอดอดีต ปรับปัจจุบันและสร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต พื้นฐาน

แนวคิดประเด็นต่อยอดอดีตโดยมองกลับไปที่รากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลายนี้สอดคล้องกับการดำเนินงาน ของชุมชน ๓ กลุ่มดำเนินการขับเคลื่อนการพัฒนาทางด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นสุพรรณบุรี ส่งผลให้ การดำเนินการดังกล่าวน่าสนใจที่จะนำไปสู่ความสำคัญต่อไป

จากข้อมูลเบื้องต้นพบนวัตกรรมเชิงศิลป์ที่พร้อมนำไปดำเนินการ ยังไม่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาสู่สังคมภายนอกได้เพราะสิ่งที่จะต้องดำเนินการต่อ นั้นเกินกว่าศักยภาพของชุมชน จึงต้องมีหน่วยงานที่มีศักยภาพมีพันธกิจตรงซึ่งต้องเป็นหน่วยงานของรัฐ จากการรับทราบเบื้องต้นสรุปได้ว่า ชุมชนทั้ง ๓ การดำเนินงานมีศักยภาพและมีกระบวนการดำเนินงานขับเคลื่อนการพัฒนาที่น่าสนใจ ดังนั้นคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงดำเนินการศึกษารูปแบบการเสริมสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ กรณีศึกษานวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปของกระบวนการทำงานการสร้างสังคมเข้มแข็งของชุมชนเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศรวมทั้งนำเสนอแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาร่วมกับนโยบายรัฐกับหน่วยงานที่เหมาะสม และร่วมส่งเสริมให้นวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิที่ชุมชนสร้างสรรค์ขึ้น มีความสมบูรณ์เพื่อนำเสนอสู่สังคมอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามแผนปฏิรูปประเทศด้านที่ ๑๓ และยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านความสามารถในการแข่งขัน

๑.๒ วัตถุประสงค์

ในการพิจารณาศึกษาครั้งนี้คณะกรรมการได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

- ๑) เพื่อศึกษารูปแบบการเสริมสร้างสังคมเข้มแข็ง โดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ กรณีศึกษานวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ
- ๒) เพื่อเสนอแนะนโยบายต่อหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในการสนับสนุนรูปแบบการเสริมสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ

๑.๓ ขอบเขตของการพิจารณา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษา เชิงคุณภาพ (Qualitative Research): วิเคราะห์เนื้อหาที่สำคัญ ดังนี้

๑.๓.๑ ศึกษาการดำเนินงาน ๓ เรื่องราว ได้แก่ ศิลปกรรมชุมชนไทดำ: การบูรณาการการเรียนรู้สู่ความยั่งยืน การพัฒนาเมืองโบราณอุทงเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และศิลปินถิ่นสุพรรณสร้างสรรค์วัฒนธรรมทางดนตรี

๑.๓.๒ นวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิในการดำเนินงานศิลปกรรมชุมชนไทดำ: การบูรณาการการเรียนรู้สู่ความยั่งยืน การพัฒนาเมืองโบราณอุทงเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและศิลปินถิ่นสุพรรณสร้างสรรค์วัฒนธรรมทางดนตรี

๑.๓.๓ เครื่องมือในการเก็บข้อมูลในภาคสนามเชิงผสมผสาน (Mixed Method) โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ การสังเกต การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ตลอดจนหลักฐานทางเอกสารและหลักฐานอื่น ๆ

๑) ประชากรที่ใช้ในการพิจารณา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ได้แก่ ชุมชน ๓ กลุ่ม ได้แก่

ชุมชนผู้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเสริมสร้างสังคมเข้มแข็งในการดำเนินงานศิลปกรรมชุมชนไทดำ: การบูรณาการการเรียนรู้สู่ความยั่งยืน

ชุมชนผู้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเสริมสร้างสังคมเข้มแข็งในการดำเนินงาน
การพัฒนาเมืองโบราณอุทอง เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ชุมชนผู้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเสริมสร้างสังคมเข้มแข็งในการดำเนินงาน

๒) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพิจารณา

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง คณะกรรมการได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพิจารณา
เป็นตัวแทนจากประชากรกำหนดเป็น ๒ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ ๑ ผู้นำการขับเคลื่อนการพัฒนากลุ่มละ ๓ คน

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ ๒ ผู้แทนจากกลุ่มประชากรในการดำเนินงานศิลปกรรมชุมชน
ไทดำ: การบูรณาการการเรียนรู้สู่ความยั่งยืน การพัฒนาเมืองโบราณอุทองและศิลปถิ่นสุพรรณ
สร้างสรรค์วัฒนธรรมทางดนตรี ที่ร่วมแสดงและร่วมสัมผัสให้ข้อมูล ศิลปวัฒนธรรมชุมชนและนวัตกรรม
เชิงศิลป์ที่สร้างสรรค์ขึ้น ในการลงพื้นที่ศึกษาดูงาน

๑.๔ นิยามศัพท์เฉพาะ

๑.๔.๑ รูปแบบการเสริมสร้างสังคมเข้มแข็ง หมายถึง หลักการ กระบวนการ วิธีการ ที่นำมาใช้
ในการทำงานของชุมชนตั้งแต่เริ่มต้นจนเกิดขึ้นของนวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ

๑.๔.๒ การใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ หมายถึง เนื้อหาเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราว
ความดีและการสร้างสรรค์ความสวยงามของวิถีชุมชนที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาและสิ่งที่ชุมชนคิดสร้างสรรค์
พัฒนาขึ้นโดยมีเป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหาอันนำไปสู่การสืบต่อไปในอนาคต

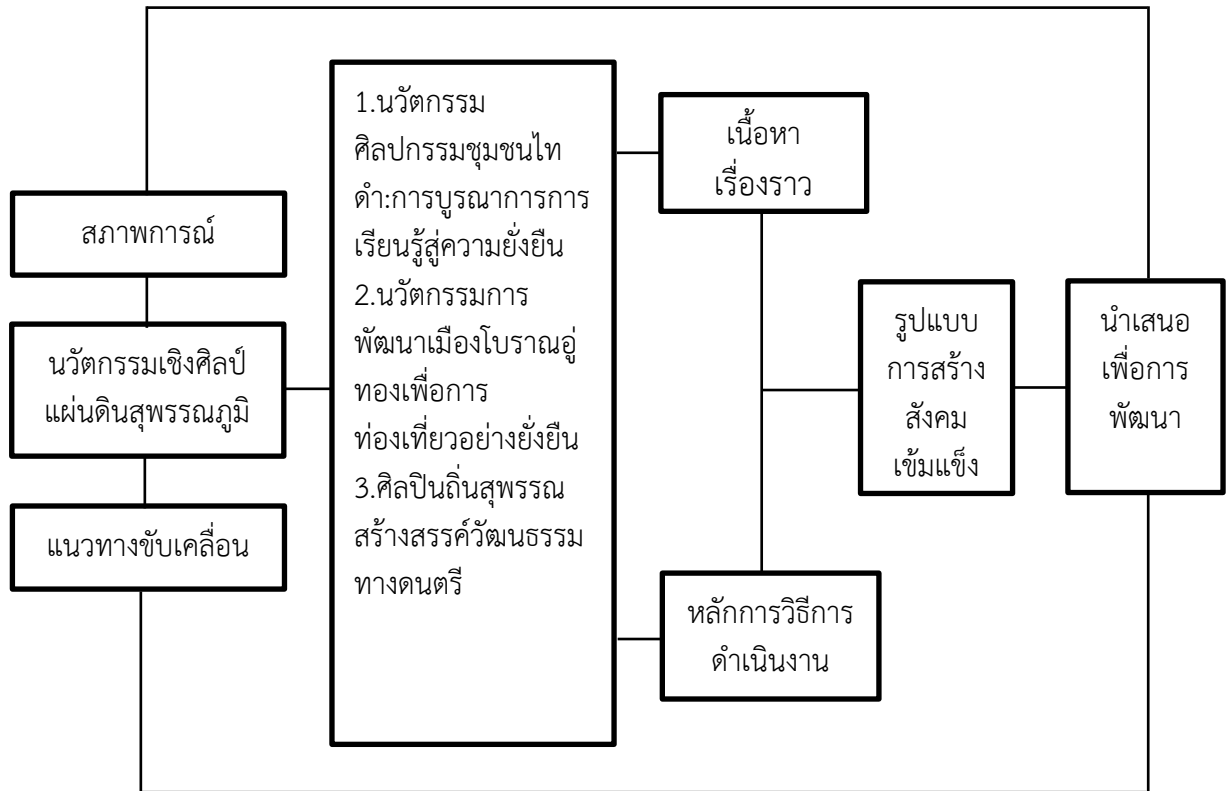
๑.๔.๓ นวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ หมายถึง ผลงานที่ชุมชนมีส่วนร่วม
ในการสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อแก้ปัญหาทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชน ประกอบด้วยนวัตกรรมเชิงศิลป์
ที่เกิดจากการดำเนินงานดำเนินงานศิลปกรรมชุมชนไทดำ: การบูรณาการการเรียนรู้สู่ความยั่งยืน
นวัตกรรมเชิงศิลป์ที่เกิดจากการดำเนินงานการพัฒนาเมืองโบราณอุทองเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
และนวัตกรรมเชิงศิลป์ที่เกิดจากการดำเนินงานศิลปถิ่นสุพรรณสร้างสรรค์วัฒนธรรมทางดนตรี

๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๕.๑ รูปแบบการเสริมสร้างสังคมเข้มแข็งที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดี

๑.๕.๒ ภาครัฐที่เกี่ยวข้องนำผลการศึกษาดำเนินงานร่วมกับชุมชนที่มีแนวปฏิบัติที่ดีด้วยเนื้อหา
เรื่องราวทรงคุณค่าและมีนวัตกรรมเชิงประจักษ์เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาประเทศตามแผนปฏิรูป
ประเทศด้านที่ ๑๓ และยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านความสามารถในการแข่งขัน

๑.๖ กรอบการพิจารณา

แผนภาพที่ ๑ กรอบการพิจารณา

บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษารูปแบบการเสริมสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ กรณีศึกษานวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ เพื่อแสวงหาความรู้และความจริงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
๒. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแผ่นดินสุพรรณภูมิ
๓. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม
๔. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ
๕. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างสังคมเข้มแข็ง

ในการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเข้มแข็งของสังคม โดยศึกษาประเด็นสำคัญคือ ความหมาย องค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็ง นวัตกรรมสังคมและการพัฒนาประเทศด้วยนวัตกรรมสังคม

๒.๑.๑ ความหมายของชุมชนเข้มแข็ง

ภายใต้ความเข้มแข็งของสังคมจะมีพื้นฐานมาจากชุมชนต่าง ๆ ที่เข้มแข็ง อันเป็นกลไกที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ชุมชนเข้มแข็ง คือ กลุ่มคนที่มีความตระหนักถึงการมีส่วนร่วมและมีศักยภาพความสามารถที่จะเรียนรู้ ปรับตัว แก้ไขปัญหา สร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหา ร่วมกันพัฒนาบริหารจัดการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยชุมชนภายใต้หลักการการมีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ เรียนรู้ ร่วมกันในการปฏิบัติ โดยมีความรักความสามัคคีเอื้อเฟื้อช่วยเหลือกัน มีผู้นำที่มีคุณธรรมมีวิสัยทัศน์ รับฟังความคิดเห็นของชุมชนรวมทั้งการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อการขับเคลื่อนการพัฒนาในรูปแบบการเชื่อมโยงบูรณาการโดยมีความเข้มแข็งของชุมชนเป็นฐานตั้งของการพัฒนาอันนำไปสู่ความเข้มแข็งของสังคมต่อไป

๒.๑.๒ องค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็ง

คณะอนุกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤต คณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการนโยบายสังคมแห่งชาติ อ้างจากว่าที่ร้อยตรีธีรพีภัทร์ สุขสมเกษม (๒๕๕๙ : ๓๒) และการศึกษาองค์ประกอบหลักในการเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนกรณีศึกษาชุมชนในจังหวัดนนทบุรีของวสันต์ ฉายรัศมีกุลองค์และคณะ (๒๕๕๙) ผู้ศึกษาสรุป องค์ประกอบของชุมชนเข้มแข็ง ดังนี้

๒.๑.๒.๑ ทูทางสังคม เป็นภูมิสภาพที่มีในสังคม คน ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม อุดมการณ์ ความสามารถ ศักยภาพ ความสัมพันธ์ กระบวนการเรียนรู้ เครือข่าย และภูมิปัญญาท้องถิ่น ค่านิยม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและจิตสาธารณะ

๒.๑.๒.๒ ผู้นำชุมชน และสมาชิกตระหนักถึงปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้น โดยผู้นำและคณะทำงานมีความเสียสละ อดทนภายใต้การบริหารจัดการ การสื่อสาร โปร่งใสและเป็นธรรม

๒.๑.๒.๓ การมีส่วนร่วมของชุมชน ภายใต้ความตระหนักในการรับรู้สภาพปัญหา สื่อสาร สร้างจิตสำนึกและมีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมคิด ร่วมทำและร่วมรับผิดชอบ นำไปสู่ ความรักความสามัคคีของคนในชุมชน

๒.๑.๒.๔ ความสามารถในการพึ่งตนเอง ในกิจกรรมพื้นฐานชุมชนความสามารถ ดำเนินการร่วมกัน ในการคิดและกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาเพื่อการแก้ไขปัญหาของชุมชนได้

๒.๑.๒.๕ ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ความเป็นญาติมิตร เพื่อนบ้าน มีความผูกพัน ซึ่งกันและกัน มีความเคารพผู้สูงอายุ รวมไปถึงความสัมพันธ์ในเชิงชาติพันธุ์ และความสัมพันธ์ ในวิถีอาชีพ

๒.๑.๒.๖ ศักยภาพของคนในชุมชน นอกจากภูมิรู้ภูมิปัญญาในวิถีชุมชนแล้ว ความรัก ความเมตตาเอื้ออาทรต่อกัน เกิดความรักใคร่สามัคคี กลมเกลียวเหนียวแน่นและเกิดความร่วมมือ ร่วมแรง ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่วนรวม

๒.๑.๒.๗ การสนับสนุนจากภายนอก การสนับสนุน ส่งเสริมจากภายนอกชุมชน เครือข่าย ความร่วมมือ อาจเป็นชุมชนอื่น ท้องถิ่น องค์กรเอกชน นักธุรกิจ นักวิชาการ และหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๒.๑.๒.๘. ผลสำเร็จ ชุมชนสามารถดำเนินการร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นโดยมีการ เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี สามารถบ่งชี้ขั้นตอนกระบวนการดำเนินการตั้งแต่ค้นพบปัญหาจนผ่านพ้น ปัญหาไปในระดับที่ดีกว่าเดิม ผลสำเร็จนั้นอาจเป็นนวัตกรรมสังคมที่เกิดขึ้นโดยชุมชน

๒.๑.๓ นวัตกรรมสังคม

นวัตกรรมทางสังคมเป็นคำที่ถูกนำมาใช้เมื่อมีนโยบายการพัฒนาประเทศด้านนวัตกรรม คนส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจึงเป็นที่เข้าใจง่ายเมื่อเห็นรูปลักษณะ ของสิ่งที่สร้างขึ้น แต่เมื่อขยายความที่ไม่ใช่วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาเป็นนวัตกรรมทางสังคม ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน จากการศึกษาของอลงกรณ์ คูตระกูล (๒๕๕๓ : ๑๒ - ๑๕) สรุปได้ดังนี้

นวัตกรรมทางสังคมจะเกี่ยวข้องกับทุกการกระทำที่ส่งผลต่อการแก้ปัญหา ปรับปรุงสังคม ให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เป็นสิ่งใหม่ ๆ ที่เป็นกระบวนการทางความคิด การสร้างโอกาส การลงมือปฏิบัติ ด้วยวิธีการกระบวนการใหม่ ๆ เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาหรือพัฒนาสังคมโดยการปรับ หรือพัฒนาบนพื้นฐานเดิมอันนำไปสู่ความสามารถในการสร้างสรรค์พฤติกรรมที่แตกต่างไป จากพฤติกรรมเดิม ทั้งด้านบุคคล วิชาชีพ ทั้งด้านการแปลงสภาพของสถาบัน

คุณลักษณะของผู้สร้างนวัตกรรมทางสังคม ๒ ประการสำคัญคือ (๑) เกิดจากการรวมตัว ร่วมคิดร่วมทำร่วมสร้างของคนในสังคมไม่ได้เกิดจากการสั่งการจากภายนอก (๒) มีจิตสำนึกร่วมต่อ สาธารณะเห็นประโยชน์ส่วนรวมสำคัญกว่าประโยชน์ส่วนตน คุณลักษณะของนวัตกรรมทางสังคม ๓ ประการสำคัญคือ (๑) เป็นแนวทางใหม่ สิ่งใหม่ในการแก้ปัญหา (๒) เป็นรูปแบบที่ประกอบขึ้นใหม่ หรือรูปแบบผสมขององค์ประกอบที่มีอยู่มากกว่าเป็นสิ่งใหม่แท้ ๆ (๓) เมื่อนำไปปฏิบัติจริงจะต้องตัดข้าม ขอบเขตขององค์การภาคส่วนหรือสาขาวิชา

ผลที่เกิดหลังจากการดำเนินงานการสร้างนวัตกรรม ๒ ประการ คือ (๑) ก่อให้เกิดรูปแบบ ความสัมพันธ์ทางสังคมแบบใหม่ระหว่างปัจเจกหรือกลุ่มที่เคยแยกกันอยู่ซึ่งมีผลอย่างมากต่อผู้เกี่ยวข้อง (๒) มีพัฒนาการ มีการขยายผลไปสู่การเปลี่ยนแปลงพื้นที่และในเชิงรูปลักษณะ

โดยส่วนมากนวัตกรรมสังคมเป็นกิจกรรมและบริการที่เกิดจากการพัฒนาแพร่กระจายมาจากองค์กรที่มีความมุ่งหมายเพื่อสังคมเป็นหลักโดยมีแรงจูงใจที่มุ่งสนองความต้องการของสังคม

องค์ประกอบของนวัตกรรมสังคมที่สำคัญ ๓ ประการ ดังนี้

ประการที่ ๑ คุณค่าของนวัตกรรมที่มีค่าต่อสังคมส่วนรวมทั้งการแก้ปัญหาและการพัฒนา โดยนวัตกรรมทางสังคมมีอย่างน้อย ๓ ด้าน คือ (๑) มีคุณค่าเพราะตอบสนองความจำเป็นของมนุษย์ที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองหรือไม่ได้รับอีกต่อไปแต่ยังต้องการอยู่ (๒) มีคุณค่าเพราะไปเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางสังคมไปในทางที่ดีขึ้น และ (๓) มีคุณค่าเพราะไปเพิ่มขีดความสามารถเชิงสังคมและการเมืองรวมถึงระดับการเข้าถึงทรัพยากร

ประการที่ ๒ เป็นสิ่งใหม่ที่ได้นำมาแก้ปัญหาหรือการพัฒนาในสถานการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น

ประการที่ ๓ สิ่งใหม่ที่ได้นำมาแก้ปัญหาหรือการพัฒนาเป็นแรงจูงใจทางสังคม ที่ส่วนใหญ่ในสังคมนั้นเห็นพ้องถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อสังคมส่วนรวม จากแนวคิดการก่อเกิดและกระบวนการสร้างนวัตกรรมสังคมจนเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

จากการศึกษาของอลงกรณ์ คุตระกุล (๒๕๕๓ : ๒๒ - ๒๓) ที่อ้างจากRogers (2003 : 136 - 167) Mulgan,Tucker,Ali,and Sanders (2007 : 27 - 32) Murray,Mulgan,and Caulier-Gice (2008 : 22 - 23) และทวิภัทร บุญทริกสวัสดิ์ (๒๕๖๖ : ๑) มีหลักการไปในทิศทางเดียวกันโดยมีรายละเอียดมุมมองต่างกันบ้างโดยคณะผู้ศึกษาสรุปกระบวนการสร้างนวัตกรรมสังคม ๗ ขั้นตอน ดังนี้

๒.๑.๓.๑ ผู้ก่อเกิดนวัตกรรมสังคม โดยแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่มคือ

(๑) ก่อเกิดจากองค์กรรัฐเป็นผู้กำหนดรูปแบบการวางแผนการดำเนินการและผลลัพธ์ที่ต้องการ

(๒) ก่อเกิดจากผู้ประกอบการหรือกลุ่มหรือองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรเป็นผู้ริเริ่มและนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่ชุมชน

(๓) ก่อเกิดจากปฏิสัมพันธ์ในระบบย่อยโดยผู้คนในชุมชนสังคมพบปะแลกเปลี่ยนข้อมูลก่อให้เกิดความคิดพฤติกรรมใหม่ ๆ เกิดขึ้นจากบริบทนั้น ๆ เองโดยธรรมชาติ

๒.๑.๓.๒ ตระหนักถึงปัญหาหรือความจำเป็นในเรื่องราวทางสังคม

๒.๑.๓.๓ แรงบันดาลใจและแรงขับเคลื่อนจากภายใน เป็นพลังเชิงบวก จากการวินิจฉัยปัญหาจากหรือโจทย์ทางสังคมต่าง ๆ เข้ามาเป็นแรงกระตุ้นให้บุคคลหรือกลุ่มต้องการจะเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี และการจินตนาการถึงการออกแบบแก้ปัญหาหลาย ๆ วิธีโดยปฏิบัติอย่างลองผิดลองถูกในเบื้องต้น

๒.๑.๓.๔ ขบวนการอันเป็นกิจกรรมการเคลื่อนไหวในสังคมในประเด็นปัญหาหรือความจำเป็นในเรื่องราวทางสังคมนั้น โดยมีกิจกรรมสำคัญ ดังนี้

(๑) ขั้นการวิจัย เป็นการศึกษาค้นคว้าหาความจริงด้วยระบบและวิธีการทางวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับพฤติกรรม ปรัชญาการณหรือปฏิกริยา ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์และสังคม เพื่อให้ทราบถึงความรู้และความจริงที่จะนำมาแก้ไขปัญหาของสังคมหรือก่อให้เกิดความรู้ใหม่ในการการออกแบบและการพัฒนานวัตกรรมอย่างมีเป้าหมายโดยมีกิจกรรมหลายอย่าง

(๒) การระดมความคิดเห็นหลังจากทำความเข้าใจปัญหาได้ชัดเจนพอสมควรแล้ว ก็จะเป็นช่วงการนึกถึงข้อเสนอที่มีความแตกต่างไปจากเดิม เน้นกระบวนการระดมสมองและการมีส่วนร่วม เชื่อมโยงองค์ความรู้จากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการเสนอแนวปฏิบัติ

(๓) ขั้นการพัฒนา เป็นขั้นตอนกระบวนการสร้างนวัตกรรมอย่างเป็นรูปธรรม จึงเป็นช่วงเวลาของการนำไปใช้จริงของความคิด และความพยายามลงมือทำจริงและประเมินสำรวจ ผลกระทบที่เกิดขึ้น

(๔) ขั้นนำเสนอ นวัตกรรมที่สร้างขึ้นจะดำรงอยู่ได้ต้องได้รับการยอมรับ ความเชื่อมั่นจากสังคมส่วนรวมในการเห็นพ้องยอมรับและร่วมกันสนับสนุน

(๕) ขั้นแพร่กระจายและรับนวัตกรรม นวัตกรรมที่สร้างขึ้นปรากฏ เป็นรูปธรรมได้รับการยอมรับจึงนำไปสู่การขยายผลและเผยแพร่นวัตกรรมไปสู่สังคมวงกว้าง

(๖) ผลลัพธ์ที่ตามมา เป็นผลสะท้อนจากสังคมที่ได้รับนวัตกรรมที่สร้างขึ้น อาจมี ทั้งดีและข้อปรับปรุงแก้ไข ปัญหาอุปสรรค

๒.๑.๓.๕ การทำให้ยั่งยืน นับเป็นช่วงที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นการมอง ในระยะยาวเพื่อหาวิธีทำให้นวัตกรรมนั้น ๆ สามารถคงอยู่ได้ต่อไป เช่น แหล่งทุนช่องทางใหม่ เพื่อมาสนับสนุน การระดมคนเข้ามาทำงาน หรืออาจเลยไปถึงขั้นเกิดข้อเสนอนโยบายต่อรัฐ

๒.๑.๓.๖ ภาครัฐสนับสนุนนวัตกรรมสังคมที่เป็นระบบเพื่อลดทอนอุปสรรคต่าง ๆ เป็นการขยายผลให้เกิดในระดับที่กว้างขึ้น นวัตกรรมที่ประสบความสำเร็จมักจะขยายตัวไปในวงกว้าง และอาจเกิดการสร้างรายได้ ในขั้นนี้ โดยผู้สนับสนุนหรือรัฐมีบทบาทสูงที่จะช่วยให้เกิดการแพร่หลาย ของนวัตกรรม เช่น ผ่านภาคีความร่วมมือระหว่าง เอกชน - รัฐหรือท้องถิ่น อาจเกิดสถาบันองค์กร

๒.๑.๓.๗ สร้างการเปลี่ยนแปลงระบบ จุดมุ่งหมายของนวัตกรรมสังคมทุกรูปแบบนั้นคือ ความคิดหรือกระบวนการที่สืบเนื่อง สามารถนำไปก่อให้เกิดรูปแบบความคิดหรือการกระทำทางสังคมใหม่ ๆ หรือการเปลี่ยนแปลงของกระบวนทัศน์และกรอบคิด

ในกระบวนการดังกล่าว การขับเคลื่อนการพัฒนาอาจไม่เรียงลำดับขั้นดังที่กล่าวมา อาจกว่นย่นไปย่นมากก็ได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเหตุและปัจจัยทางสังคมในช่วงเวลานั้น ๆ

๒.๑.๔ การพัฒนาประเทศด้วยนวัตกรรมสังคม

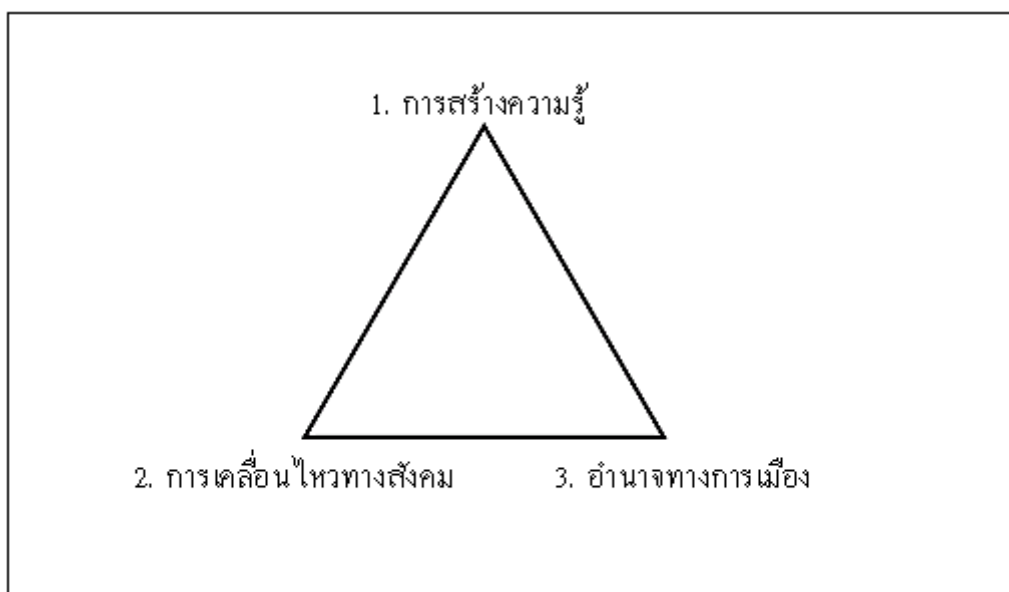
ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี ราชภัฏอ่าวโส กล่าวปาฐกถาพิเศษระหว่าง การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดการข้อมูลสู่การวิจัยและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ ในหัวข้อ ปฏิบัติการ สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา สู่ความเข้มแข็งของประเทศ โดยตอนหนึ่งระบุว่า ประเทศไทยมีต้นทุนยิ่งใหญ่ ที่สุดในโลก คือ ภูมิปัญญาในการพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้แก้ปัญหาได้ในทุกเรื่อง เพียงแต่ที่ผ่านมายังขาดรูปแบบการทำงาน ปัจจุบัน การพัฒนาชุมชนเข้มแข็งชุมชนพึ่งตนเองมีการพัฒนาจนประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาของชุมชน เกิดเป็นรูปแบบนวัตกรรมสังคมแต่ยังไม่มากพอกับการสร้างสังคมเข้มแข็งของประเทศไทย หากจะก่อให้เกิดการนำนวัตกรรมสังคมไปใช้อย่างยั่งยืนลำพังศักยภาพของชุมชนไม่อาจดำเนินการ ไปสู่เป้าหมายได้หากไม่มีการสนับสนุนจากภาครัฐ

การพัฒนาประเทศด้วยนวัตกรรมสังคมจึงต้องได้รับการสนับสนุนตามหลักทฤษฎีสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา อันหมายถึง การเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ยากให้เป็นไปได้ ในการจัดการความรู้เพื่อเคลื่อนสิ่งยากโดยการจัดการให้มีการสร้างความรู้และจัดการให้มีการเรียนรู้ร่วมกัน ที่เรียกว่า "การเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ" ในการนี้ต้องมีหน่วยจัดการความรู้ที่เป็นอิสระที่จัดกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้นที่ไม่มีผลประโยชน์แอบแฝงของใคร นอกจาก ผลประโยชน์ของส่วนรวมเท่านั้น

สามมุม ประกอบด้วย มุมที่ ๑ การสร้างความรู้ด้วยการวิจัยเพื่อหาความรู้ในการแก้ปัญหาตามที่สังคมต้องการ มุมที่ ๒ การเคลื่อนไหวทางสังคม หมายถึง การที่สังคมเข้ามาร่วมเรียนรู้ร่วมบอกความต้องการ นี่คือการจัดการเรียนรู้ ซึ่งต้องแปรความรู้ในมุมที่ ๑ ให้อยู่ในรูปที่สังคมจะเข้าใจได้ง่าย เข้าร่วมได้ เรียกว่าความรู้เพิ่มอำนาจให้สาธารณะ (Empowerment) ถ้าปราศจากความรู้ที่ถูกต้อง สังคมจะเคลื่อนไปได้ยาก ไม่มีพลัง หรือเคลื่อนแล้วเพี้ยนไปทางอื่นโดยมีการรวมตัวกันของผู้มีความรู้ตามมุมที่ ๑ ของ "สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา" นั้น ขึ้นเป็นกลุ่มคน โดยมีผู้นำกลุ่มที่มีความสามารถนำความรู้นั้นให้ออกมาเป็นการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมได้และมุมที่ ๓ อำนาจรัฐหรืออำนาจทางการเมืองหรือการเชื่อมโยงกับนโยบายรัฐ การเมืองเป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ เพราะเป็นผู้ใช้อำนาจรัฐ บริหารการใช้ทรัพยากรของรัฐและเป็นผู้ออกกฎหมายมาบังคับใช้ให้เป็นไปตามความรู้นั้น ๆ

สามเหลี่ยมทั้ง ๓ มุม จะต้องประกอบกันไม่อ่อนมุมใดมุมหนึ่ง แม้มีนักการเมืองที่ดีเป็นมุมที่ ๓ แต่ปราศจากมุมที่ ๑ และมุมที่ ๒ ก็ไม่สามารถแก้ปัญหายาก ๆ ได้ รูปแบบของ "สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา" สามารถนำไปใช้ในปัญหาเรื่อง และระดับต่าง ๆ ได้ไม่ว่าระดับประเทศ ระดับภูมิภาค ระดับหน่วยงาน ระดับครอบครัว และระดับส่วนบุคคล (ประเวศ วะสี.๒๕๕๐)

แต่สิ่งสำคัญในการนำไปสู่ความสำเร็จ ต้องสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันจากการทำงานจริง ความจริงจากกระบวนการทำงานที่ก่อให้เกิดการแก้ไขและพัฒนาทางสังคมที่เกิดขึ้นจริงจะเป็นนวัตกรรมสังคมที่สมบูรณ์ที่นำไปใช้ได้ต่อไป

แผนภาพที่ ๒ "สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา"
ที่มา:ประเวศ วะสี.(๒๕๕๐)

๒.๒ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแผ่นดินสุพรรณภูมิ

แผ่นดินสุพรรณภูมิในการศึกษาคครั้งนี้ คือ พื้นที่ ๕,๓๕๘.๐๐๘ ตร.กม. ของเมืองสุพรรณบุรี อันเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางของประเทศไทย มีประชากร ๘๓๕,๓๖๐ คน (ปี พ.ศ.๒๕๖๔) ห่างจากกรุงเทพมหานคร ๑๐๗ กิโลเมตร จังหวัดที่อยู่ติดกัน (จากทิศเหนือ วนตามเข็มนาฬิกา) ได้แก่ อุทัยธานี ชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา นครปฐม และกาญจนบุรี

ดินแดนแห่งนี้เป็นที่ตั้งถิ่นฐานของชุมชนที่มีอายุไม่ต่ำกว่า ๓,๕๐๐ - ๓,๘๐๐ ปี จากโบราณวัตถุที่ขุดพบมีทั้งยุคหินใหม่ ยุคสำริด ยุคเหล็ก ปรากฏหลักฐานโบราณคดีมากมายที่แสดงให้เห็นว่าดินแดนแห่งนี้เป็นแหล่งชุมชนอยู่อาศัยมาตั้งแต่ยุคหินที่ขุดพบเครื่องมือหิน สำหรับตัดสับ ในแหล่งโบราณคดีที่สำคัญ และพัฒนาความเป็นอยู่มาจนถึงยุคโลหะที่เราพบกลองมโหระทึกสำริดทั่วทุกภาคของประเทศไทย ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้อื่น ๆ เช่น สีว ฉมวก เครื่องประดับ สร้อย และต่างหู เป็นต้น

ด้วยสภาพที่เหมาะสมกับการตั้งหลักแหล่งของการประกอบอาชีพเกษตรกรรมอันอุดมสมบูรณ์ของดิน น้ำ และภูมิอากาศที่เหมาะสม พร้อมสำหรับการเพาะปลูก ความอุดมสมบูรณ์ดินแดนแห่งนี้ ส่งผลการสร้างสรรค้เรื่องราวความรุ่งเรืองของอารยธรรมของมนุษยชาติ

เริ่มจากรวมกลุ่มชุมชนเกษตรกรรมเดียวกัน พัฒนาขึ้นเป็นหมู่บ้าน เป็นเมืองเล็ก ๆ ที่มีหัวหน้าปกครองหรือนครรัฐที่มีอิสระไม่ขึ้นต่อกันแต่มีความสัมพันธ์กัน สังคมแถบนี้เติบโตขึ้นด้วยการค้าขายทางทะเลกับประเทศอินเดีย ซึ่งจากบันทึกของอินเดียได้เรียกบริเวณนี้ว่า "สุวรรณภูมิ" (แผ่นดินทอง) ในดินแดนประเทศไทยและดินแดนใกล้เคียงต่างได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากอินเดีย ทั้งด้านความเชื่อ การปกครอง และวัฒนธรรมมาเป็นแนวทางในการพัฒนา

เมืองเล็ก ๆ ใกล้เคียงกันจะรวมเป็นแคว้นและจะมีขนาดใหญ่ขึ้น เมื่อแคว้นต่อแคว้นมารวมกันเป็นอาณาจักร และอาณาจักรใดจะเจริญรุ่งเรืองก็ขึ้นอยู่กับความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่และการคมนาคม อันนำไปสู่การแลกเปลี่ยนสินค้าหรือเป็นศูนย์กลางการค้า สืบทอดวัฒนธรรมต่อเนื่องด้วยอารยธรรมและประวัติศาสตร์ที่สืบสานตามสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมตามยุคสมัยแห่งกาลเวลา ส่งผลให้ดินแดนแห่งนี้มีความโดดเด่นในการบริหารจัดการ จนกลายมาเป็นจังหวัดชั้นนำจังหวัดหนึ่งของประเทศ

ภายใต้ความสามัคคีแม้จะมีผู้คนถึงสิบชาติพันธุ์อันหลากหลายมารวมอยู่ร่วมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ด้วยภูมิแห่งเมืองสุพรรณ หล่อหลอมเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของชาวสุพรรณด้วยสำเนียงเสียงเหนือ นำเสนอเสียงร้องจากท้องทุ่งด้วยวิถีวัฒนธรรมทางดนตรีและเพลงร้อง

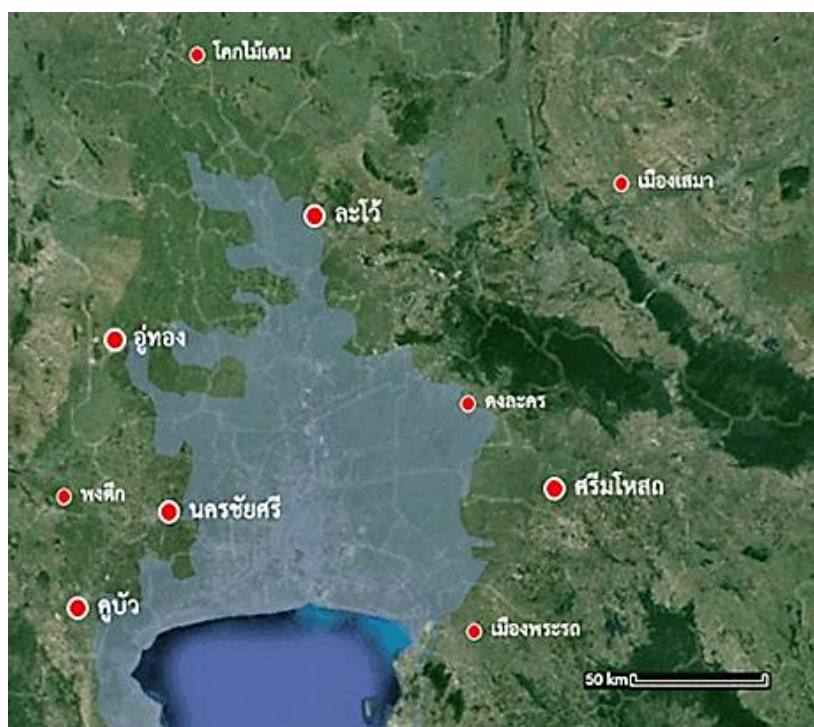
ในการศึกษาเรื่องราวแผ่นดินสุพรรณภูมิกครั้งนี้แบ่งเป็น ๒ ส่วน คือส่วนที่เป็นแผ่นดินสุพรรณภูมิในมิติอารยธรรมและประวัติศาสตร์ และแผ่นดินสุพรรณภูมิในบริบทปัจจุบัน ดังนี้

๒.๒.๑ แผ่นดินสุพรรณภูมิในมิติอารยธรรมและประวัติศาสตร์

คณะผู้ศึกษาเรียบเรียงสรุปเนื้อหาแผ่นดินสุพรรณภูมิในมิติอารยธรรมและประวัติศาสตร์ จาก ชินาทร กายสันเทียะ และสุจิตต์ วงษ์เทศ (ชินาทร กายสันเทียะ.๒๕๖๖) และ (สุจิตต์ วงษ์เทศ. ๒๕๖๕) ดังนี้

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ โบราณสถานและโบราณวัตถุ พบว่ายุคสมัยโบราณที่เจริญรุ่งเรืองที่สุดในสุวรรณภูมิ ดินแดนส่วนหนึ่งของอุษาคเนย์ที่เป็นผืนแผ่นดินใหญ่หรือดินแดนภาคพื้นทวีป ซึ่งเป็นหลักแหล่งของคนหลายชาติพันธุ์ ผสมกลมกลืนมาแต่ดึกดำบรรพ์หลายพันปีมาแล้ว ทั้งนี้ ล้วนเป็นบรรพชนคนไทยปัจจุบัน รวมทั้งเป็นบรรพชนคนสุพรรณบุรี เพราะสุพรรณบุรีในขณะนั้นคือ เมืองโบราณในวัฒนธรรมทวารวดีอันมีเมืองอู่ทองเป็นเมืองสำคัญ

คำว่า ทวารวดี มีปรากฏในบันทึกการเดินทางของพระภิกษุจีน เหียนจั้ง (เสวียนจั้ง) หรือที่รู้จักในนวนิยายจีน เรื่องไซอิ๋ว ว่า พระถังซำจั๋ง ที่ได้บันทึกเรียก ทวารวดี ว่าโตโลโปตี และในเหรียญเงินโบราณ มีข้อความจารึกเป็นภาษาสันสกฤต ว่า “ศรีทวารวดี ศวรปุณยะ” (แปลว่า บุญของพระเจ้าแห่งทวารวดี) เป็นเหรียญเงินที่พบในบริเวณแถบจังหวัดนครปฐม สุพรรณบุรี และลพบุรี เป็นการยืนยันการมีตัวตนของอาณาจักรทวารวดี ที่อยู่บริเวณภาคกลางของประเทศไทย โดยมีเมืองอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นเมืองหลวงและเป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนานิกายเถรวาท อันเป็นหลัก และใช้ภาษามอญ ซึ่งพบศิลาจารึกภาษามอญโบราณหลายหลัก อีกทั้งยึดคติทางศาสนา รูปแบบศิลปะจากอินเดีย ที่แผ่ขยายวัฒนธรรมไปทั่วดินแดนสุวรรณภูมิ

แผนภาพที่ ๓ แสดงที่ตั้งเมืองอู่ทอง
ที่มา : BLOGGANG.(2566)

ด้วยร่องรอยหลักฐานการอยู่อาศัยของเมืองอู่ทองมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลาย อายุราว ๒,๕๐๐ - ๒,๐๐๐ ปีมาแล้ว ได้พบ เครื่องมือหินขัด ภาชนะดินเผา แวปั่นด้ายดินเผา เป็นต้น ต่อมาได้พัฒนาตนเองสู่สังคมเมืองสมัยประวัติศาสตร์ ลักษณะตัวเมืองล้อมรอบด้วยคูน้ำและคันดิน มีศาสนสถานทางพุทธศาสนาตั้งอยู่ภายในและภายนอกเมือง ถือได้ว่าเป็นเมืองโบราณแห่งหนึ่งในสมัยแรกเริ่มประวัติศาสตร์ของประเทศไทยที่เจริญขึ้นจากการติดต่อค้าขายกับชุมชนภายนอก โดยเฉพาะอินเดีย และมีพัฒนาการทางสังคมที่ก้าวหน้า เช่น การใช้ตัวอักษรและภาษา การใช้ระบบเงินตรา แลกเปลี่ยนสินค้า ระบบการปกครอง คติความเชื่อทางศาสนา รวมไปถึงความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ฯลฯ

ศาสตราจารย์ ฌอง บัวเชอลีเยร์ นักโบราณคดีชาวฝรั่งเศส เชื่อว่าเมืองอู่ทองน่าจะเป็นราชธานีแห่งอาณาจักรสุวรรณภูมิ ที่พระเจ้าอโศกมหาราช ได้ส่งพระสมณทูตเข้ามาเผยแพร่พระพุทธศาสนาในดินแดนแห่งนี้ เมื่อ พ.ศ. ๒๗๐ - พ.ศ. ๓๑๑

ในราวพุทธศตวรรษที่ ๕ - ๙ ทำการติดต่อค้าขายกับชาวต่างชาติอย่างต่อเนื่อง เช่น เวียดนาม จีน อินเดีย ตะวันออกกลางและยุโรป มีบทบาทเป็นศูนย์กลางทางการค้า และเมืองท่าร่วมสมัยกับเมืองออกแก้ว ของประเทศเวียดนาม ได้พบลูกปัดแก้ว และเหรียญกษาปณ์ เหรียญโรมันสมัยจักรพรรดิวิคโตรินุส เป็นต้น ได้รับรูปแบบทางศาสนา ศิลปกรรมแบบอมราวดีจากอินเดีย ได้พบประติมากรรมดินเผารูปพระสงฆ์ ๓ องค์อุ้มบาตร และพระพุทธรูปปูนปั้นนาคปรกศิลปะแบบอมราวดี เป็นต้น

แผนภาพที่ ๔ ประติมากรรมดินเผารูปพระสงฆ์ ๓ องค์อุ้มบาตร
ที่มา : Art in Southeast Asia ศิลปกรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.(๒๕๖๖)

นายพอล วิทลีย์ เชื่อว่าเมืองจินหลิน ตั้งอยู่ที่เมืองอู่ทอง เป็นรัฐสุดท้ายที่พระเจ้าพินมันแห่งอาณาจักรฟูนันปราบได้ในพุทธศตวรรษที่ ๙ เมื่ออาณาจักรฟูนันล่มสลายลงในปลายพุทธศตวรรษที่ ๑๑ รัฐทวารวดีได้เจริญขึ้นมาแทนที่ ในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่างและรุ่งเรืองสูงสุดในราวพุทธศตวรรษที่ ๑๑ - ๑๖ จากบันทึกของพระภิกษุจีน เหียนจิ้ง ยืนยันการมีตัวตนของอาณาจักรทวารวดี มีเมืองอู่ทองเป็นเมืองหลวง และศูนย์กลางทางศาสนาพุทธ ศาสนาพราหมณ์ และวัฒนธรรมทวารวดี ประชาชนนับถือศาสนาพุทธลัทธิเถรวาทเป็นหลัก ใช้ภาษามอญ ยึดถือคติทางศาสนา รูปแบบศิลปะคูปตะจากอินเดีย โบราณสถาน โบราณวัตถุที่พบในเมืองอู่ทอง เป็นศิลปกรรมสมัยทวารวดี เช่น เจดีย์เศียรพระพุทธรูปทองคำ พระพุทธรูปปางประทานธรรม ธรรมจักร ในขณะที่เดียวกันศิลปะศรีวิชัยซึ่งนับถือพุทธศาสนาลัทธิมหายานได้เผยแพร่เข้ามา ได้พบพระโพธิสัตว์ อวโลกิเตศวรและพระโพธิสัตว์ปัทมปาณี เป็นต้น

แผนภาพที่ ๕ ธรรมจักร พบที่เมืองอุททองจัดแสดง ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ อุททอง
ที่มา : Art in Southeast Asia ศิลปกรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.(๒๕๖๖)

ต่อมา เมืองอุททองได้หมดความสำคัญและร้างไป ในราวพุทธศตวรรษที่ ๑๖ จึงรอดพ้นจากอิทธิพลเขมรในราวพุทธศตวรรษที่ ๑๖ (สมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ ๗) ความรุ่งเรืองถ่างโอนไปที่สุพรรณภูมิ ที่มีการพัฒนาค้าขายกับเมืองจีนด้วยการเดินทางที่สะดวก โดยระยะแรกขนถ่ายสินค้าข้ามคาบสมุทรผ่านดินแดนลุ่มน้ำท่าจีน-แม่กลอง และแม่น้ำเพชรบุรี-ช่องสิงขร ซึ่งต้องติดต่อคนพื้นเมืองบริเวณลุ่มน้ำท่าจีน-แม่กลองเป็นสำคัญ

การค้าร่วมกับจีนจึงหนุนให้เป็นบ้านเมืองใหญ่โตจนเป็นที่รู้จักสมัยหลังในชื่อตามเอกสารจีนว่า “เงินหลี่ฟู” บริเวณแม่น้ำท่าจีน เมืองสุพรรณภูมิหรือเงินหลี่ฟู มีการพัฒนาบ้านเมืองเติบโตมาก่อน พ.ศ.๑๗๐๐ ก่อนที่เมืองอุททองจะร้างไป เมืองสุพรรณภูมิมีความสัมพันธ์ที่ดีกับจีนโดยมีการส่งทูตไปเมืองจีนด้วยมีหลักฐานทางการค้า

สุพรรณภูมิเป็นพื้นที่สืบเนื่องจากชื่อดั้งเดิมที่อินเดียเรียก “สุวรรณภูมิ” เมื่อมีการค้าคับคั่งและมีคนพูดภาษาไทยเป็นภาษากลางมากขึ้น ทำให้พื้นที่แถบนี้ถูกเรียก “สยาม” ส่วนจีนเรียก “เสียม” หรือ “เสียน” ราว พ.ศ.๑๗๐๐ ต่อมาบริเวณลุ่มน้ำท่าจีนถูกเรียกว่า “สุพรรณภูมิ” เลียนแบบความศักดิ์สิทธิ์จากชื่อ “สุวรรณภูมิ”

หลักฐานเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของผู้คนนานาชาติพันธุ์ ที่หลังไหลเข้ามาและผ่านไป ในดินแดนสุวรรณภูมิ ระยะเวลากว่า ๑,๐๐๐ ปีที่การเดินทางที่มีวัฒนธรรมเป็นสัมภาระมากับแม่น้ำโขงสายใหญ่ เดินทางต่อไปลงแม่น้ำเจ้าพระยา ภาษาและวัฒนธรรมเป็นผลึกตะกอนตกอยู่ในชุมชนบริเวณลุ่มน้ำท่าจีน - แม่กลองในสมัยทวารวดี ก่อเกิดวัฒนธรรมที่สำคัญด้านภาษา ดนตรี วรรณกรรม ผู้คนที่หลังไหลเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยเมืองสุพรรณภูมิภายใต้อาณาจักรทวารวดี

ภาษาที่ใช้สื่อสารคือ มีรากเหง้าจากลุ่มน้ำโขง ด้วยสำเนียงเดียวกับคนสองฝั่งโขง ซึ่งปัจจุบันรู้จักกันว่า ลาว จึงเป็นต้นตอสำเนียง “เหนือ” บางที่เรียก “เหนือลาว” (สุจิตต์ วงษ์เทศ.2564) เมื่อตะกอนนานาชาติพันธุ์ ลาว มอญ เชื่อมโยงสัมพันธ์ฉันญาติกันตามเมืองต่าง ๆ ทั้งขอมละโว้ที่อาศัยอยู่ในเขตภาคกลาง มรดกทางสำเนียงเสียงภาษาที่สืบทอดต่อกันมาถึงปัจจุบันคือ สำเนียงเสียงเหนือสุพรรณ ที่อาจมาจากเหนือลาว เหน่อมอญที่พุดไทย หลอมรวมเป็นเหนือสุพรรณ

กลุ่มคนที่พุดเหนือสุพรรณนี้มีคนพุดกันทั่วบริเวณ ตั้งแต่เพชรบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี นครปฐม สุพรรณบุรี อุทัยธานี ซึ่งเป็นถิ่นเดิมของมอญทวารวดี (อัษฎางค์ ยมนา.๒๕๖๔) จากมรดกทางสำเนียงเสียงเหนือ ก่อเกิดวัฒนธรรมเพลงร้องจากภาษาและวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขง ได้แก่ ขับลำคำคล้องจองของภาษาไทยสำเนียงเหนือ

ขับลำ คือ ร้องเป็นเสียงสูงต่ำจากคำคล้องจอง ซึ่งเป็นต้นทางของทำนองเพลงดนตรี โดยให้ความสำคัญเสียงโหยหวนและลูกคอ (เป็นต้นทางของขับเสภา มีเป็นแบบฉบับสมัยรัตนโกสินทร์) คำคล้องจองของภาษาไทยเป็นต้นตอของกลอน โดยเฉพาะ “กลอนเพลงโต้ตอบแก้กันของหญิงชาย” (ปัจจุบันเรียก “เพลงพื้นบ้าน”) ซึ่งจะแตกแขนงเป็นคำประพันธ์ประเภทร้อยกรองต่าง ๆ อีกมาก และสำเนียงเหนือมีระดับสูงต่ำกับทางเสียงบางช่วงทอดยาวเหมือนดนตรี เป็นต้นตอของวรรณยุกต์ในภาษาไทย” (สุจิตต์ วงษ์เทศ.๒๕๖๔)

ส่วนมรดกทางวรรณกรรมสำคัญเรื่องขุนช้างขุนแผน ที่สืบทอดส่งต่อมาถึงปัจจุบัน น่าจะก่อเกิดขึ้นในเมืองสุพรรณภูมิด้วยเรื่องราวของมอญปนไทย ปรากฏตัวละครเอกเป็นชื่อมอญ แต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่ในสุพรรณบุรีและกาญจนบุรี ซึ่งอาจจะมีเค้าโครงมาจากเรื่องที่เกิดขึ้นจริงแล้วนำมาต่อเติมกันจนเป็นนิยายตลอดเวลานับพันปีถึงปัจจุบัน คนไทยทั่วไปปรบิรู้น่าจะเกิดขึ้นในสมัยอยุธยาตอนกลาง (ราว พ.ศ. ๒๑๔๓)

สุจิตต์ วงษ์เทศ (๒๕๖๖) อธิบายว่า ขุนช้างขุนแผนไม่ใช่เรื่องจริง แต่เป็น “ตำนานวีรบุรุษ” ของรัฐสุพรรณภูมิ คำบอกเล่าว่ามีมาแล้วในสมัยอยุธยา แต่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ไม่เป็นกลอนเสภา ไม่ตีกรับขับเสภา ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรกลอนเสภาครั้งแรกสมัยรัตนโกสินทร์ จึงมีตีกรับขับเสภาอย่างที่รู้จักทุกวันนี้

ขุนช้างขุนแผนเป็นวรรณกรรมกรุงรัตนโกสินทร์สะท้อนวิถีชีวิตกระฎุมพีหรือชนชั้นกลาง เจ้าขุนมูลนาย โดยมีต้นตอเป็นตำนานวีรบุรุษชื่อขุนแผนของรัฐสุพรรณภูมิ ลุ่มน้ำท่าจีน - แม่กลอง แต่ถูกโอนสมัยต่อมาไปเป็นของอยุธยา ด้วยเหตุผลทางสังคมและการเมือง

เมื่อเมืองสุพรรณภูมิเจริญขึ้นมาแทนที่เมืองอู่ทองนั้น ยังปรากฏในพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาว่าสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ หรือพระเจ้าอู่ทอง ทรงอพยพผู้คนหนีโรคระบาด อหิวาตกโรค จากเมืองอู่ทอง เมื่อปี พ.ศ.๑๘๕๐ ไปสร้างเมืองหลวงใหม่คือ กรุงศรีอยุธยา แต่ต่อมาเมื่อได้มีการขุดค้นหาหลักฐานในบริเวณเมืองอู่ทองแล้วมีมติลงความเห็นว่าเป็นเมืองเก่าก่อนกรุงศรีอยุธยาและร้างไปนานนับร้อยปีก่อนที่พระเจ้าอู่ทองจะสร้างกรุงศรีอยุธยา จึงเชื่อกันว่าพระเจ้าอู่ทองน่าจะไม่ได้หนีโรคระบาดดังที่กล่าวไว้ แต่การไม่ปรากฏหลักฐานในช่วงเวลาดังกล่าว จึงสรุปความว่าเมืองร้าง ซึ่งการร้างของเมืองดังกล่าวอาจเป็นเพียงความสงบซบเซา ที่อาจมีคนอาศัยซ่อนอยู่บ้างตามลำพังก็เป็นได้

ตามหลักฐานทางโบราณคดีได้ปรากฏการกล่าวถึงสุพรรณภูมิ ปรากฏในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ระบุว่าป็นนครรัฐที่มีความสำคัญมาก่อนกรุงศรีอยุธยา เมื่อมีการสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ หรือพระเจ้าอู่ทองแห่งราชวงศ์อู่ทอง เป็นปฐมกษัตริย์แห่งอาณาจักรอยุธยาราชวงศ์แรก แล้วสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ หรือพระเจ้าอู่ทองมาจากไหน จึงพบว่าข้อสันนิษฐานตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์พบว่าเกี่ยวข้องกับเมืองอู่ทองและเมืองสุพรรณภูมิ

ประการแรก อพยพมาตั้งถิ่นฐานที่เมืองอู่ทอง แต่เมืองอู่ทองเกิดโรคห่า จึงได้อพยพลงสู่กรุงศรีอยุธยาแต่ทฤษฎีนี้ถูกยกเลิกไปแล้ว เพราะจากการสำรวจเมืองอู่ทองของมานิต วัลลิโภดมพบว่าเมืองอู่ทองร้างไปก่อน การตั้งกรุงศรีอยุธยาถึง ๓๐๐ ปี จึงเป็นไปได้ที่เจ้าเมืองอู่ทองจะหนีโรคห่ามาในช่วงเวลานั้น

ประการที่สอง ราชวงศ์อู่ทองมีความเกี่ยวข้องกับละโว้มาก่อน เนื่องจากหลังการสถาปนากรุงอโยธยาในปี พ.ศ. ๑๘๙๓ เอกสารของจีนยังคงเรียกอโยธยาว่า "หลอหู่" ซึ่งคือ ละโว้ อันแสดงถึงความเกี่ยวข้องกับละโว้ ซึ่งอาณาจักรละโว้ตั้งอยู่บนฝั่งซ้ายของลุ่มน้ำเจ้าพระยา สถาปนาขึ้นราวปลายยุคทวารวดี มีศูนย์กลางอำนาจอยู่ที่ลพบุรี ปัจจุบันคือเมืองลพบุรี

หลังจากพุทธศตวรรษที่ ๑๖ เป็นต้นมา อาณาจักรขอมได้ขยายอิทธิพลเข้ามายังบริเวณนี้ อิทธิพลศิลปวัฒนธรรมของขอมได้แพร่เข้ามาในดินแดนประเทศไทยดังกล่าว ละโว้เป็นศูนย์กลางที่สำคัญทางภาคกลางจึงได้รับอิทธิพลศิลปะขอม โดยนำมาผสมผสานรูปแบบให้เป็นลักษณะเฉพาะของตนเอง ได้แก่พระปราสาทสามยอด และเทวสถานปราสาทแขก จังหวัดลพบุรี แม้จะมีลักษณะสถาปัตยกรรมรูปพระปราสาทตามแบบขอม แต่เป็นการสร้างเลียนแบบขอมเท่านั้นเอง

ทางด้านประติมากรรมศิลปะลพบุรีมักมีส่วนผสมกับศิลปะทวารวดี ทั้งนี้เพราะถิ่นที่ตั้งของอาณาจักรละโว้ก็เป็นพื้นที่ของอาณาจักรทวารวดีที่เคยอยู่ร่วมสมัยเดียวกัน ส่งผลให้เรียกละโว้ว่าขอมและเข้าใจว่าขอมคือเขมร แต่ขอมละโว้คือคนไทยโบราณ ที่มีสร้างบ้านเมืองอยู่ในทั้งที่ละโว้ (ลพบุรี) มีความสัมพันธ์กับสุพรรณภูมิ (สุพรรณบุรี) อันเป็นอาณาจักรเก่าแก่โบราณ ๒ แห่งนั้นก็คือ คนไทยในสมัยโบราณนั่นเอง อีกทั้งหลักฐานทางประวัติศาสตร์ "ราชวงศ์อู่ทอง" เป็นความสัมพันธ์กันทางเครือญาติระหว่างเมืองลพบุรีกับเมืองสุพรรณภูมิ

พระเจ้าอู่ทองปฐมกษัตริย์ราชวงศ์อู่ทอง มาจากความสัมพันธ์ของเมืองละโว้และเมืองสุพรรณภูมิที่มาร่วมกันสร้างกรุงศรีอยุธยา โดยเฉพาะในสมัยอยุธยาตอนต้นมีทั้งราชวงศ์อู่ทอง (ละโว้ลพบุรี) และราชวงศ์สุพรรณภูมิผลักดันขึ้นมามีอำนาจปกครองอยุธยา โดยราชวงศ์สุพรรณภูมิได้ครองกรุงศรีอยุธยาเป็นราชวงศ์ที่สองต่อจากราชวงศ์อู่ทองหลังจากสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง) เสด็จสวรรคต ขุนหลวงพ่อกว้างซึ่งครองเมืองสุพรรณภูมิได้ครองราชสมบัติสืบต่อมาทรงพระนามว่า สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๑ และทรงเป็นต้นราชวงศ์สุพรรณภูมิปกครองกรุงศรีอยุธยา โดยมีสายสัมพันธ์ทางเครือญาติในฐานะพระเชษฐาของพระมหาสีพระเจ้าอู่ทอง

ต่อมาในรัชสมัยของสมเด็จพระนครินทรราชาธิราช กษัตริย์องค์ที่ ๓ แห่งราชวงศ์สุพรรณภูมิ (พ.ศ. ๑๙๕๒ - ๑๙๖๗) ทรงรวมเอาเมืองใหญ่ทั้งสาม คือ สุพรรณภูมิ สุโขทัย และอยุธยา ผนวกเข้าด้วยกันทำให้กรุงศรีอยุธยามีฐานะเป็นศูนย์กลางของอาณาจักรอยุธยาอย่างแท้จริง พระมหากษัตริย์ราชวงศ์สุพรรณภูมิเสด็จขึ้นครองราชย์ในกรุงศรีอยุธยา มีทั้งสิ้น ๑๓ พระองค์

เมืองสุพรรณภูมิในฐานะเมืองลูกหลวง ถูกลดฐานะเป็นเมืองบริวารของอยุธยาในแผ่นดินพระมหาจักรพรรดิรัชสมัยองค์ที่ ๑๒ แห่งราชวงศ์สุพรรณภูมิ (พ.ศ.๒๐๙๑ - ๒๑๑๑) พร้อมกับปรับเปลี่ยนชื่อเป็นเมืองสุพรรณบุรี ในสมัยของสมเด็จพระมหาอุปราชาแห่งหงสาวดี (พม่า) แห่งราชวงศ์สุพรรณภูมิ (พ.ศ.๒๑๑๑ - ๒๑๑๒)

กรุงศรีอยุธยาเสียกรุงครั้งที่ ๑ ให้แก่พม่าเมื่อ พ.ศ. ๒๑๑๒ ก่อเกิดศึกสงครามครั้งสำคัญ คือ การทำยุทธหัตถีเพื่อกอบกู้เอกราชให้กับกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๑ ในปีพ.ศ. ๒๑๓๕ ที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงมีชัยชนะเหนือสมเด็จพระมหาอุปราชาแห่งหงสาวดี (พม่า) ณ สมรภูมียุทธดอนเจดีย์ เป็นพระมหาวีรกรรมการกระทำชยุทธ คือ การรบบนหลังช้างอันยิ่งใหญ่ที่ได้ถูกจารึกไว้ในประวัติศาสตร์ชาติไทย หลังจากนั้นพระมหากษัตริย์ราชวงศ์สุโขทัยจึงได้ครองกรุงศรีอยุธยาสืบต่อมา (เบญจพร สารพรหม.๒๕๖๖) ตามมาด้วยราชวงศ์ปราสาททองและราชวงศ์บ้านพลูหลวงเป็นราชวงศ์สุดท้ายของการปกครองกรุงศรีอยุธยา

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์พบว่า หลังสิ้นรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์ กษัตริย์แห่งราชวงศ์ปราสาททอง ออกพระเพทราชาที่ทรงปราบดาภิเษก เถลิงราชย์เป็นสมเด็จพระเพทราชาเมื่อ พ.ศ. ๒๒๓๑ ทรงเป็นปฐมกษัตริย์แห่ง “ราชวงศ์บ้านพลูหลวง” ที่มาของนามนี้ก็เนื่องมาจากพระองค์เป็นชาวบ้านพลูหลวง แขวงเมืองสุพรรณบุรี ราชวงศ์สุดท้ายของพระมหากษัตริย์ผู้ปกครองกรุงศรีอยุธยายังคงเกี่ยวข้องกับเมืองสุพรรณบุรีอีกเช่นเดิม

แสดงให้เห็นว่าแผ่นดินสุพรรณภูมิ มีบทบาทสำคัญต่อกรุงศรีอยุธยา ทั้งชนชั้นปกครองและพื้นที่ตั้งของเมืองที่อยู่ในฐานะเป็นเมืองหน้าด่าน เป็นเมืองอยู่ข้างอู่น้ำที่ต้องผ่านศึกสงครามหลายต่อหลายครั้ง รวมทั้งการเกิดสงครามกับกรุงหงสาวดี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๓๐๒ เป็นต้นมา จนเสียกรุงศรีอยุธยาแก่ทัพหงสาวดีใน พ.ศ.๒๓๑๐ ถูกทำลายลงและร้างผู้คนนับแต่นั้นมา เนื่องจากผู้คนต้องหลบหนีภัยสงคราม เพราะพื้นที่ของเมืองสุพรรณบุรีเป็นสนามรบที่สำคัญทุกครั้งของการทำสงครามกับกรุงหงสาวดี สุพรรณบุรีเป็นเมืองร้างในช่วงเวลานี้ไม่ปรากฏเรื่องราวที่เด่นชัด เกี่ยวกับเมืองสุพรรณบุรีอีกเลย เรื่องราวปรากฏขึ้นอีกครั้งในราวต้นกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นราชธานี

บ้านเมืองของไทยภายหลังเสียกรุงครั้งที่ ๒ เฉพาะที่อยู่ในขอบเขตอาณาบริเวณและเส้นทางศึกสงคราม ต่างตกอยู่ในสภาพบ้านแตกสาแหรกขาด เมืองสุพรรณบุรีในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลายเป็นเมืองเล็ก ๆ เมืองหนึ่งที่พลอยตกอยู่ในสภาพเช่นนั้นด้วย ในสมัยกรุงธนบุรีแม้จะได้เริ่มฟื้นฟู บูรณะเมืองต่าง ๆ แต่เมืองสุพรรณบุรีก็ยังคงมีสภาพกร้าง ดังเห็นได้จากเมื่อสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกให้ฝ่ายกลาโหม มหาดไทยและกรมท่าปกครอง สืบราชจัดระเบียบแบ่งหัวเมืองนั้น ไม่ปรากฏชื่อเมืองสุพรรณบุรี

ในช่วงนั้น เมื่อบ้านเมืองสงบลง ได้มีประชากรซึ่งเป็นคนไทยแต่ดั้งเดิมได้เริ่มอพยพเข้ามาอยู่ตั้งถิ่นฐาน โดยส่วนใหญ่จะเลือกบริเวณริมสองฝั่งแม่น้ำท่าจีนและจับจองพื้นที่ทำการเกษตรสร้างชุมชนขึ้นมาใหม่และมีกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ เช่น กะเหรี่ยง ละว้า มอญ ได้มาตั้งถิ่นฐานอยู่ร่วมกับประชากรคนไทยดั้งเดิม แต่ถึงกระนั้นจังหวัดสุพรรณบุรี ก็ยังเป็นป่าดงพงไพรรองรับการอพยพของประชากรที่มาจากใหม่ได้อีกเป็นจำนวนมาก เมืองสุพรรณบุรีจึงได้เริ่มกลับมาตั้งเป็นชุมชนขึ้น มีสภาพเป็นหมู่บ้านขนาดย่อมและค่อย ๆ ได้รับการพัฒนาบูรณะต่อมาโดยลำดับ ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สุพรรณบุรีเป็นเมืองหนึ่งอยู่ในมณฑลนครชัยศรี และเปลี่ยนสถานะเป็นจังหวัดสุพรรณบุรีในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์นั้นมีประชากรอพยพเข้ามาอย่างต่อเนื่อง บางส่วนเป็นชุมชนคนไทยที่เคยอยู่มาตั้งแต่ปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา แต่บางส่วนได้อพยพมาจากมาจากกลุ่มประเทศอินโดจีน ประเทศจีนแผ่นดินใหญ่และแคว้นสิบสองจุไท โดยมีการอพยพครั้งสำคัญ ๆ อยู่สองครั้งคือ

ครั้งแรก ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น รัชกาลที่ ๑ ถึงรัชกาลที่ ๓ ได้เริ่มมีผู้คนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่บ้านสวนแดง บ้านต้นเป็ด บ้านไผ่ขวาง บ้านกุฎีทอง บ้านท่าระหัด บ้านโคกหม้อ ในเขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี บ้านโข้ง บ้านขาม บ้านดอนคา ในเขตอำเภออู่ทอง ฯลฯ และการอพยพมีลักษณะเป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกันหลายกลุ่มเข้ามาอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี

จากการศึกษาค้นคว้า ปรากฏคือ กลุ่มลาวพวน ได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานที่บ้านเก่าห้อง บ้านโพธิ์ศรี บ้านโพธิ์ตะควน บ้านมะขามล้ม บ้านวัดโบสถ์ บ้านหมีตะลุ่ม ในเขตอำเภอบางปลาม้า ฯลฯ กลุ่มเขมร โดยเชื่อกันว่าชาวเขมรอพยพเข้ามาในสมัยที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชยกทัพไปปราบพระยาระแวก แล้วกวาดต้อนชาวเขมรมา ทั้งยังมีชาวเขมรอีกส่วนหนึ่งที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารของพระมหากษัตริย์ไทยในสมัยรัชกาลที่ ๑ ได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานที่บ้านหนองโอง เขตอำเภออู่ทอง ตำบลบ้านโพธิ์ ตำบลตลิ่งชันในหมู่บ้านบ้านสามทองสุวรรณาคี เขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี เป็นส่วนใหญ่ กลุ่มคนญวน ได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานที่บ้านต้นตาล เขตอำเภอสองพี่น้อง โดยเชื่อกันว่า ชาวเขมรกลุ่มติดตามองค์เชียงสือในสมัยรัชกาลที่ ๑

ครั้งที่สอง สมัยกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ ๕ และรัชกาลที่ ๖ ได้มีกลุ่มลาวซี ลาวครั้งถิ่นที่อยู่ดั้งเดิมอยู่ที่เขตเทือกเขาภูคัง ประเทศลาว ซึ่งเคยอพยพเข้าอยู่ในประเทศไทยที่อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ได้อพยพมาตามแม่น้ำท่าจีนขึ้นไปทางทิศเหนือเข้าเขตจังหวัดสุพรรณบุรี ตั้งถิ่นฐานวังตุ๊ก เขตอำเภอสองพี่น้อง บ้านโพธิ์ท่าทราย เขตอำเภอเมืองสุพรรณบุรี บ้านลำพันบอง บ้านหนองกระโดนมน เขตอำเภอหนองหญ้าไซ บ้านหนองกระทุ่ม บ้านบ่อกรู บ้านทุ่งก้านเหลือง เขตอำเภอเดิมบางนางบวช ฯลฯ

กลุ่มไทยโซ่ง (ลาวโซ่ง) ซึ่งเคยอพยพมาจากแคว้นสิบสองจุไททางจินตอนใต้ เข้ามาอยู่ประเทศไทยสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ที่อำเภอเขาชัยย้อย จังหวัดเพชรบุรี ได้อพยพจากอำเภอเขาชัยย้อยมาตั้งถิ่นฐานที่บ้านบางกุ่ม บางหมัน บ้านไผ่แปลกแม่ อำเภอเมืองสุพรรณบุรี บ้านดอนโก อำเภอบางปลาม้า บ้านคนธิ บ้านดอนมะเกลือ บ้านยางท่าไชย บ้านสระยายโสม เขตอำเภออู่ทอง บ้านดอนมะนาว บ้านลาดมะขาม บ้านหนองนา ในเขตอำเภอสองพี่น้อง ฯลฯ

กลุ่มชาวจีนจากประเทศจีนแผ่นดินใหญ่ ซึ่งอพยพมาจากโพ้นทะเล ชอบอาชีพค้าขาย อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นกลุ่มชาวจีนพูดภาษาแต้จิ๋ว แคะ (ฮักก้า) กวางตุ้ง ไทหล่า ได้อพยพเข้ามาอยู่ในทุกอำเภอในเขตชุมชนที่มีการค้าขาย และชาวจีนได้มีการอพยพเข้ามาอย่างต่อเนื่องจนถึง พ.ศ.2493 ประเทศจีนแผ่นดินใหญ่ถูกยึดครองโดยพรรคคอมมิวนิสต์ ทางราชการไทยจึงได้ห้ามชาวจีนอพยพเข้ามาอีก การอพยพของชาวจีนเข้ามาในจังหวัดสุพรรณบุรีจึงได้ยุติลง

การอพยพของประชากรจากกลุ่มประเทศอินโดจีน ประเทศจีนแผ่นดินใหญ่ และแคว้นสิบสองจุไท จากจินตอนใต้เข้ามาตั้งถิ่นฐานในอาณาเขตเมืองสุพรรณบุรี เมื่อรวมกับคนสุพรรณบุรีดั้งเดิม มอญ กะเหรี่ยง ละว้า ซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่ก่อนหน้านั้นแล้ว ทำให้โครงสร้างประชากรจังหวัดสุพรรณบุรีในยุคกรุงรัตนโกสินทร์ มีความหลากหลายทางด้านชาติพันธุ์ ศิลปวัฒนธรรมและจารีตประเพณี

ทางด้านคติความเชื่อทางศาสนา กลุ่มคนสุพรรณดั้งเดิมและกลุ่มพูดภาษาลาว นับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาท กลุ่มคนจีนนับถือศาสนาพุทธนิกายมหายาน กลุ่มคนญวนนับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ภายหลังจากทุกกลุ่มได้ตั้งชุมชนเป็นปึกแผ่นแล้ว คนไทยซึ่งเคยอาศัยอยู่ในถิ่นเดิมได้เริ่มบูรณะวัด ซึ่งเคยมีมาแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยาหรือตั้งวัดใหม่ขึ้น ส่วนกลุ่มพูดภาษาลาวได้มีการจัดตั้งขึ้นในทุกหมู่บ้าน กลุ่มคนจีนมีการตั้งศาลเจ้าโรงเจขึ้นในทุกชุมชนที่มีคนจีนอาศัยอยู่ และกลุ่มคนญวนได้ตั้งโบสถ์คริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ขึ้นที่อำเภอสองพี่น้อง

ในการจัดตั้งศาสนสถานของทุกกลุ่มในหมู่บ้านต่าง ๆ ดังกล่าวก็เพื่อเป็นศูนย์รวมจิตใจของแต่ละกลุ่มให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยอิงหลักคำสอนของแต่ละศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ กลุ่มคนจีนถนัดทางด้านค้าขาย งานช่างฝีมือและการทำไร่พืชสวน ส่วนใหญ่จะอยู่ตามย่านชุมชนของแต่ละอำเภอ ส่วนกลุ่มคนสุพรรณดั้งเดิม กลุ่มพูดภาษาลาวและกลุ่มอื่น ๆ ซึ่งถนัดทางด้านเกษตรกรรมจะกระจัดกระจายอาศัยอยู่บริเวณที่ราบลุ่มริมสองฝั่งแม่น้ำท่าจีนใกล้เขตป่าเพื่อหักล้างถางพงขยายพื้นที่ทางการเกษตร

การประกอบอาชีพทางการเกษตรของประชาชนส่วนใหญ่ในจังหวัดสุพรรณบุรี คือ การทำนาปลูกข้าว เพราะข้าวนอกจากจะเป็นอาหารหลักในครัวเรือนแล้ว ข้าวที่ปลูกได้และเหลือจากการบริโภคยังสามารถแบ่งไปขายได้ เพราะข้าวคือสินค้าส่งออกที่สำคัญของประเทศ ข้าวจึงเป็นที่มาของอาหารและทรัพย์สินเงินทองในการดำรงชีวิต (จงลักษณ์ ช่างปลี้ม.๒๕๕๓.๑๒:๑๘)

ในด้านสุนทรียภาพ แต่ละชาติพันธุ์มีศิลปวัฒนธรรมของตนเอง แต่เพลงพื้นบ้านของคนพื้นถิ่นขับขานเพลงร้องจากท้องทุ่ง เพลงอีแซวเกิดขึ้นที่เมืองสุพรรณ พ่อเพลงแม่เพลงเกี่ยวพาราสีโต้ตอบกันด้วยท่วงทำนองบทวิสุนทรียภาพชาวบ้าน ความคุ้นเคยในเสียงร้องท่วงทำนองกลอนกวีมีเสียงเหนือเป็นเสน่ห์ พัฒนาการผันแปรเปลี่ยนไปตามยุคสมัยไปสู่เพลงลูกทุ่งที่ผสมกับดนตรีตะวันตก ในขณะที่เพลงร้องจากท้องทุ่ง ขับขานท่วงทำนองของดนตรีราชสำนัก ปี่พาทย์ ซ็อง กลองบรรเลงตามแบบแผน กังวานไปทั่วชุมชนเมืองที่บริเวณวัดสุวรรณภูมิ บรมครูผู้สืบทอดเพลงไทยในวิถีดั้งเดิม คือ ครูมนตรี ตราโมท ฝึกฝนบรรเลงเพลงไพเราะ เสาะแสวงวิชาหาครูผู้ประสาคความเสนาะเสียง อีกทั้งบ้านดนตรีบ้านอื่น ๆ ที่ขับกังวานล้วนในย่านเมืองเป็นส่วนใหญ่

๒.๒.๒ แผ่นดินสุพรรณภูมิในบริบทปัจจุบัน

แผ่นดินสุพรรณภูมิคือ พื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีที่มีพัฒนาการและมีการเปลี่ยนแปลงต่อเนื่องมาจากวิวัฒนาการแห่งอดีตสู่สภาพการปัจจุบัน เข้าสู่การเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ในพ.ศ. ๒๔๗๕

ช่วงก่อนหน้านั้นสภาพเศรษฐกิจอยู่ในลักษณะการเกษตรทำนาเพื่อการยังชีพในสังคมเกษตรและพัฒนาไปสู่การค้าส่งออกแต่ยังห่างไกลความเจริญ ด้วยสภาพพื้นที่ภูมิทัศน์ยังคงเป็นป่าที่ต้องหักล้างถางพง ความลำบากยากแค้นของผู้คนในถิ่นกันดารอันเนื่องมาจากขาดระบบชลประทานที่ดีเมื่อฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล ทำให้ราษฎรอดอยาก ไม่รู้จะหันไปทางไหน จึงหันไปประกอบพฤติกรรมอ้ายเสียร้าย ปล้นสะดมชาวบ้าน ขาดการดูแลเอาใจใส่จากภาครัฐ ข้ำร้ายยังกดขี่ข่มเหงราษฎรเป็นมูลเหตุให้เกิดความยากจน จึงต้องฉกชิงวิ่งราว จนกระทั่งเกิดการปล้น

พฤติกรรมเสียร้ายปล้นสะดมชาวบ้าน จังหวัดสุพรรณบุรีในครั้งนั้น ในสายตาของสังคมภายนอก จึงมีความน่ากลัว ภาพลักษณ์เป็นเมืองคนดุ ล้าหลัง ไร้การศึกษา เป็นคนบ้านนอกคอกนา พุดจาเสียงเหนือ ที่ห่างไกลความเจริญ แต่คนสุพรรณบุรีดำรงตนอยู่ในสังคมของตนเองในช่วงเวลาที่เป็นเมืองปิด จนกระทั่งการเปลี่ยนแปลงพัฒนา เปิดเมืองสุพรรณบุรีด้วยการเมืองท้องถิ่นสู่การเมืองระดับชาติของคนสุพรรณเชื้อสายจีน นายบรรหาร ศิลปอาชา ผู้พลิกโฉมเมืองล้าหลังอย่างสุพรรณบุรีขึ้นสู่จังหวัดชั้นนำของประเทศ

นายบรรหาร ศิลปอาชา เกิดในปี พ.ศ.๒๔๗๕ ถิ่นกำเนิดของนายบรรหารเป็นครอบครัวเชื้อสายจีน อาศัยอยู่ในห้องแถวไม้ขนาดเล็กของตลาดของอำเภอเมืองสุพรรณบุรี วัยเด็กจะใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการช่วยเหลืองานครอบครัว มีอุปนิสัยใฝ่เรียน ขยันหมั่นเพียร รับผิดชอบ และมีผลการเรียนดีในระดับดีเยี่ยมมาโดยตลอด สามารถเรียนข้ามชั้นเรียนจนสำเร็จการศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ด้วยอายุเพียง ๑๔ ปี และเดินทางเข้ากรุงเทพฯ สร้างธุรกิจของตัวเองจนประสบความสำเร็จ

ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๑๗ - ๒๕๓๕ เป็นพัฒนาการของการเข้าสู่ชีวิตนักการเมืองอาชีพอย่างเต็มตัว โดยการชักชวนของนายบุญเฮื้อ ประเสริฐสุวรรณ และก่อตั้งพรรคชาติไทย ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาธิบดีบัญญัติแห่งชาติและเป็นสมาชิกวุฒิสภา ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๙ ได้รับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดสุพรรณบุรี และปี พ.ศ. ๒๕๒๓ เป็นต้นมาได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในทุกสมัย ดำรงตำแหน่งเลขาธิการพรรคชาติไทย และไม่เคຍย้ายไปสังกัดพรรคการเมืองอื่น

ตลอดชีวิตการทุ่มเทสติปัญญา ความรู้ ความสามารถ เพื่อให้พรรคชาติไทยเป็นพรรคการเมืองที่เข้มแข็ง จนได้รับการยกย่องจากนักการเมืองทุกพรรคว่าเป็นผู้มีความสามารถในการดูแลกิจการ และสมาชิกพรรคได้อย่างเรียบร้อย มีวินัย และมีความเจริญก้าวหน้าในทางการเมืองโดยได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีในกระทรวงต่าง ๆ ในทุกรัฐบาล

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๗ นายบรรหาร ศิลปอาชา ได้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคชาติไทย ด้วยเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ในช่วงนั้นพลตำรวจเอกประมาณ อติเรกสาร ลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคชาติไทย สมาชิกพรรคมีมติมอบความไว้วางใจให้นายบรรหาร ศิลปะอาชา ดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคชาติไทย ช่วงเวลาที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรค สามารถทำให้เกิดความสัมพันธ์รูปแบบพิเศษระหว่างนักการเมืองกับชาวจังหวัดสุพรรณบุรี จนกล่าวได้ว่าเป็นต้นแบบของความผูกพัน ระหว่างนักการเมืองกับประชาชน และจากการที่พรรคได้เข้าร่วมรัฐบาลหลายครั้ง ทำให้ชาวจังหวัดสุพรรณบุรีได้รับโอกาสการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

นายบรรหาร ศิลปอาชาให้ความสำคัญกับการลงพื้นที่ร่วมทำกิจกรรม และความใกล้ชิดกับชาวบ้านในพื้นที่มากกว่าเรื่องใด ๆ เพราะถือว่าความใกล้ชิดของชาวบ้าน รวมถึงห้วงคะแนนต่าง ๆ จะเป็นการสร้างความไว้วางใจ และส่งเสริมการพัฒนาในจังหวัดสุพรรณบุรี ทั้งการสร้างสาธารณูปโภค ถนน ประปา โรงเรียน และอื่น ๆ แม้ว่าการเข้าพบของชาวบ้านจะมีความคาดหวังในความช่วยเหลือมากเท่าใดก็ตาม แต่เขาก็เข้าใจอย่างลึกซึ้งว่า ชาวบ้านเองแม้จะมีความคาดหวังต่อความช่วยเหลือของตนเองที่หยิบให้ก็ตาม หากเป็นสิ่งที่เหลือบ่ากว่าแรงย่อมเป็นยากที่จะทำได้ สิ่งดังกล่าวชาวบ้านเองก็เข้าใจเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ทำให้การทำงานในพื้นที่ได้รับการยอมรับ สะท้อนให้เห็นว่า นายบรรหาร ศิลปอาชาได้รับความไว้วางใจมากขึ้นและกลายเป็นจุดเด่นทางการเมืองในเวลาต่อมา

นักการเมืองของพรรคชาติไทยได้รับเลือกตั้งแบบผูกขาดและมีบทบาทโดดเด่นในระดับชาติ จนได้ก้าวขึ้นสู่การดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๑ ของประเทศไทย ในฐานะหัวหน้าพรรคชาติไทยที่ได้นำสมาชิกพรรครณรงค์หาเสียงในประเด็นการปฏิรูปการเมืองด้วยการแก้ไขรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ เพื่อเป็นกุญแจดอกสำคัญในการเปิดประตูไปสู่การแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ โดยทำหน้าที่บริหารประเทศเป็นเวลา ๑ ปี ๒ เดือน ท่ามกลางกระแสแรงกดดันที่รัฐบาลกำลังเผชิญ แต่ได้พยายามทำตามคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้กับประชาชนว่าจะแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๑๑ อย่างเต็มกำลังและทำได้สำเร็จตามที่สัญญาไว้

หลังจากการก้าวลงจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี นายบรรหาร ศิลปะอาชายังคงรักษาฐานเสียงในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีอย่างเหนียวแน่นและมีอิทธิพลทางความคิดทางการเมือง กำหนดทิศทางการสนับสนุนบุคคลในตระกูลศิลปะอาชาให้เข้าสู่การเป็นนักการเมืองอาชีพ เช่น นายชุมพล ศิลปะอาชา นางสาวกัญญา ศิลปะอาชา นายวรารุช ศิลปะอาชา ฯลฯ ประชาชนในพื้นที่ที่ยกย่องนิยมชมชอบเพราะจังหวัดสุพรรณบุรีได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การวางโครงสร้างพัฒนาจังหวัดอย่างเป็นระบบ ทำให้ภาพลักษณ์ของจังหวัดสุพรรณบุรีดีขึ้นอย่างชัดเจน เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดรอบข้าง ลักษณะดังกล่าวได้รับการเรียกขานจากนักวิชาการว่าเป็นการเมืองแบบจังหวัดนิยม สามารถปลุกจิตวิญญาณชาวสุพรรณบุรีให้ภาคภูมิใจในความเป็นคนสุพรรณ รักสุพรรณ สร้างสุพรรณ พวกเขาไม่ต้องอับอายขายหน้าที่จังหวัดตัวเองลำหลังอีกต่อไป

ความภูมิใจรวมหมู่นี้ รองรับสิทธิอำนาจอันชอบธรรมในการไว้วางใจจากใจชาวสุพรรณบุรี ด้วยผลงานสร้างความเปลี่ยนแปลงให้กับจังหวัดสุพรรณบุรีอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การสร้างหอคอยบรรหาร - แจ่มใส โรงเรียนบรรหาร - แจ่มใส วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดสุพรรณ อาคารโรงพยาบาลบรรหาร - แจ่มใส พัฒนาบึงฉวากที่อำเภอเดิมบางนางบวชให้เป็นแหล่งศึกษาพันธุ์ปลาน้ำจืด และเป็นแหล่งท่องเที่ยว รวบรวมศูนย์ราชการและเส้นทางคมนาคมเส้นทางหลัก สร้างสโมสรฟุตบอลจังหวัดสุพรรณบุรี ฯลฯ

วิถีทางการเมืองและการพัฒนาท้องถิ่นได้สะท้อนการพัฒนาจังหวัดสุพรรณบุรีของนายบรรหาร ศิลปะอาชา ซึ่งมีคตินิยมว่า “สัจจะและกตัญญู” คือ การรักษาคำมั่นสัญญา โดยเฉพาะสัจจะทางการเมือง จะเห็นได้จากคำกล่าวและการไม่ล้มถิ่นฐานบ้านเกิด ชาติกำเนิดของตนเองที่มีเชื้อสายจีน คตินิยมของบรรหาร ศิลปะอาชา ได้กลายมาเป็นชื่ออุทยานสุพรรณบุรี หลังจากการถึงแก่อนิจกรรม จึงได้มีการสร้างอนุสรณ์สถานที่มียูนิคอร์นของนายบรรหาร ศิลปะอาชา หรือ “มังกรสุพรรณ” เป็นสิ่งยืนยันถึงคุณูปการของนายบรรหาร ศิลปะอาชา ที่มีต่อจังหวัดสุพรรณบุรีอย่างประจักษ์แจ้ง (จิราวรณ์ สมใจเพ็งและวัลลภ พิริยวรรณนะ.๒๕๖๖)

ต่อมาการพัฒนาบ้านเมืองก้าวสู่ความทันสมัยในด้านอารยธรรมและประวัติศาสตร์มากยิ่งขึ้น เมื่อมีนโยบายจากรัฐบาล ภาครัฐ และท้องถิ่น ตระหนักและให้ความสำคัญ ทุก ๆ ปีจะมีการจัดงานอนุสรณ์ดอนเจดีย์ ขึ้นในวันที่ ๒๕ มกราคม ของทุกปี เป็นวันถวายราชสักการะแด่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงพระคชาธารออกศึกและองค์เจดีย์ยุทธหัตถี ที่พระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์ เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๙ ได้เสด็จไปประกอบพิธีบวงสรวง และเปิดพระบรมราชานุสรณ์ดอนเจดีย์เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๒ อันเป็นศูนย์รวมใจของคนสุพรรณในการรักถิ่นฐาน หวงแหนในแผ่นดิน มีเมืองโบราณอุทงแห่งทวาราวดี และสุวรรณภูมิเป็นประวัติศาสตร์หน้าแรก การเผยแพร่พระพุทธศาสนาสู่ประเทศไทย และระยะเวลา

ความรุ่งเรืองที่ยาวนาน ชูก่อนอยู่ที่แผ่นดิน ที่หลายฝ่ายพยายามหาวิธีการให้ความรุ่งเรืองนั้นปรากฏความยิ่งใหญ่และงดงามขึ้นอีกครั้ง

ในด้านการสืบสานและถ่ายทอดวัฒนธรรมทางดนตรีก็เติบโตไปพร้อมกันด้วยวิถีศิลปินที่ถ่ายทอดศิลปะพื้นบ้าน วิถีชุมชนคนเสียงเหนือ ศิลปินจากท้องทุ่งส่งเสียงเอื้อนเอ่ยขับร้องทำนองเพลงลูกทุ่งจากทุ่งสุพรรณ สื่อสารเรื่องราวชัดเจน เข้าใจง่าย ประทับใจเมื่อได้ยิน ผลงานของศิลปินจังหวัดสุพรรณบุรีโดดเด่นเป็นที่ประจักษ์ ทำให้คนทั้งประเทศยอมรับว่าเมืองสุพรรณบุรีมีวิถีวัฒนธรรมดนตรีและเพลงร้อง และเป็นที่ยอมรับกว้างขวางมากขึ้นแม้บริบทเวลาและสังคมจะเปลี่ยนแปลง เพราะการสร้างสรรคผลงานดนตรีของศิลปินชาวสุพรรณมีพัฒนาการสื่อสารความไพเราะ ไม่ทิ้งช่วงของการสืบทอด ส่งต่อกันจากรุ่นสู่รุ่นก่อเกิดศิลปินนักร้อง บทเพลงจากชาวสุพรรณบุรีจำนวนมาก และมีชื่อเสียงระดับเป็นตำนานของประเทศที่มีอายุเกือบร้อย

เกียรติยศแห่งศิลปิน เกียรติภูมิของจังหวัดสุพรรณบุรี ที่ชาวสุพรรณภาคภูมิใจ ศิลปินจังหวัดสุพรรณบุรีที่ได้รับยกย่องให้ดำรงตำแหน่งศิลปินแห่งชาติตามช่วงเวลาของพัฒนาการดนตรีของประเทศ มีจำนวนมากถึง ๗ คน เป็นเกียรติประวัติของศิลปินนักร้องก้องฟ้าเมืองไทยที่ชาวสุพรรณภาคภูมิใจ แม้ลาจากโลกไป เวลาไม่อาจทำลายความเป็นตำนานของศิลปิน อาทิ ราชาเพลงลูกทุ่งสุรพล สมบัติเจริญ ราชนิลูกทุ่งพุ่มพวง ดวงจันทร์ แหบมหาเสน่ห์ สายัณห์ สัญญา หนูंनाเสียงเด็ดศรีเพชร ศรีสุพรรณ ฯลฯ

เสียงเพลงจากท้องทุ่งและผลงานเชิงประจักษ์ของศิลปินชาวสุพรรณเหล่านี้ ตอกย้ำความคิดความเชื่อของคนไทยทั้งประเทศว่า จังหวัดสุพรรณบุรีเป็นเมืองศิลปิน สร้างเสียงดนตรีเสนาะขับกล่อมบทเพลงอันไพเราะ เกิดความเชื่อถ้อยยกย่อง ยอมรับในความเป็นเมืองที่มีศักยภาพด้านวิถีวัฒนธรรมทางดนตรีและเพลงร้องที่โดดเด่นในระดับประเทศ

๒.๓ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม

ในวิธีการดำรงอยู่ของคนในสังคมจะมีสิ่งที่เรียกว่าศิลปวัฒนธรรมที่สืบทอดต่อกันมาเป็นเรื่องราวอันแสดงถึงคุณค่า ความดีงามที่เป็นเอกลักษณ์อัตลักษณ์ของชุมชน สังคม ศิลปวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญในการทำความรู้จัก เรียนรู้เรื่องราวของคนในสังคมนั้น ๆ

ประเทศไทยมีความหลากหลายทางศิลปวัฒนธรรม ตามความหลากหลายของสภาพภูมิศาสตร์ ภูมิสังคม ประวัติศาสตร์ รวมทั้งความหลากหลายของชาติพันธุ์ที่อยู่ร่วมกันในแต่ละท้องถิ่น จึงมีศิลปวัฒนธรรมที่แตกต่าง ข้อดีคือ มีความหลากหลายมากมาย ประเทศไทยจึงมีความมั่งคั่งรุ่มรวยในคุณค่าทางวัฒนธรรม ข้อเสียคือ ในคุณค่าที่กระจุกกระจายมักจะไม่เห็น ทำให้การนำศิลปวัฒนธรรมมาสร้างความเข้มแข็งทางสังคมและการนำคุณค่าสู่การสื่อสารเพื่อสร้างมูลค่า สร้างความมั่นคงในการพัฒนาประเทศ จึงเป็นเรื่องที่ต้องตระหนัก ดังนั้นจึงมีความสำคัญยิ่งในการทำความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรมให้ชัดเจน

ศิลปวัฒนธรรม มาจากคำว่า ศิลปะและวัฒนธรรม ดังนี้

๒.๓.๑ ศิลปะ

๒.๓.๑.๑ ความเข้าใจเบื้องต้น

ศิลปะเป็นผลงานทางทักษะที่ผ่านกระบวนการทางปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์แต่ละยุคสมัย เพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจเป็นพื้นฐาน อารยธรรมความรุ่งเรืองของมนุษยชาติ เป็นความงามที่ความผูกพันอยู่กับความดี ซึ่งถือว่าความดีและความงามเป็นคุณค่าของชีวิตมนุษย์ การอบรมสั่งสอนจึงมุ่งสร้างคุณธรรม จริยธรรม ว่าเป็นสิ่งดีงาม คนในสังคม ศิลปินได้สร้างผลงานอันวิจิตรตระการตา นำศรัทธาเลื่อมใสตามปรัชญาความเชื่อที่มีต่อสิ่งมีอำนาจเหนือมนุษย์ เพื่อเป็นสิ่งยึดหรือเป็นหลักรวมทางใจของสังคมและเพื่อกลมเกลียวสังคมไปในทางที่ดีงาม แต่ขณะเดียวกันก็มีการออกแบบประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้เพื่อประโยชน์ใช้สอย นักออกแบบและช่างฝีมือก็ยังบรรจงแต่งให้เป็นสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ทั้งในการประกอบการงานพิธี หรือใช้ในชีวิต ให้สวยงาม วิจิตรบรรจง ตอบสนองความต้องการการใช้สอยเป็นสิ่งสำคัญ แต่ยังคงแสดงความสวยงามในสิ่งของเครื่องใช้เหล่านั้น

ปัจจุบันศิลปะมีทิศทางที่เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต กล่าวคือ จากศิลปะที่สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองสังคมส่วนรวมอันเป็นวิถีทางวัฒนธรรม แต่ปัจจุบันถูกสร้างงานขึ้นมาเพื่อปัจเจกชนมากขึ้น ศิลปินมีเสรีภาพที่จะแสดงพลังความคิดออกมาในงานศิลปะอย่างอิสระเพื่อตอบสนองอารมณ์โดยตรงและมีส่วนสัมพันธ์กับความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์-เทคโนโลยีควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

๒.๓.๑.๒ ประเภทของศิลปะ

ศิลปะมีหลากหลายรูปแบบและหลากหลายแขนง โดยแบ่งออกเป็นสองประเภทคือ วิจิตรศิลป์และประยุกต์ศิลป์ ดังนี้

วิจิตรศิลป์ คือ ผลงานที่มนุษย์สร้างขึ้น ถึงขั้นงามบริสุทธิ์ มีการแสดงออกถึงอารมณ์สะเทือนใจที่ผู้ชมรับรู้ได้ เป็นผลงานที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และแสดงเอกลักษณ์หรือมีลักษณะต้นแบบ ปรากฏจุดมุ่งหมายในด้านความรู้สึกและจิตนาการทางจิตใจมากกว่าผลประโยชน์ทางกาย หรือมุ่งแสดงถึงพุทธิปัญญามากกว่าทักษะทางแรงงาน

แต่เดิมเชื่อว่าวิจิตรศิลป์แบ่งออกเป็น ๕ สาขา ได้แก่ จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม วรรณกรรม และดนตรี - นาฏศิลป์ แต่ต่อมาในปัจจุบันงานศิลปะหลายประเภทได้รับการพัฒนาจนมีคุณค่าในเชิงสร้างสรรค์และได้รับการยอมรับว่าเป็นงานวิจิตรศิลป์ เช่น ภาพพิมพ์ ภาพถ่าย และภาพยนตร์ เป็นต้น

ประยุกต์ศิลป์ หรือ ศิลปะประยุกต์ คือ ศิลปะประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยเป็นสิ่งสำคัญ แต่คำนึงถึงความงามหรือสุนทรีย์ภาพด้วย จะเป็นงานชิ้นเดียวหรืองานอุตสาหกรรมก็ได้ คำนี้ใช้เรียกศิลปะต่าง ๆ ที่ไม่ใช่วิจิตรศิลป์ เช่น งานออกแบบภาชนะเครื่องใช้ประจำวัน งานออกแบบฉากละคร งานออกแบบเครื่องแต่งกาย งานออกแบบตกแต่ง อุตสาหกรรมศิลป์ พาณิชยศิลป์ ตลอดจนงานออกแบบนิเทศศิลป์ ซึ่งอาจแยกออกเป็นงานเขียนภาพประกอบ การโฆษณา การ์ตูนเครื่องปั้นดินเผา และอื่น ๆ อีกมาก

ผลงานที่สร้างสรรค์ ทั้งจิตรศิลป์และประยุกตศิลป์ มีหลากหลายประเภท แต่ละประเภทมีลักษณะเฉพาะของการแสดงออกทางการรับรู้และวิธีการสร้างสรรค์ วัสดุอุปกรณ์ที่แตกต่างกัน อันเป็นเสน่ห์ที่น่าค้นหาศึกษาเรียนรู้

๒.๓.๑.๓ กระบวนการสร้างงานศิลปะ

ศิลปะที่หลากหลายสาขามีวิธีการสร้างสรรค์ที่แตกต่างกันออกไป แต่มีองค์ประกอบของการสร้างสรรค์ที่ไม่แตกต่างกันมาก ในที่นี้สรุปองค์ประกอบและกระบวนการสร้างงานศิลปะ ดังนี้

(๑) ผู้สร้างงานศิลปะ ในงานประเภตจิตรศิลป์จะเรียกผู้สร้างงานว่าศิลปิน (Artist) ส่วนผู้สร้างงานศิลปะในงานประยุกตศิลป์เรียกว่านักออกแบบ (Designer) แต่บางครั้งคือ ผู้สร้างงานศิลปะในบุคคลเดียวกัน สามารถเป็นได้ทั้งศิลปินและนักออกแบบ อย่างไรก็ตาม ผู้สร้างงานทั้งศิลปินและนักออกแบบนับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุด เพราะเป็นผู้สร้างผลงาน แต่จะสร้างสรรค์ขึ้นด้วยเหตุใด สิ่งเร้าใดที่เป็นแรงกระตุ้นให้ศิลปินและนักออกแบบอยากสร้างงานศิลปะ ความอยากเป็นเรื่องของอารมณ์ความรู้สึก สิ่งเร้าที่มากระตุ้นเราเรียกโดยรวมว่าแรงบันดาลใจ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากของการสร้างสรรค์ในขั้นต่อไป

(๒) แรงบันดาลใจ (Inspiration) มี ๒ ลักษณะสำคัญ คือ แรงบันดาลใจภายนอกและแรงบันดาลใจภายใน เป็นแรงกระตุ้นจากสิ่งที่รับรู้เรื่องราวสังคม เช่น สภาพความเป็นอยู่ของประชาชน ที่มีความต้องการ ความจำเป็น ที่มีอยู่อาจไม่ดีพอ นักออกแบบนำเรื่องราวนั้นมาออกแบบสร้างสรรค์ผลงานเป็นสิ่งของเครื่องใช้ที่สวยงามตอบสนองทั้งกายและจิตใจไปพร้อมกัน

แรงบันดาลใจจากธรรมชาติ เป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญที่สุด เป็นจุดเริ่มต้นของสรรพสิ่งทั้งมวลรวมทั้งศิลปะด้วย สีสนที่สวยงามในธรรมชาติ ความประทับใจในสิ่งที่พบเห็นทำให้ศิลปินนำมาสื่อสารความงาม

ส่วนแรงบันดาลใจภายใน เป็นการนึกคิดขึ้นมาเองภายในใจ อยากที่จะค้นหา รูปแบบความงาม ความแปลกใหม่ อยากทดลอง อยากทำเพื่อแสวงหารูปแบบความงามที่เหมาะสมและความต้องการของตนเอง และอาจตอบสนองความต้องการของส่วนรวมก็อาจเป็นได้

(๓) จินตนาการ (Imagination) เมื่อผู้สร้างเกิดแรงบันดาลใจ ขั้นตอนต่อไปคือ ความคิดจินตนาการสร้างสรรค์ ประมวลขึ้นเป็นรูปแบบ ตามเรื่องราวที่คิดไว้ ตามประเภทของศิลปะที่จะสร้าง เช่น การใช้วัสดุ เทคนิคการสร้างสรรค์

จินตนาการเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละบุคคล เป็นการนึกเห็นมโนภาพ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของศิลปินและนักออกแบบ จินตนาการไม่เกิดก็ไม่รู้ว่าจะทำงานศิลปะอย่างไร

(๔) การลงมือทำ (Performance) เป็นขั้นตอนที่ศิลปิน นักออกแบบและทีมงานจะทุ่มเทความสามารถ ทักษะความชำนาญ บรรจงสร้างเพื่อให้ได้สิ่งที่สวย ดี งาม สื่อสารสู่สังคม

(๕) ผลงานสำเร็จ (Work Art) ผลงานที่สำเร็จ ไม่ใช่ผลงานสูงสุดของศิลปินและนักออกแบบเสมอไป ผลงานสำเร็จในแต่ละชิ้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่จะต้องพัฒนาต่อไป เพราะการสื่อสารเรื่องราวทางศิลปะจะปรับเปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม ตามกาลเวลา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า ผู้สร้างสำคัญกว่าสิ่งที่ถูกสร้าง

(๖) การนำผลงานเข้าสู่สังคม (Presentation) เมื่อผลงานเสร็จจะนำออกสู่สายตาประชาชน เช่น การจัดแสดงผลงานในโอกาสต่าง ๆ เป็นการนำสิ่งดีงามเข้าสู่สังคม ศิลปะเป็นสิ่งแสดงออกถึงลักษณะเด่นของผู้สร้าง จึงทำให้ศิลปินและนักออกแบบสร้างสรรค์ผลงานออกมาแตกต่างกัน เพื่อสนองต่อความต้องการของคนในสังคมที่มีจำนวนมากและความต้องการและรสนิยมที่แตกต่าง ศิลปินและนักออกแบบต้องศึกษาค้นคว้า สร้างสรรค์ความงามต่อไปตราบที่ยังสร้างสรรค์

๒.๓.๒ วัฒนธรรม

จากการศึกษาความรู้ใหม่ตีวัฒนธรรมจากเยี่ยมลักษณะ อนุคาร และคณะ (๒๕๔๙ : ๑๓ - ๒๐) ผู้ศึกษา สรุปความหมาย ประเภท องค์ประกอบของการสืบทอดและการถ่ายทอด ดังนี้

วัฒนธรรม มาจากคำว่า วัฒนธรรม หมายถึง ความเจริญงอกงาม กับคำว่า ธรรมหรือธรรมะ หมายถึง คุณความดี เมื่อสองคำมารวมกันเป็นวัฒนธรรมจะแสดงถึงความเจริญงอกงามของคุณความดีในเรื่องราวต่าง ๆ ที่ผ่านระยะเวลา เป็นเวลานาน เพราะความเจริญงอกงามของคุณความดีในเรื่องราวต่าง ๆ ผู้คนในสังคมต้องร่วมกันก่อร่างสร้างสรรค์ ด้วยอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด สติปัญญา ถ่ายทอด และสืบทอดเปลี่ยนแปลงปรับปรุง พัฒนาขึ้นมา เพื่อความเจริญงอกงามในวิถีชีวิตของมนุษย์โดยส่วนรวม ถ่ายทอดสืบทอดเป็นแนวปฏิบัติ

วัฒนธรรมแสดงออกมาปรากฏให้เห็นเป็นเนื้อหาเรื่องราวต่าง ๆ ทั้ง *คติธรรม* ความคิด ความเชื่อ *เนติธรรม* อันเป็นระเบียบแบบแผนกฎเกณฑ์ของการอยู่ร่วมกันในสังคม *สทธรรม* การดำเนินชีวิตร่วมกันของสมาชิกในพฤติกรรม กริยามารยาทอันพึงปฏิบัติในโอกาสต่าง ๆ และ *วัตถุธรรม* ที่บรรดาสมาชิกทางสังคมได้สร้างสรรค์ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมา จากเนื้อหาเรื่องราวที่สร้างสรรค์ขึ้น ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามความต้องการของสังคมส่วนรวม

อย่างไรก็ตาม เนื้อหาเรื่องราวต่าง ๆ มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ ให้สอดคล้องมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสังคมที่ตนดำรงชีวิตอยู่ ถือเป็นมรดกทางสังคมซึ่งสังคมยอมรับและรักษาไว้ให้เจริญงอกงามและสืบทอดต่อไป

วัฒนธรรม แบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือ วัฒนธรรมทางวัตถุ (Material Culture) และ วัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ (Non - Material Culture) อย่างแรกหมายถึง วัตถุที่ประดิษฐ์คิด ตกแต่งจากฝีมือที่สร้างสรรค์ สามารถจับต้องได้ วัฒนธรรมทางวัตถุสร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความสะดวกสบายในวิถีการดำรงชีวิต วัฒนธรรมประเภทนี้ คือ สิ่งที่เป็นเบื้องต้นในการดำรงชีวิต อันได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้และพัฒนารูปลักษณะให้สวยงาม วิจิตรบรรจง เพื่อตอบสนองความรู้สึกทางจิตใจ เช่น รูปปั้น ภาพเขียน ที่สวยงาม อันนำไปสู่งานศิลปะทั้งประเภท ประยุกต์ศิลป์และวิจิตรศิลป์นั่นเอง นอกจากนี้ยังพัฒนาวัตถุไปถึงเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทั้งหมดนี้คิดค้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการในการดำรงชีวิตร่วมกัน เพื่อความอยู่รอดและอยู่อย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดีในสังคม

ส่วนวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ (Non - Material Culture) หมายถึง สิ่งที่จัดเป็นนามธรรม แต่ต้องไม่ได้ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมทางด้านความรู้ ความคิดและจิตใจ ได้แก่ แบบแผนของพฤติกรรม ความเชื่อ ภาษา ค่านิยม ศีลธรรม จริยธรรม คุณธรรม ปรัชญา และจารีต ประเพณี กฎหมายระเบียบต่าง ๆ วัฒนธรรมประเภทนี้จะแตกต่างกันไปตามสภาพภูมิศาสตร์ ภูมิประเทศ เชื้อชาติ ชนเผ่า เช่นภาคเหนือสภาพภูมิศาสตร์ของภาคเหนือส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นภูเขา หุบเขา จึงมีความเชื่อเกี่ยวข้องกับผีป่าผีเขา ผีบ้านผีเรือนหรือวิญญาณที่ล่องลับไปแล้ว โดยเชื่อว่าวิญญาณดังกล่าว ยังให้ความคุ้มครองสถานที่นั้น ๆ อยู่

ดั่งจะเห็นได้จากการมีพิธีกรรมเชิญวิญญาณของผีบ้านผีเรือนมาดูแลบ้านเรือน หรือชนเผ่าไทดำ ที่เชื่อเรื่องวิญญาณของบรรพบุรุษ ดังนั้นทุกคนรอบครัวจะมีห้องกะล้อห้อง ซึ่งเป็นห้องของบรรพบุรุษ ผู้ล่วงลับไปแล้วและลูกหลานจะต้องทำพิธีเส่นเรือนทุก ๆ ๓ ปี เป็นต้น

ส่วนวัฒนธรรมที่เพิ่มเข้ามา โดยผู้ศึกษาพิจารณาพบว่า วัฒนธรรมอีกประเภทหนึ่งคือ วัฒนธรรมด้านสุนทรีย์ ที่เกิดจากศิลปะการแสดงของคน ได้แก่ การบรรเลงเครื่องดนตรีและการขับร้อง การเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อความสวยงาม เช่น การรำรำ การเต้น วัฒนธรรมดังกล่าวจัดเป็นงานศิลปะ ประเภทวิจิตรศิลป์ วัฒนธรรมด้านสุนทรีย์ทางดนตรีและเพลงร้องมาจากคนสร้างเครื่องดนตรีขึ้นมา เพื่อบรรเลงให้เกิดเสียงไพเราะ เครื่องดนตรีเป็นวัฒนธรรมทางวัตถุมีรูปร่างรูปทรงสวยงาม แต่เมื่อคนบรรเลงเครื่องดนตรีจะเกิดเป็นเสียงไพเราะ สร้างความสุนทรีย์ทางจิตใจ อารมณ์ความรู้สึก การมีผู้แสดงเคลื่อนไหวร่างกายสวยงามไปตามเสียงดนตรีและเพลงร้อง ตอบสนองอารมณ์ความรู้สึก สุนทรีย์การรับรู้ของผู้ชมมากขึ้น

วัฒนธรรมจะมีความมั่นคงและสืบทอดผ่านกาลเวลาที่ยาวนานและยังคงอยู่ มีองค์ประกอบ สำคัญ ๔ ประการ คือ (๑) *องค์คติ* (Concepta) คือ ความคิด ความเชื่อและอุดมการณ์ ของสังคม ในเรื่องนั้น ๆ (๒) *องค์พิธีการ* (Usages) คือ การประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ที่ต้องปฏิบัติในเรื่องนั้น ๆ (๓) *องค์การ* (Organization) คือ สถาบัน สมาคม องค์การ ซึ่งตั้งขึ้นอย่างมีระบบ ระเบียบ และกฎเกณฑ์ มีข้อบังคับที่ชัดเจน วัตถุประสงค์ที่แน่นอน มีระบบกลไกการบริหารงานชัดเจนในเรื่องนั้น ๆ และ (๔) *องค์วัตถุ* (Instrumental and symbolic objects) ได้แก่ สรรพสิ่งทั้งหลาย เครื่องมือเครื่องใช้ การอุปโภค งานทางศิลปะต่าง ๆ เครื่องหมาย สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายได้ เช่น ภาษา และตัวเลข ก็เป็นองค์วัตถุด้วย

การอยู่ร่วมกันในสังคมมีกลุ่มคนหลายขนาดซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติของสังคม สามารถ แบ่งกลุ่มวัฒนธรรมได้เป็น ๔ กลุ่ม คือ (๑) *กลุ่มวัฒนธรรมทางเชื้อชาติ* หมายถึง สังคมที่มีหลายเชื้อชาติ เช่น สังคมไทยมีเชื้อชาติ จีน อินเดีย มาลาญ มอญ ฯลฯ คนแต่ละเชื้อชาติจะประพฤติปฏิบัติ ในเรื่อง ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างกัน และต่างไปจากสังคมใหญ่ (๒) *กลุ่มวัฒนธรรมตามอายุ* คนต่างวัยกันความสนใจ ความคิด การประพฤติ ปฏิบัติต่างกัน ตามลักษณะของวัยเด็กและผู้ใหญ่ (๓) *กลุ่มวัฒนธรรมตามอาชีพ* วิถีอาชีพจะสะท้อนการดำเนินชีวิต บุคลิกภาพ รสนิยม ภาษาที่ใช้ แต่ละกลุ่มอาชีพก็มีแบบฉบับและวิถีชีวิตที่ยอมรับกันในกลุ่มอาชีพเดียวกันและแตกต่างจากอาชีพ ที่ต่างกัน และ (๔) *กลุ่มวัฒนธรรมตามท้องถิ่น* สังคมแต่ละถิ่น เช่น แต่ละภูมิภาค ทั้งภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันตก แต่ละภาคจะมีความคิด ความเชื่อ การประพฤติ ปฏิบัติต่างกันตามความนิยมในท้องถิ่นของตน ทั้งภาษาพูด ขนบธรรมเนียม ประเพณี อาหาร การละเล่น รสนิยม ฯลฯ

การถ่ายทอดวัฒนธรรม เป็นการให้คนรุ่นหลังเรียนรู้ ประพฤติปฏิบัติในวัฒนธรรม ตามแต่สถานภาพ บทบาท หน้าที่ และสติปัญญาที่จะรับได้ในแต่ละบุคคล ซึ่งการถ่ายทอดวัฒนธรรม เพื่อเป็นนิสัยของคน เป็นหน้าที่ของครอบครัวและสังคมจะต้องให้แก่ลูกหลานในฐานะสมาชิกของสังคม จะเป็นมรดกตกทอดสืบต่อจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งเสมอ การถ่ายทอดทางวัฒนธรรมทำได้ ๓ ทาง คือ (๑) *ทางด้านจิตใจ* ซึ่งแสดงออกทางพฤติกรรม เป็นการบอกถึงความเจริญ การมีธรรม รู้จักควบคุมตน ควบคุมสังคม และจัดระเบียบของสังคม เป็นความเจริญที่เกิดขึ้นเหนือสัญชาตญาณดิบ (๒) *ทางด้านวัตถุ* ถ่ายทอดให้รู้จักวิธีการ การประดิษฐ์ การคิดตกแต่งเพื่อการใช้ชีวิต ทั้งเครื่องมือเครื่องใช้ เพื่อความตอบสนอง

ความต้องการในการใช้ชีวิต รวมถึงผลงานสร้างสรรค์ที่ตอบสนองความต้องการด้านความงามทางศิลปกรรมแขนงต่าง ๆ (๓) *ด้านเทคโนโลยี* ได้แก่ เครื่องจักรกล เครื่องผ่อนแรง เครื่องยนต์ คอมพิวเตอร์ ดาวเทียม ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เป็นงานทางฝีมือ หรือเทคนิคขั้นสูง ซึ่งมนุษย์คิดค้น ประดิษฐ์ขึ้นมารับใช้ชีวิต ให้ผลทั้งทางด้านคุณภาพ ความรวดเร็ว

นอกจาก ๓ แนวทาง ที่กล่าวแล้วข้างต้น ยังพบว่า ในขณะที่มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมนั้น อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงไปหรือรับเอาวัฒนธรรมจากสังคมอื่นเข้ามาด้วยความจำเป็นที่เกิดขึ้น ในลักษณะของวัฒนธรรมที่แพร่กระจายจากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่ง สมาชิกของสังคมที่รับวัฒนธรรมที่แพร่กระจายเข้าไปจะต้องพิจารณาว่ารับได้อย่างเหมาะสมที่จะนำมาใช้หรือไม่ ถ้ารับได้ ก็จะต้องเปลี่ยนแปลงแก้ไขทั้งรูปแบบ ความหมาย หน้าที่ ไม่มีสังคมใดที่ยอมรับวัฒนธรรมของชาติอื่น โดยไม่มีการปรับปรุงแก้ไขเปลี่ยนแปลงเลย

จากการศึกษาทั้งด้านศิลปะและด้านวัฒนธรรม คณะผู้ศึกษาสรุปความหมายของ ศิลปวัฒนธรรม คือ การบูรณาการระหว่างเรื่องราวความดีของสังคมและการสร้างสรรค์ความงามให้เป็นเรื่องราวดีงามเดียวกัน เรื่องราวความดีของสังคม คือ เรื่องราวที่สังคมนั้นสังเคราะห์แล้วว่ามี ความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคนในการอยู่ร่วมกัน เช่น คติธรรมความคิด ความเชื่อ เนติธรรม อันเป็นระเบียบแบบแผนกฎเกณฑ์ของการอยู่ร่วมกันในสังคม สหธรรมการดำเนินชีวิตร่วมกันของคนในสังคมและวัตถุประสงค์ ที่ผู้คนในสังคมได้ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นมา

ส่วนการสร้างสรรค์ความงาม คือ ผลงานทางทักษะที่ผ่านกระบวนการทางปัญญา ความคิดสร้างสรรค์แสดงออกเป็นผลงานอันวิจิตรตระการตา เพื่อตอบสนองจิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก เป็นพื้นฐานภายใต้เนื้อหาเรื่องราวความดีของสังคม เช่น ผลงานจิตรกรรมฝาผนังที่แสดงภาพเรื่องราว คติธรรม ผลงานประติมากรรมที่แสดงรูปสัญลักษณ์ ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อเป็นเครื่องหมายแสดงความเชื่อทางศาสนา การออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่เหมาะสมสวยงามกับกลุ่มคนอาชีพต่าง ๆ ที่เป็นระเบียบแบบแผนของสังคม บทเพลงที่ร้องขับกล่อมประกอบการแสดงในกิจกรรมต่าง ๆ และการสร้างสรรค์สิ่งของเครื่องใช้ ที่จำเป็นและไม่จำเป็นแต่เป็นส่วนแสดงถึงความสะอาดสบายและความสวยงามในวิถีชีวิตของผู้คนในสังคมนั้น ๆ ที่เกิดจากองค์ความรู้ตามศักยภาพของคนในสังคม หลากหลายศาสตร์ วิชามานูการร่วมกัน เรื่องราวความดีงามนั้น ๆ มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ ให้สอดคล้อง มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสังคมที่ตนดำรงชีวิตอยู่ ถือเป็นมรดกทางสังคม ซึ่งสังคมยอมรับ และรักษาไว้ให้เป็นความดีงามที่เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจสืบทอดต่อกันมาจากอดีตจวบจนปัจจุบัน

จากความหมายคำอธิบายดังกล่าว ศิลปวัฒนธรรมจึงเป็นบทสรุปรวมเรื่องราวความดี ที่ทำให้เห็น ตระหนักรู้ สัมผัสความงามโดยรับรู้ได้จากงานศิลปะที่สร้างสรรค์ขึ้นของคนในสังคมนั้น ๆ ผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

๒.๔ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ

กว่าทศวรรษ ของการเรียนรู้ รวบรวม ศึกษา ค้นหาค้นพบปัญหาศิลปวัฒนธรรมอันเป็นปัญหาร่วมของชุมชนและการหาแนวทางการพัฒนาสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์ อันได้แก่ ศิลปะดนตรีและการแสดงที่เป็นลักษณะเฉพาะแห่งชุมชนด้วยหลักวิชาการและวิชาความด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการทำงาน พัฒนาสร้างสรรค์เชิงศิลป์ตามสภาพภูมิประวัติแห่งอารยธรรมที่ยาวนาน ภูมิสังคมเกษตรกรรมของการเลี้ยงชีพ และภูมิวัฒนธรรมไทยพื้นถิ่น ท่ามกลางความหลากหลายวิถีวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่หล่อหลอมรวมเป็นวิถีแห่งเมืองสุพรรณในบริบทปัจจุบัน เพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคอย่างเป็นรูปธรรม นวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิจึงถูกสร้างสรรค์ขึ้นตามจิตวิญญาณ การรับรู้ อารมณ์ ความรู้สึกของวิถีชุมชนชาวบ้าน ที่รวมกาย หลอมจิต ร่วมใจ ในการดำเนินงาน ๓ การดำเนินงาน ดังนี้

๒.๔.๑ การดำเนินงานศิลปกรรมชุมชนไทดำ: การบูรณาการการเรียนรู้สู่ความยั่งยืน

๒.๔.๑.๑ เนื้อหาเรื่องราว

จากผลการวิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงศิลปกรรมชุมชนไทยเชิงจังหวัดสุพรรณบุรี (จงลักษณ์ ช่างปลี.๒๕๕๓) ที่นักวิชาการและชุมชนร่วมกันศึกษาพบว่า การถ่ายทอดและสืบทอดศิลปกรรมของชุมชนจากอดีตสู่ปัจจุบันกำลังจะสูญหาย ไร้ผู้สืบทอด เป็นผลมาจากรูปแบบถ่ายทอดที่เน้นการปฏิบัติ ขาดการถ่ายทอดแนวคิด ปรัชญา และความเชื่อที่แสดงอยู่ในผลงานศิลปกรรมอันเป็นคุณค่าและความสำคัญ การถ่ายทอดดังกล่าวไม่สอดคล้องกับสังคมแห่งการเรียนรู้ในยุคปัจจุบัน

กิจกรรมด้านการอนุรักษ์ พื้นฟู และเผยแพร่ จึงต้องมีการดำเนินการอย่างมีส่วนร่วม บนพื้นฐานการถ่ายทอดที่เน้นความรู้ควบคู่การปฏิบัติ จึงนำไปสู่การมีส่วนร่วมพัฒนาเพื่อการสืบทอดศิลปกรรมชุมชนไทดำที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมปัจจุบันในปี พ.ศ.๒๕๕๖ โดยมีจุดมุ่งหมายให้เกิดการถ่ายทอดที่ให้ความรู้ควบคู่การปฏิบัติ ที่มีหลักสูตรท้องถิ่นจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน โดยมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้จากการปฏิบัติสู่รูปแบบกระเป๋านักเรียน ที่ชื่อว่า “กระเป๋าค้นหาความกตัญญู” ของโรงเรียนทั้ง ๗ โรงเรียนชุมชนไทดำ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ไทดำร่วมสมัยของชุมชนไปพร้อม ๆ กัน

การมีส่วนร่วมของการดำเนินงานที่แม้จะได้รับการสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ แต่ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานเกิดขึ้นเป็นเรื่องที่ต้องแก้ไข คือ เรื่องงบประมาณที่ทั้ง ๗ โรงเรียนต้องใช้ ที่มากถึง ๔๐๐,๐๐๐ บาท จึงนำซึ่งการจัดงาน “ทอดผ้าป่าการศึกษาไทดำ ๓ ตอน” เพื่อการสืบทอดศิลปกรรมชุมชนไทดำจังหวัดสุพรรณบุรี ในวันศุกร์ที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๐ จนได้งบประมาณตามที่ต้องการ ทั้ง ๗ โรงเรียนนำงบประมาณที่ได้รับจัดทำกระเป๋าค้นหาความกตัญญูให้กับนักเรียนทุกคน และมีการสรุปกระบวนการทำงานจนสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการสืบทอดศิลปกรรมชุมชนในรูปแบบความรู้ควบคู่การปฏิบัติในปี พ.ศ.๒๕๖๒

ในการจัดงานทอดผ้าป่าไทดำสามตอน นอกจากเป้าหมายเพื่อจัดหางบประมาณทางการศึกษาแล้ว การจัดงานยังได้เชื่อมสัมพันธ์ สร้างมิตรไมตรีไปยังเครือข่ายนอกพื้นที่ ส่งผลให้เกิดการสร้างสรรค์นวัตกรรมดนตรีร่วมสมัย “ไทดำซิมโฟนิคแบนด์” โดยโรงเรียนกรรณสูตศึกษาลัย และการแสดงของ “พี่น้อง ๒ วัฒนธรรม ไทดำและลาวครั้ง” ซึ่งไม่เคยมีมาก่อน ความปิติยินดีในการสานสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมและนำไปสู่การแสดงอีกครั้งในงานศิลปวัฒนธรรมนานาชาติแห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑

๒.๔.๑.๒ การดำเนินงาน

การดำเนินงานศิลปกรรมชุมชนไทดำ: การบูรณาการการเรียนรู้สู่ความยั่งยืน มีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนกระบวนการ ด้วย ๖ ช่วงเวลาการทำงาน ๑ งานวิจัย ๑๑ โครงการ ดังนี้

(๑) ช่วงศึกษาเรียนรู้และการวิจัย ในช่วงนี้ดำเนินงานวิจัยเรื่อง การเปลี่ยนแปลงศิลปกรรมชุมชนไทยโขงจังหวัดสุพรรณบุรี

แผนภาพที่ ๖ เวทีการมีส่วนร่วมทิศทางในอนาคตของศิลปกรรมชุมชนไทยโขงจังหวัดสุพรรณบุรี ในการดำเนินงานวิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงศิลปกรรมชุมชนไทยโขงจังหวัดสุพรรณบุรี

(๒) ช่วงแห่งการเรียนรู้บริบทชุมชนและแกนนำบุคคล ในช่วงนี้ดำเนินงาน ๒ โครงการ คือ โครงการการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาชุมชนไทยโขงจังหวัดสุพรรณบุรี จัดขึ้น ณ โรงแรมพชร อ.เมือง จ.สุพรรณบุรี วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๓ และโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้คุณค่าการรักษาวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ไทยโขงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๕ ณ ลานวัฒนธรรมตำบลดอนมะนาว อำเภอสองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี

แผนภาพที่ ๗ กิจกรรมการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาชุมชนไทยโขงจังหวัดสุพรรณบุรี

(๓) ช่วงแห่งการสร้างสรรค์นวัตกรรม ในช่วงนี้ดำเนินงาน ๕ โครงการ คือ

๑) การดำเนินงานโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการมีส่วนร่วมเพื่อการสืบทอดศิลปกรรมชุมชนไทยโขง จังหวัดสุพรรณบุรี จัดขึ้น ณ ศูนย์วัฒนธรรมชุมชนไทยโขง ต.ดอนมะนาว อ.สองพี่น้อง และ จัดขึ้นที่โรงเรียนวัดกลางบ้านดอน อ.อุททอง เมื่อวันที่ ๕ และ วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

แผนภาพที่ ๘ กิจกรรมการมีส่วนร่วมจัดขึ้นที่โรงเรียนวัดกลางบ้านดอน

๒) การดำเนินงานโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการมีส่วนร่วมเลือกสรรผลงานการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อการสืบทอดศิลปกรรมชุมชนไทยโขงในสถานศึกษา โดยดำเนินโครงการในวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖

แผนภาพที่ ๙ กิจกรรมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการมีส่วนร่วมเลือกสรรผลงานการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อการสืบทอดศิลปกรรมชุมชนไทยโขงในสถานศึกษา

๓) การดำเนินงานโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการมีส่วนร่วม
 เพื่อการพัฒนาหลักสูตรศิลปกรรมชุมชนไทยโขงเพื่อการสืบทอดในสถานศึกษาวันที่ ๒๐ - ๒๑ มีนาคม
 พ.ศ. ๒๕๕๗

แผนภาพที่ ๑๐ กิจกรรมการการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาหลักสูตรศิลปกรรมชุมชนไทยโขง
 เพื่อการสืบทอดในสถานศึกษา

๔) การดำเนินงานโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการครูแกนนำเพื่อการจัดการ
 เรียนรู้ตามหลักสูตรศิลปกรรมชุมชนไทดำในสถานศึกษา วันที่ ๓๐ มิถุนายน - ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

แผนภาพที่ ๑๑ กิจกรรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการครูแกนนำเพื่อการจัดการเรียนรู้
 ตามหลักสูตรศิลปกรรมชุมชนไทดำในสถานศึกษา

๕) โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนไทดำ แบ่งออกเป็น ๒ กิจกรรม กิจกรรมที่ ๑ สัมมนาเชิงปฏิบัติการการมีส่วนร่วมออกแบบตัดเย็บผ้า สรรสร้างผลิตภัณฑ์ผ้าบนพื้นฐานปรัชญาไทดำ ดำเนินการในวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๘ และกิจกรรมที่ ๒ สัมมนาเชิงปฏิบัติการการถ่ายทอดผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาไทดำสู่การจัดการเรียนการสอนและแนวทางการจัดการเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในโรงเรียนและชุมชน ในวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๘

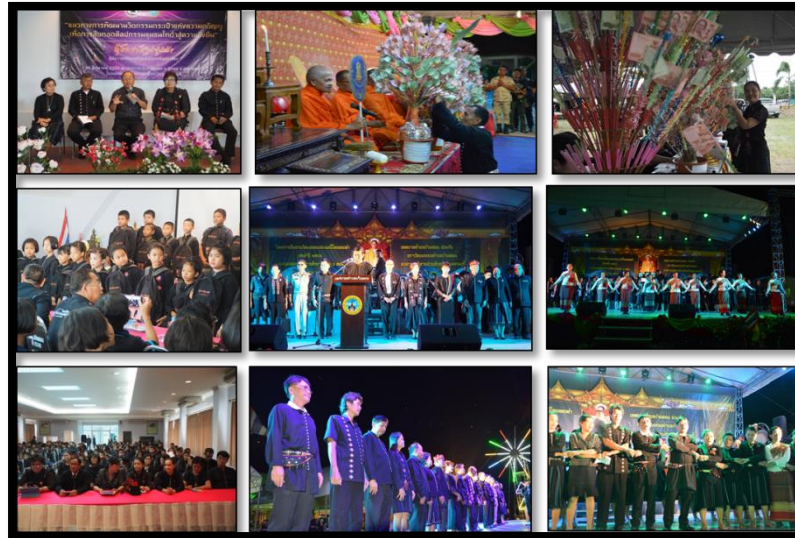
แผนภาพที่ ๑๒ กิจกรรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนไทดำ

(๔) ช่วงแห่งการนำเสนอนวัตกรรมสู่สังคม ในช่วงนี้ดำเนินงาน ๒ โครงการ คือ โครงการจัดแสดงนิทรรศการและผลงานศิลปกรรมชุมชนไทดำ: การบูรณาการการเรียนรู้สู่ความยั่งยืน วันที่ ๗ - ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ณ อุทยานพระบรมราชานุสรณ์ อ.อัมพวา จ.สมุทรสงครามและโครงการจัดแสดงนวัตกรรมนิทรรศการและผลงานศิลปกรรมชุมชนไทดำ: การบูรณาการการเรียนรู้สู่ความยั่งยืน ในโครงการทกรรมวัฒนธรรมผ้าถิ่นไทย ณ บริเวณศาลเจ้าพ่อหลักเมืองสุพรรณบุรี อ.เมือง จ.สุพรรณบุรี ในวันที่ ๑๑ - ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๘ มหกรรมวัฒนธรรมผ้าถิ่นไทย ณ บริเวณศาลเจ้าพ่อหลักเมืองสุพรรณบุรี อ.เมือง จ.สุพรรณบุรี ในวันที่ ๑๑ - ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๘

แผนภาพที่ ๑๓ กิจกรรมการนำเสนอวัฒนธรรมในงานมหกรรมวัฒนธรรมผ้าถิ่นไทย

(๕) ช่วงการบรรลุเป้าหมายแห่งนวัตกรรม ในช่วงนี้ดำเนินงาน ๒ โครงการ คือ โครงการเสวนาและแสดงนิทรรศการผลงานนวัตกรรมกระเป๋าส่งมอบความกตัญญูเพื่อการสืบสานผลิตภัณฑ์ชุมชนไทดำสู่ความยั่งยืนและภายในงานได้มีกิจกรรมการทอดผ้าป่าการศึกษาไทดำ ๓ ตอน วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๐ ณ เทศบาลตำบลบ้านดอน อ.อุ้มทอง จ.สุพรรณบุรี และโครงการสืบสานสัมมนาเชิงปฏิบัติการการจัดการศึกษาเพื่อการสืบทอดศิลปกรรมชุมชนในสถานศึกษา วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๑ ณ ตำบลเทศบาลบ้านดอนและโรงเรียนความร่วมมือ ต.บ้านดอน วันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๑ โรงเรียนวัดดอนมะเกลือ และวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๑ โรงเรียนวัดดอนมะนาว

แผนภาพที่ ๑๔ สัมมนากิจกรรมนวัตกรรมการกระเป๋าส่งมอบความกตัญญูและการทอดผ้าป่าการศึกษาไทดำ ๓ ตอน

แผนภาพที่ ๑๕ กระเป๋าส่งมอบความกตัญญูของนักเรียนทุกคนในโรงเรียนความร่วมมือ

๒.๔.๑.๓ นวัตกรรมเชิงศิลป์

การดำเนินงานทั้งหมดเกิดนวัตกรรมเชิงศิลป์เพื่อการแก้ไขปัญหา การถ่ายทอดแบบศิลปกรรมรูปแบบดั้งเดิมคือ รูปแบบที่เน้นการปฏิบัติทำตามกันมาไม่สอดคล้องกับสังคมแห่งการเรียนรู้ในปัจจุบัน ควรถ่ายทอดการเรียนรู้สู่เด็กปัจจุบันด้วยรูปแบบความรู้ควบคู่การปฏิบัติ เพื่อความรู้ความเข้าใจในคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรมของชุมชนให้สืบทอดต่อไป รวมทั้งนวัตกรรมเชิงศิลป์อื่นที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน ดังนี้

(๑) กระเป๋าเป้นักเรียน ชื่อ กระเป๋าแห่งความกตัญญูกระเป๋าแห่งความกตัญญูที่เกิดขึ้นสำหรับเด็กนักเรียนทุกคนใน ๗ โรงเรียนชุมชนไทดำ

แผนภาพที่ ๑๖ กระเป๋าเป้นักเรียน กระเป๋าแห่งความกตัญญูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

(๒) หลักสูตรท้องถิ่น ๒ หลักสูตร คือ หลักสูตรศิลปกรรมชุมชนไทดำระดับประถมศึกษาและหลักสูตรศิลปกรรมชุมชนไทดำระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

(๓) ผลิตภัณฑ์ผ้าไทดำร่วมสมัยของชุมชน

แผนภาพที่ ๑๗ ผลิตภัณฑ์ผ้าไทดำร่วมสมัยของชุมชน

(๔) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าพิมพ์ลายไทดำร่วมสมัย ๓ ลาย

แผนภาพที่ ๑๘ ผลิตภัณฑ์ผ้าพิมพ์ลายไทดำร่วมสมัย

(๕) ดนตรีร่วมสมัยไทดำซิมโฟนิคแบนด์

(๖) การแสดงพื้นบ้านไทดำลาวครั้งร่วมสมัย

แผนภาพที่ ๑๙ ดนตรีร่วมสมัยไทดำซิมโฟนิคแบนด์และการแสดงพื้นบ้านไทดำลาวครั้งร่วมสมัย

๒.๔.๒ การดำเนินงานการพัฒนาเมืองโบราณอุทองเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

๒.๔.๒.๑ เนื้อหาเรื่องราว

จากการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนร่วมกับมหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งสุพรรณบุรีในขณะนั้น และชุมชนตำบลอุทอง ศึกษาเพื่อการพัฒนาเมืองโบราณอุทองในบริบทปัจจุบัน ที่สภาพความโบราณเหลือเพียงฐานของโบราณวัตถุ แม้เรื่องราวจะแสดงถึงความสำคัญอันยิ่งใหญ่แห่งประวัติศาสตร์หน้าแรกของประเทศไทย แต่ด้วยระยะเวลาที่ยาวนานกว่า ๑,๐๐๐ ปี ร่องรอยที่เหลือจะนำมาสู่การสร้างสรรคเมืองโบราณอุทองให้ฟื้นคืนสู่ปัจจุบันได้ด้วยวิธีใด โดยให้อารยธรรมที่ยิ่งใหญ่อยู่ในใจคน

ผู้ที่จะเป็นผู้บอกวิธีการ คือ ชุมชนผู้อยู่อาศัยเป็นเจ้าของพื้นที่ คือผู้ให้คำตอบ โดยการออกแบบกระบวนการการค้นหาคำตอบ ด้วยกระบวนการการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ควบคู่ไปกับการศึกษาวิจัยและการสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์เพื่อการแก้ไขฟื้นฟู

จากการดำเนินการศึกษาพบว่า ชุมชนตำบลอุทอง ประกอบด้วยชุมชนในเขตเทศบาลตำบลอุทองประกอบไปด้วยชุมชนต่าง ๆ ๑๓ ชุมชน และเทศบาลตำบลท่าอุทอง ๑๒ หมู่บ้าน ประกอบไปด้วยกลุ่มชาติพันธุ์สำคัญ คือ พี่น้องชาวไทยพื้นถิ่น พี่น้องชาวจีน และพี่น้องชาวลาวภูคังหรือลาวครั่ง ที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานจนเป็นชุมชนขนาดใหญ่ ภายใต้ระยะเวลากว่า ๒๐๐ ปี จวบจนปัจจุบันเป็นชุมชนที่มีสภาพแวดล้อมอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเกษตรที่เหมาะสมกับการตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัย ชุมชนรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้ตั้งถิ่นฐานอยู่บนแผ่นดินที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ มีความรุ่งเรืองแห่งอดีตกาล แต่รู้สึกไม่สบายใจเพราะที่ผ่านมาชุมชนไม่ทราบถึงความสำคัญของสิ่งของโบราณดังกล่าว

ด้วยสภาพแวดล้อม ทั้งบนดินและใต้ดิน ที่เต็มไปด้วยโบราณวัตถุจำนวนมาก ถูกขุดค้นหาโบราณวัตถุสิ่งมีค่าใต้แผ่นดินมาจำหน่ายเป็นสินค้า ที่บกพร่องอย่างยิ่งคือการขุดค้นโครงกระดูกจำนวนมากเพียงหวังได้ลูกปิดที่คอและข้อมือ โครงกระดูกโบราณมีจำนวนมาก กองสูงเทียมยอดไม้ และไม่รู้จะจัดการอย่างไร อีกทั้งด้วยความกลัว จึงร่วมกันทำพิธีเผาล้างป่าช้าและทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปเมื่อเกือบ ๕๐ ปีก่อน โดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ว่าโบราณวัตถุเหล่านั้น คือ หลักฐานและร่องรอยแห่งการสร้างสรรค์อารยธรรมของคนอยู่อาศัยมาก่อนเมื่อกว่า ๒,๐๐๐ ปีที่ผ่านมา

เมื่อมีการศึกษาทางประวัติศาสตร์มากขึ้น ชาวชุมชนจึงทราบว่าพื้นที่แห่งนี้ เป็นดินแดนแห่งอารยธรรมอุทองโบราณและมีความสำคัญยิ่งต่อการศึกษาศาสตร์ความเป็นมาของประเทศชาติ แต่ก็สายเกินไปที่จะเรียกร่องเรื่องราวที่ผ่านมาให้คืนมาได้

เมื่อมาทบทวนเรื่องราวที่ผ่านมาจึงเห็นว่า เรื่องราวที่เกิดขึ้นเป็นข้อบกพร่องผิดพลาดที่ชุมชนกระทำลงไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เรื่องราวดังกล่าวคือปัญหาของชุมชนที่มีต่อเรื่องราวหลักฐานทางประวัติศาสตร์และอารยธรรมที่ยังไม่ได้ดำเนินการแก้ไข ครั้นเมื่อได้ร่วมกันทบทวนและมีโอกาส ชุมชนทั้ง ๑๒ หมู่บ้าน ๑ ชุมชนเทศบาล รวมทั้งความคิดเห็นของคณะสงฆ์อำเภออุทอง เห็นควรจัดการเรื่องราวดังกล่าวด้วยการสร้างสรรค์ประเพณี “ทำบุญขอมาคารวะอารยธรรมอุทอง” เพื่อแสดงความสำนึกต่อข้อผิดพลาดที่ผ่านมา ซึ่งควรได้รับการสร้างสรรค์ให้เป็นประเพณีสำคัญของท้องถิ่นต่อไปในอนาคต

โดยในพิธีนั้น ผู้เข้าร่วมควรสวมใส่เสื้อผ้าอาภรณ์ที่สวยงามทางวัฒนธรรม จึงต้องคิดสร้างสรรค์ขึ้นตามบริบทปัจจุบัน ส่วนพิธีการและพิธีกรรมต้องช่วยกันกำหนดให้เหมาะสม ในขณะเดียวกันกิจกรรมวิถีวัฒนธรรมที่ดำเนินอยู่ก็ให้พัฒนาขับเคลื่อนให้มีคุณค่าและมูลค่าต่อชุมชนและสังคมต่อไป เช่น กิจกรรมการแสดงกลองยาว กิจกรรมจักรยานโบราณ ผลิตภัณฑ์อาหาร ผลิตภัณฑ์ผักตบชวา เป็นต้น

เมื่อชุมชนผู้มีโอกาสมีความคิดที่จะแก้ไข จัดการเรื่องราวความบกพร่องในอดีต จึงนำมาสู่การมีส่วนร่วมคิด สร้างสรรค์ จัดการวิถีวัฒนธรรมที่มีอยู่ให้ดียิ่งขึ้น โดยกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นสำคัญ โดยสร้างความเข้าใจกับคณะทำงานผู้นำชุมชนตำบลอุทองและตัวแทนชุมชน ทั้ง ๕ กลุ่มหมู่บ้าน ร่วมกันวางแผนงานและชี้แจงขั้นตอนการดำเนินงานสู่เป้าหมายของการลงมือทำในสิ่งที่คิดไว้ให้ปรากฏเป็นรูปธรรม โดยต้องร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

เพื่อขอความอนุเคราะห์พัฒนาศักยภาพชุมชน เนื่องจากมีเนื้อหาเรื่องราวที่หลากหลาย ต้องดำเนินการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีความสามารถเฉพาะด้าน อันนำไปสู่วัฒนกรรมเชิงศิลป์ร่วม ๑๐ หน่วยงาน บูรณาการความร่วมมือ ซึ่งได้รับการตอบรับร่วมดำเนินการ ดังนี้

๑) องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุพรรณบุรี ขอความร่วมมือเข้าร่วมเป็นประธานดำเนินการ ให้การสนับสนุนโครงการและผลการดำเนินโครงการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามพันธกิจของหน่วยงานภายใต้ระเบียบข้อบังคับขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุพรรณบุรี

๒) เทศบาลตำบลอุทง ขอความร่วมมือเข้าร่วมดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนติดต่อประสานงาน ให้คำแนะนำ ให้ข้อเสนอแนะ การดำเนินโครงการ

๓) เทศบาลตำบลท้าวอุทง ขอความร่วมมือเข้าร่วมดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนติดต่อประสานงาน ให้คำแนะนำ ให้ข้อเสนอแนะ การดำเนินโครงการ

๔) วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี ขอความร่วมมือเข้าร่วมดำเนินการออกแบบพัฒนาผืนผ้า ผลิตภัณฑ์ผ้า และดำเนินการออกแบบสัญลักษณ์เพื่อใช้ในงานประเพณี ส่งเสริมงานประเพณีทำบุญขอขมาคารวะอารยธรรมอุทงโบราณ

๕) วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุพรรณบุรี ขอความร่วมมือเข้าร่วมดำเนินการออกแบบพัฒนาผืนผ้า ผลิตภัณฑ์ผ้า และดำเนินการออกแบบสัญลักษณ์เพื่อใช้ในงานประเพณี ส่งเสริมงานประเพณีทำบุญขอขมาคารวะอารยธรรม

๖) วิทยาลัยสารพัดช่างบรรหาร - แจ่มใส จ.สุพรรณบุรี ขอความร่วมมือเข้าร่วมดำเนินการออกแบบพัฒนาผืนผ้า ผลิตภัณฑ์ผ้า และดำเนินการออกแบบสัญลักษณ์เพื่อใช้ในงานประเพณี ส่งเสริมงานประเพณีทำบุญขอขมาคารวะอารยธรรม

๗) วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี ขอความร่วมมือเข้าร่วมดำเนินการพัฒนารูปแบบการละเล่นกลองยาว ตำบลอุทง อำเภออุทง จังหวัดสุพรรณบุรี

๘) วิทยาลัยการอาชีพอุทง ขอความร่วมมือเข้าร่วมดำเนินการพัฒนาจักรยานโบราณร่วมกับชุมชนเจ้าของจักรยานให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้

๙) ผู้นำชุมชน

๑๐) มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้งสุพรรณบุรี

การดำเนินงานเชิงบูรณาการมีส่วนร่วมเกิดนวัตกรรมเชิงศิลป์ตามเป้าหมายที่วางไว้แม้จะมีบางเรื่องราวสิ่งที่จะต้องดำเนินการต่อ อันเป็นความภาคภูมิใจของชุมชนที่สามารถสร้างสรรค์ผลงานของชุมชนปรากฏอย่างเป็นรูปธรรม ผลงานถูกนำเสนอต่อสังคมได้รับความสนใจ แต่ขาดผู้สนับสนุนส่งเสริมให้ดำเนินการต่อส่งผลให้นวัตกรรมเชิงศิลป์ดังกล่าวต้องชλοและหยุดพักแต่ไม่ชะงักงัน มีการสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์เพิ่มเติมโดยไม่มีการสนับสนุนงบประมาณใด ๆ

การดำเนินงานผลิตผลงานเฝ้ารอวันที่มีผู้เข้าใจ เห็นคุณค่าในกระบวนการสร้างสรรค์และเต็มใจให้โอกาส นวัตกรรมเชิงศิลป์จะโดยโยยบินให้ยืนยลด้วยพลังจิตวิญญาณแห่งการรังสรรค์ โดยจะบูรณาการกับศาสตร์แห่งเสียงสำเนียงสวรรค์ของศิลปินถิ่นสุพรรณที่ขับเคลื่อนไปด้วยกันเมื่อโอกาสมาเยือน

๒.๔.๒.๒ การดำเนินงาน

การดำเนินงานการพัฒนาเมืองโบราณอุทองเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดำเนินการ ๒ ช่วงเวลาการทำงาน ๑ โครงการรูปแบบงานวิจัย ๒ โครงการ ดังนี้

(๑) ช่วงศึกษาเรียนรู้และการวิจัย ในช่วงนี้ดำเนินงาน ๑ โครงการในรูปแบบงานวิจัย โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมสอบถามเพื่อค้นหาความภาคภูมิใจที่มีต่ออารยธรรมอุทอง และการสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อแสดงออกซึ่งความภาคภูมิใจต่ออารยธรรมอุทอง ของชาวชุมชน ต.อุทอง อ.อุทอง จ.สุพรรณบุรี

แผนภาพที่ ๒๐ การประชุมหาข้อสรุปการจัดการเรื่องราวความบกพร่องของชุมชน ต.อุทอง ต่ออารยธรรมอุทองด้วยการสร้างสรรค์ประเพณีทำบุญขอการวะอารยธรรมอุทองโบราณ

แผนภาพที่ ๒๑ ประชุมกลุ่มหมู่บ้าน หมู่ ๔ หมู่ ๗ เพื่อขอความคิดเห็นและความเห็นชอบร่วม ต่อการสร้างสรรค์ ประเพณีทำบุญขอการวะอารยธรรมอุทองโบราณ อันเป็นข้อสรุปของการจัดการเรื่องราวของชุมชน ต.อุทอง

(๒) ช่วงแห่งการเรียนรู้บริบทชุมชนและแกนนำบุคคล ในช่วงนี้ไม่ได้ดำเนินงานในรูปแบบโครงการแต่เป็นการลงพื้นที่เพื่อเรียนรู้บริบทชุมชนเชิงลึกและทำความรู้จักเรียนรู้แกนนำบุคคล

(๓) ช่วงแห่งการสร้างสรรค์นวัตกรรม ในช่วงนี้ดำเนินงาน ๑ โครงการ คือ โครงการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตดั้งเดิมเมืองโบราณอุทอง

แผนภาพที่ ๒๒ การประชุมร่วมชุมชนและหน่วยงานความร่วมมือพบกัน เพื่อนำไปสู่การทำงานร่วมกัน เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมในโครงการ

(๔) ช่วงแห่งการนำเสนอนวัตกรรมสู่สังคม ในช่วงนี้ดำเนินงาน ๑ โครงการ คือ โครงการจัดแสดงนวัตกรรมนิทรรศการและผลงานการพัฒนาเมืองโบราณอุทองเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ในโครงการมหกรรมวัฒนธรรมผ้าถิ่นไทย ณ บริเวณศาลเจ้าพ่อหลักเมืองสุพรรณบุรี อ.เมือง จ.สุพรรณบุรี ในวันที่ ๑๑ - ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๙

แผนภาพที่ ๒๓ การแสดงการออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายผ้าลายปุษยศิริธรรม ลายศิลปะอุทอง ในโครงการมหกรรมวัฒนธรรมผ้าถิ่นไทย

๒.๔.๒.๓ นวัตกรรมเชิงศิลป์

การดำเนินงานทั้งหมดเกิดนวัตกรรมเชิงศิลป์เพื่อการแก้ไขปัญหาข้อบกพร่อง ผิดพลาดที่ชุมชนกระทำต่อหลักฐานทางประวัติศาสตร์และอารยธรรมโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และการพัฒนาสิ่งดีงามในชุมชนเพื่อนำไปสู่การจัดการเรื่องราวในชุมชน ต.อุทอง ดังนี้

(๑) รูปแบบประเพณีทำบุญขอขมาคารวะอารยธรรมอุทอง ประกอบด้วย ๔ กิจกรรมหลัก ประกอบด้วย

- ๑) กิจกรรมพิธีการ ประกอบด้วย พิธีพราหมณ์ และพิธีพุทธ
- ๒) กิจกรรมสำนึกต่ออารยธรรมอุทองโบราณ เพื่อเป็นสัญลักษณ์ แห่งการดูแลโบราณวัตถุ โบราณสถาน และศิลปวัตถุทางพระพุทธศาสนา เช่น การแห่ผ้าห่มเจดีย์ การแห่ผ้าห่มพระใหญ่ หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่เหมาะสม
- ๓) กิจกรรมรูปแบบของควัตถุ เมื่อการทำบุญขอขมาคารวะอารยธรรมอุทองโบราณบูรณาการร่วมกับประเพณีลอยกระทง องค์กรสำคัญที่จะเกิดขึ้นในงาน คือ กระทงขอขมาคารวะอารยธรรมอุทองโบราณที่จะสร้างสรรค์ขึ้นบนพื้นฐานวัฒนธรรมชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี
- ๔) กิจกรรมชบวนแห่ เป็นกิจกรรมที่สร้างสีสันให้กับการจัดงาน ด้วยขบวนวิถีวัฒนธรรมของของชุมชนต่าง ๆ
- ๕) กิจกรรมบันเทิงทางวัฒนธรรม

แผนภาพที่ ๒๔ การประชุมการกำหนดรูปแบบประเพณีทำบุญขอขมาคารวะอารยธรรมอุทองโบราณ

(๒) สัญลักษณ์งานประเพณีทำบุญขอมาคารวะอารยธรรมอุ้งทอง

แผนภาพที่ ๒๕ สัญลักษณ์งานประเพณีทำบุญขอมาคารวะอารยธรรมอุ้งทอง

(๓) ผลิตภัณฑ์ผ้าพิมพ์ลาย ลายผ้าปูษยศิริธรรม ลายผ้าศิลปะอุ้งทอง ลายผ้าปูษยมาลาธรรม

แผนภาพที่ ๒๖ ลายผ้าปูษยศิริธรรม ลายผ้าปูษยมาลาธรรม

(๔) ผ้าพิมพ์ลายลาวครึ่ง

แผนภาพที่ ๒๗ ผ้าพิมพ์ลายลาวครึ่ง

(๕) การละเล่นกลองยาว ชุดพวงมาลัยเกี่ยวสาวเป่าแคนว่าลาว รำกลองยาวอุ່ทอง

แผนภาพที่ ๒๘ การพัฒนารูปแบบการละเล่นกลองยาวอุ່ทอง

(๖) การแสดงบนหลังจักรยานโบราณ

แผนภาพที่ ๒๙ การพัฒนารูปแบบการแสดงจักรยานโบราณร่วมกับวัฒนธรรมลาวครั้ง

(๗) การออกแบบแพ็คเกจผลิตภัณฑ์อาหาร ขนมและเครื่องดื่ม ๑๑ ชนิด

แผนภาพที่ ๓๐ การนำเสนอผลิตภัณฑ์อาหารขนมและเครื่องดื่มประกอบการขับลำนำ

๒.๔.๓ การดำเนินงานศิลปป็นถิ่นสุพรรณสร้างสรรค์วัฒนธรรมทางดนตรี

๒.๔.๓.๑ เนื้อหาเรื่องราว

ประวัติศาสตร์และอารยธรรมของจังหวัดสุพรรณบุรีที่สืบทอดมาอย่างยาวนาน เป็นอยู่ข้าวอันสำคัญก่อเกิดศิลปวัฒนธรรมประเพณี วิถีความรุ่งเรืองสืบสานจากอดีตสู่ปัจจุบัน ที่โดดเด่นเป็นที่ประจักษ์คือ เมืองที่มีวิถีวัฒนธรรมทางดนตรีและเพลงร้อง สุนทรียภาพของชุมชนที่ขับขานเพลง ร้องจากห้องทุ่งก่อกำเนิดเพลงอีแซวที่พ่อเพลงแม่เพลงโต้ตอบด้วยบทกลอนภาษาง่าย ๆ แต่ใช้ไหวพริบ ผ่านความคิดให้ครึกครื้นรื่นเริงบันเทิงชาวบ้าน จนมีพัฒนาการเป็นเพลงลูกทุ่งในเวลาต่อมา

พ่อเพลงแม่เพลงปูพื้นฐานการขับร้องส่งต่อให้คนรุ่นต่อมา เป็นนักร้องลูกทุ่ง จากทุ่งสุพรรณ ส่งเสียงสำเนียงเหนือท้องทุ่งเป็นตำนานของวงการลูกทุ่งเมืองไทย ทั้งราชาเพลง ลูกทุ่ง สุรพล สมบัติเจริญ ราชนิลุค ทุ่งพุ่มพวง ดวงจันทร์ แหยมหาเสน่ห์ สายัณห์ สัญญา หนูমনาเสียงเด็ด ศรเพชร ศรสุพรรณ

การเปลี่ยนแปลงของสังคมสู่สากล พัฒนาการเพลงร่วมสมัยไทยนิยมในวงการ ดนตรีของเมืองไทย ไม่เคยขาดหายศิลปินสายเลือดสุพรรณ ด้านดนตรีไทยวิถีวัฒนธรรมความละมุนละไม ในศาสตร์แห่งความไพเราะของชาติ สืบทอดจากอดีตเป็นแบบแผนชั้นสูงที่ชาวบ้านอาจไม่เข้าใจ คนทั่วไปอาจเข้าไม่ถึง ครูเพลงเมืองสุพรรณบุรี ครูมนตรี ตราโมท ผู้สร้างสรรค์กว่า ๒๐๐ บทเพลง ให้กับกรมศิลปากร องค์การวัฒนธรรมของประเทศ

มีผลงานและชื่อเสียงของศิลปินเมืองสุพรรณเป็นที่ประจักษ์ จนได้รับการยกย่อง ให้ดำรงตำแหน่งศิลปินแห่งชาติ มากถึง ๗ คน คือ ครูมนตรี ตราโมท แม่บัวผัน จันทร์ศรี ครูแจ้ง คล้ายสีทอง แม่ขวัญจิต ศรีประจันต์ ครูไวพจน์ เพชรสุพรรณ พลเรือตรี มงคล แสงสว่าง และนายยืนยง โอภากุล หรือแอ๊ด คาราบาว

ศิลปินและผลงานทางดนตรีและเพลงร้องคือ ทุนทางวัฒนธรรมของชาวจังหวัด สุพรรณบุรี เป็นความดีที่ภาคภูมิใจในการนำไปเป็นแนวทางพัฒนาสร้างสรรค์ให้วิถีวัฒนธรรมทางดนตรี และเพลงร้องของเมืองสุพรรณเจริญงามต่อไป

แผนภาพที่ ๓๑ ศิลปินที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสุพรรณบุรี
ที่มา : กลุ่มกิจการนักศึกษาวิทยาลัยราชชนนี สุพรรณบุรี.(๒๕๖๖)

เมื่อมีต้นทุนที่ดี แต่จะมีวิธีการทำอย่างไรเพื่อให้มีการสร้างสรรค์พัฒนา ก่อเกิดคุณค่าและมูลค่า เพราะสภาพความสัมพันธ์ของผู้ประกอบการทางดนตรี ส่วนใหญ่อยู่ในสภาพ ต่างคนต่างอยู่ ไม่มีความสัมพันธ์ในเชิงรวมกลุ่ม หรือการพัฒนาสร้างสรรค์การมีส่วนร่วม แต่อาจมีความขัดเคืองใจในการประกอบอาชีพบ้างในบางครั้ง กิจกรรมที่องค์กรภาครัฐดำเนินการคือ จัดแสดงในเทศกาลและการจัดประกวดดนตรีและการขับร้องประเภทต่าง ๆ สภาพดังกล่าวยังไม่นำไปสู่ การพัฒนาเพื่อการสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบศิลปิน

สภาพดังกล่าว จึงเป็นที่มาของการทำงานเชิงบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐ ภาควิชาการ ชุมชนดนตรีและโรงเรียน โดยเริ่มต้นจากการเชิญนักดนตรีและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมประชุมหาแนวทางการจัดการวัฒนธรรมทางดนตรีโดยกระบวนการมีส่วนร่วม ดำเนินการภายใต้ โครงการหลอมรวมศิลปปิ่นถิ่นสุพรรณ ส่งเสริมสร้างสรรค์ดนตรีกวีศิลป์เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี ครบ ๖๐ พรรษาในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ภายใต้แนวคิดหลัก คือ สร้างความรัก สามัคคี ดูแลกันและการมีส่วนร่วมบริหารจัดการวัฒนธรรมทางดนตรี รักษาคุณค่าความดีงาม การสร้างสรรค์ สุ่มลค่าเพิ่มทางวัฒนธรรม เพื่อคุณภาพชีวิตและสุนทรียภาพผู้สังคม

ให้ความสำคัญกับศิลปดนตรีไทยพื้นบ้านที่เข้าร่วมจำนวน ๓๓ วง บูรณาการ กับดนตรีสากลที่มาจาก ๓ โรงเรียนขนาดใหญ่ ร่วมฝึกซ้อมและแสดงในรูปแบบมหาดุริยางค์หลอมรวม ดนตรีไทยและสากล มีการสัมมนาทางวิชาการในหัวข้อ แนวทางการพัฒนาเพื่อการจัดการวัฒนธรรม ทางดนตรีของจังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีผลการสัมมนา คือ การตั้งเป้าหมายทางดนตรีร่วมกัน สร้างสรรค์ การจัดแสดงในครั้งต่อ ๆ ไปและสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมทางดนตรีศิลปปิ่นถิ่นสุพรรณสืบเนื่องกัน ต่อไป

แผนภาพที่ ๓๒ การแสดงหลอมรวมศิลปปิ่นถิ่นสุพรรณส่งเสริมสร้างสรรค์ดนตรีกวีศิลป์เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารีครบ ๖๐ พรรษาในปี พ.ศ. ๒๕๕๘

การดำเนินการครั้งแรกนับเป็นการเริ่มต้นที่ดี ที่มีนักดนตรีมารวมกันด้วย มิตรภาพความสัมพันธ์ที่ดีงาม และกระชับความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นมากขึ้นในการรวมตัวกัน ในครั้งที่ ๒ เป็นการจัดแสดงเพื่อแสดงถึงความอาลัยรักและความกตัญญูต่อการจากไปของ ฯพณฯ บรรหาร ศิลปอาชา ด้วยการจัดแสดงมหาดุริยางค์ไทยสากล ด้วยวงปี่พาทย์มอญพื้นบ้าน ๑๓๐ ใค้กับวง Symphonic Band ของ ๔ โรงเรียนมัธยม

แผนภาพที่ ๓๓ กิจกรรมการฝึกซ้อมและการแสดงจริงร่วมรำลึกและไว้อาลัย ฯพณฯ บรรหาร ศิลปอาชา
นายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๑ ผู้มีคุณูปการสร้างสรรค์จังหวัดสุพรรณบุรี

ในปีเดียวกันประเทศไทยต้องสูญเสียองค์กษัตริย์รัชกาลที่ ๙ พสกนิกรทั้งแผ่นดิน โศกเศร้าอาลัยรัก จึงยุติการแสดงรื่นเริงในช่วงเวลานั้น ศิลปินถิ่นสุพรรณสร้างสรรค์นวัตกรรมทางดนตรี อย่างเป็นทางการ โดยมึผลงานประพันธ์เพลง ๓ บท เพลงใหม่โรงสุพรรณบุรี เพลงศิลปินถิ่นสุพรรณ เพลงขวัญข้าวและบทเพลงองค์กษัตริย์รัชกาลที่ ๙ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานของตนเอง

นอกจากนี้ยังมีการออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ด้วย “ลายข้าวหอมสุพรรณ” เพื่อแก้ไขปัญหาเครื่องแต่งกายเมื่อต้องมาแสดงร่วมกันและตราสัญลักษณ์ “กุญแจขอลายข้าว” (Logo) เพื่อเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่ม จัดแสดงอีกครั้งในโครงการศาสตร์ศิลป์ ศิลปินถิ่นสุพรรณรวมใจ โดยได้รับการสนับสนุนจากจังหวัดสุพรรณบุรีและองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุพรรณบุรี หลังจากนั้นศิลปินถิ่นสุพรรณได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวครูนักประพันธ์เพลง ครูเสถียร วงษ์วีรติ มอบบทเพลงหนึ่งเดียวในโลกประเทศไทย เพลงทวารวดีสุวรรณภูมิและเพลงมรดกลูกทุ่ง ให้ศิลปินถิ่นสุพรรณนำไปถ่ายทอดสู่สังคม

นวัตกรรมเชิงศิลป์ศิลปินถิ่นสุพรรณ อยู่ในระยะเริ่มต้นยังไม่เติบโตสมบูรณ์ เพราะความสมบูรณ์ของศิลปะภายใต้ระยะเวลาสั้นอาจต้องใช้งบประมาณจำนวนมากพอสมควร เพราะการลงทุนกับศิลปินชาวบ้านที่มีเพียงจิตวิญญาณทางดนตรี จะมีความหมายสำหรับใครในสังคม ปัจจุบันที่จะเข้ามาสนับสนุน ศิลปินถิ่นสุพรรณมิได้แค่รอคอยความหวัง แต่ได้พยายามขับเคลื่อนการทำงานในรูปแบบของภาคประชาชน จัดงานการกุศลเพื่อระดมทุนในการสร้างสรรค์นวัตกรรมที่มีอยู่ แต่ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ประสบปัญหาทำให้แผนงานที่วางไว้ล้มเหลวในปี พ.ศ.๒๕๖๓ ที่ผ่านมา อีกทั้งประสบกับสถานการณ์โรคระบาดโควิด ขณะเดียวกันก็พยายามหาช่องทางในการขับเคลื่อน การพัฒนาเท่าที่สามารถทำได้ โดยมีการจัดตั้งหน่วยงานศูนย์ประสานงานวัฒนธรรมดนตรีศิลปินถิ่นสุพรรณขึ้นอย่างเป็นทางการ

ปัจจุบันเครือข่ายศิลปินถิ่นสุพรรณ (ในปี ๒๕๖๖) มีจำนวน ๓๒ วง ในพื้นที่ ๖ อำเภอ ได้แก่ อ.เมือง อ.บางปลาม้า อ.สองพี่น้อง อ.ศรีประจันต์ อ.สามชุก อ.หนองหญ้าไซ ประกอบด้วย (๑) วงกำนันแสวงเมืองสุพรรณ (๒) วงจรูญศิลป์ (๓) วงเจริญศิลป์ (๔) วงนิลดี (๕) วงศิษย์ศรทอง (๖) วงปิ่นทอง (๗) วงพุทธนิมิตรศิลป์ (๘) วงถาสำเนียงศิลป์ (๙) วงบุญชอบ (๑๐) วงอำนาจ - ยุพาศิลป์ (๑๑) วงบัวทอง (๑๒) วงป.บรรเลงศิลป์ (๑๓) วงบุญช่วยสุวรรณ (๑๔) วงสิทธิการดนตรีไทย

(๑๕) วงอรุณบรรเลง (๑๖) วงชัยประสิทธิ์สุพรรณ (๑๗) วงพรนภา (๑๘) วงพ่อนักบรรเลง (๑๙) วงทองดีศิลป์ (๒๐) วงบุญส่งเจริญศิลป์ (๒๑) วงส.สังข์พันธุ์ (๒๒) สุพจน์บรรเลง (๒๓) วงสุขินบรรเลง (๒๔) วงดุริยางภิรมณ์ (๒๕) วงสหุฒิดุริยางค์ศิลป์ (๒๖) วงมณีอินทร์ (๒๗) วงศรีสุวรรณภิรมณ์ (๒๘) วงศรีนวลศิลป์ (๒๙) วงนักพ่อนบรรเลง (๓๐) วงประคองบ้านยอด (๓๑) วงอ.วีระ หวังวิมาน และ (๓๒) วง ณ วรรณวาทิต

๒.๔.๓.๒ กระบวนการทำงาน

การดำเนินงานการจัดการวัฒนธรรมทางดนตรีศิลป์ถิ่นสุพรรณ มีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนกระบวนการ ด้วย ๔ ช่วงเวลาการทำงาน ๔ โครงการ ดังนี้

(๑) ช่วงศึกษาเรียนรู้และการวิจัย ในช่วงนี้ดำเนินการลงพื้นที่พบบุคคลสำคัญทางดนตรีและเพลงร้องเพื่อเรียนรู้และหาข้อสรุปสภาพวัฒนธรรมทางดนตรีและเพลงร้องเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานและดำเนินโครงการหลอมรวมศิลปินถิ่นสุพรรณส่งเสริมสร้างสรรค์ดนตรีกีวีศิลป์เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี ครบ ๖๐ พรรษา

(๒) ช่วงแห่งการเรียนรู้บริบทชุมชนและแกนนำบุคคล ในช่วงนี้ดำเนินงาน ๑ โครงการ คือ โครงการพัฒนาศักยภาพและการเรียนรู้ทางด้านดนตรีของศิลปินถิ่นสุพรรณ

(๓) ช่วงแห่งการสร้างสรรค่นวัตกรรม ในช่วงนี้มีได้ดำเนินงานในรูปแบบโครงการ แต่เป็นการทำงานสร้างสรรค์โดยศิลปินโดยใช้ความสามารถและศักยภาพส่วนตัวของศิลปิน

(๔) ช่วงแห่งการนำเสนอนวัตกรรมสู่สังคมดำเนินงาน ๒ โครงการ คือ โครงการศาสตร์ ศิลป์ ศิลปินถิ่นสุพรรณรวมใจและโครงการจัดหารายได้และสร้างสรรค่นวัตกรรมทางดนตรีสู่สังคม โดยจัดงานทอดผ้าป่าสามัคคีและจัดงานเลี้ยงสังสรรค์การกุศลฉลองผ้าป่าสามัคคี ณ วัดป่าเลไลย์ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

๒.๔.๓.๓ นวัตกรรมเชิงศิลป์

นวัตกรรมเชิงศิลป์ศิลปินถิ่นสุพรรณที่เกิดขึ้นใน ระยะเวลา ๘ ปี สร้างสรรค่นวัตกรรมเพื่อการแก้ไขปัญหาสภาพที่ไม่มีความสัมพันธ์ในเชิงรวมกลุ่มการพัฒนาสร้างสรรค์ผลงานและโอกาสการจัดแสดง

(๑) รูปแบบวงมหาดุริยางค์ศิลปินถิ่นสุพรรณ

แผนภาพที่ ๓๔ วงมหาดุริยางค์ศิลปินถิ่นสุพรรณที่หลอมรวมบูรณาการระหว่างวงปี่พาทย์มอญพื้นบ้าน

(๒) บทเพลงที่สร้างสรรค์โดยศิลปินถิ่นสุพรรณดังนี้

- (๑) เพลงไหมโรงสุพรรณบุรี
  - (๒) เพลงรำขวัญข้าว
  - (๓) เพลงขวัญข้าวร่วมสมัย
  - (๔) เพลงศิลปินถิ่นสุพรรณ
  - (๕) เพลงองค์กษัตริย์รัชกาลที่ ๙
  - (๖) เพลงองค์กษัตริย์รัชกาลที่ ๙ (สากล)
  - (๗) เพลง หนึ่งเดียวในโลกประเทศไทย
  - (๘) เพลงทวารวดีสุวรรณภูมิ
  - (๙) เพลงมรดกทุกทุ่ง
- (๓) การแสดงชุดรำขวัญข้าว

แผนภาพที่ ๓๕ การแสดงรำขวัญข้าวที่สร้างสรรค์ขึ้นตามวิถีอาชีพเกษตรกรรม

แผนภาพที่ ๓๖ กุญแจซอลลายข้าว

(๔) ผลิตภัณฑ์ผ้าพิมพ์ลายข้าวหอมสุพรรณ

แผนภาพที่ ๓๗ ผ้าพิมพ์ลายข้าวหอมสุพรรณที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อใช้ในการแสดง

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปกรณ ดันสกุล. (๒๕๕๔). ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบของการสร้างสังคมสมานฉันท์ ในชุมชนที่นับถือศาสนาต่างกันของจังหวัดสตูล มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาแนวทางการสร้างสังคม สมานฉันท์ของผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับผสมผสาน การพัฒนาและการมีส่วนร่วม และเพื่อพัฒนารูปแบบการสร้างสังคมสมานฉันท์ในชุมชนที่นับถือศาสนาที่ต่างกันจังหวัดสตูล โดยผลการวิจัยพบว่า แนวทางการสร้างสังคมสมานฉันท์ในชุมชนที่นับถือศาสนาต่างกันของจังหวัดสตูล โดยชุมชนมีส่วนร่วม ประกอบด้วย (๑) สร้างความเข้าใจต่อชุมชนในความต่างของวิถีการดำรงชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี การปฏิบัติ ต้องผสมผสานกันเพื่อประโยชน์แก่ชุมชน (๒) พัฒนาสร้างกิจกรรม สร้างสรรค์หรือกิจกรรมสานสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน (๓) การมีส่วนร่วมอนุรักษ์ สืบค้นภูมิปัญญาชาวบ้าน และทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน เป็นต้นทุนในการร่วมคิดร่วมทำและร่วมรับประโยชน์จากกิจกรรม สร้างสรรค์ ขยายผลไปสู่การจัดทำกิจกรรมผสมผสาน

ส่วนการพัฒนา รูปแบบของการสร้างสังคมสมานฉันท์ในชุมชนที่นับถือศาสนาต่างกันของจังหวัดสตูล เป็นการดำเนินงานที่สร้างประโยชน์ให้ชุมชน และร่วมรับประโยชน์ของคนในชุมชนพัฒนาเป็นกิจกรรม สานสัมพันธ์สร้างมูลค่าเพิ่มให้ชุมชนอย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญการพัฒนา รูปแบบของการสร้างสังคมสมานฉันท์ในชุมชนที่นับถือศาสนาต่างกัน ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรนำไปประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสมกับสภาพของชุมชน เพื่อสร้างสังคมไทยให้เข้มแข็ง และสร้างสังคมสมานฉันท์ในชุมชนที่มีความหลากหลายเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

วชิราภรณ์ สุรธนะสกุล (๒๕๕๗) ได้ทำการวิจัยเรื่องการนำเสนอรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยวิทยาลัยชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา อุปสรรคและบทบาทในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยวิทยาลัยชุมชน เพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิด และ องค์ประกอบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยวิทยาลัยชุมชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และเพื่อนำเสนอรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยวิทยาลัยชุมชน

ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ ประกอบด้วย ผู้ก่อตั้งวิทยาลัยชุมชนมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๔ ผู้บริหารของวิทยาลัยชุมชน ประชาชนชาวบ้านและผู้นำชุมชน จำนวน ๕๑ คน และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องกับวิทยาลัยชุมชน จำนวน ๒๓๓ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบวิเคราะห์เนื้อหา แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ (๑) ปัจจุบันวิทยาลัยชุมชนมี ๒๐ แห่ง มีเป้าหมายในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน ทำหน้าที่เป็นผู้จัดการองค์ความรู้ของชุมชน ใช้สอนคนในชุมชน โดยคนภายในชุมชนและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกชุมชน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนอย่างแท้จริง มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน คือ การจัดการศึกษาอบรมระยะสั้น การจัดการศึกษาระดับอนุปริญญา และการทำโครงการวิจัยและบริการทางวิชาการเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน โดยมีโครงสร้างการบริหารงาน ๒ ระดับ คือ ระดับนโยบายและอำนวยการ และระดับกำกับดูแลการปฏิบัติงาน มีบุคลากรในระบบวิทยาลัยชุมชน ๓ กลุ่ม คือ คณะกรรมการ บุคลากรประจำ และอาจารย์พิเศษ ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๕๐ - ๕๕ ปี ผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยวิทยาลัยชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุดทุกกลุ่ม และบุคลากรส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาในระดับสูงแต่ขาดความรู้และทักษะที่เพียงพอต่อการทำโครงการวิจัยและบริการวิชาการเพื่อพัฒนาชุมชน รวมทั้งความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในด้านการวิจัยและด้านการบริหารโครงการ ทำให้วิทยาลัยชุมชนไม่สามารถขยายผลการดำเนินงานในวงกว้าง และดำเนินงานได้อย่างจำกัด มีอุปสรรคในการบริการชุมชนและการฝึกอบรมที่ต้องพึ่งพาเครือข่าย ทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชน ซึ่งหากส่วนราชการ องค์กรส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนไม่เข้าใจหรือไม่ให้ความร่วมมือก็จะไม่สามารถดำเนินการได้สำเร็จ

บทบาทการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยวิทยาลัยชุมชน ๓ ลักษณะ คือ (๑) บทบาทตามเป้าหมาย ได้แก่ การศึกษาตลอดชีวิต การศึกษาเพื่อความเสมอภาค การศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพ และการศึกษา เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (๒) บทบาทตามพันธกิจ ได้แก่ การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพของชุมชน การบริการทางวิชาการที่ตอบสนองความต้องการของชุมชน และการอนุรักษ์และสืบทอดศิลปวัฒนธรรมของชุมชนให้ยั่งยืน และ (๓) บทบาทตามรูปแบบการจัดการศึกษา ได้แก่ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน การจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ และการจัดการศึกษาเพื่ออนุปริญญา

องค์ประกอบของการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยวิทยาลัยชุมชน ได้แก่ การมีเป้าหมายร่วมกัน การเรียนรู้ของชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน เครือข่ายความร่วมมือ ศักยภาพของชุมชน ทุนภูมิสังคม และการบริหารจัดการชุมชน

รูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยวิทยาลัยชุมชน มีโครงสร้างสำคัญ คือ (๑) หลักการ (๒) วัตถุประสงค์ (๓) องค์ประกอบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยวิทยาลัยชุมชน (๔) บทบาทการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยวิทยาลัยชุมชน (๕) หลักการดำเนินงาน ได้แก่ รู้จัก เข้าใจ เข้าถึง พัฒนาและ (๖) เงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ จิตสำนึก นิติบุคคล ผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ข้อสรุปจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน แผ่นดินสุพรรณภูมิ ศิลปวัฒนธรรม นวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อรองรับการศึกษา รูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ กรณีศึกษานวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ พบว่า

“แผ่นดินสุพรรณภูมิหรือจังหวัดสุพรรณบุรี ดินแดนแห่งอารยธรรมและประวัติศาสตร์ที่สำคัญ อันเป็นมรดกของบรรพชนฝากไว้เป็นทุนทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่า ผสานกับพลังความรักสามัคคี ที่เข้มแข็งของคนสุพรรณในบริบทปัจจุบันที่ชุมชนมีคุณภาพชีวิตในบริบทเมืองที่มีความพร้อมในการดูแลรักษา พัฒนาสร้างสังคมของตนเองให้เข้มแข็งโดยมีนวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิที่มีกระบวนการ ดำเนินงานอย่างชัดเจน ควรค่าแก่การนำไปสู่การศึกษาเชิงลึกในรูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือและการมีส่วนร่วมสนับสนุนเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมของสังคมต่อไป”

บทที่ ๓ วิธีการพิจารณาศึกษา

ในการพิจารณาศึกษารูปแบบการเสริมสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ กรณีศึกษาวัดกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ เพื่อศึกษาขั้นตอนกระบวนการทำงานในการดำเนินงาน ตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงขั้นเกิดนวัตกรรมเชิงศิลป์ที่มาจากการทำงานใน ๓ เรื่องราวสำคัญคือ ดำเนินงาน ศิลปกรรมชุมชนไทดำ : การบูรณาการการเรียนรู้สู่ความยั่งยืน การดำเนินงานการพัฒนาเมืองโบราณอุทอง เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและการดำเนินงานศิลปปิ่นถิ่นสุพรรณสร้างสรรค์วัฒนธรรมทางดนตรี ในการศึกษา ดำเนินการ ๕ ขั้นตอน ดังนี้

๓.๑ ขั้นตอนที่ ๑ กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง คณะทำงานได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพิจารณาเป็นตัวแทนจาก ประชากรกำหนดเป็น ๓ กลุ่ม ในการนำเสนอเรื่องราวการมีส่วนร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดิน สุพรรณภูมิ ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ ๑ ผู้แทนจากกลุ่มประชากรในการดำเนินงานศิลปกรรมชุมชนไทดำ: การบูรณาการการเรียนรู้สู่ความยั่งยืน จำนวน ๓ คน

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ ๒ ผู้แทนจากกลุ่มประชากรในการดำเนินงานการพัฒนาเมืองโบราณอุทอง เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำนวน ๓ คน

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ ๓ ผู้แทนจากกลุ่มประชากรในการดำเนินงานศิลปปิ่นถิ่นสุพรรณสร้างสรรค์ วัฒนธรรมทางดนตรี จำนวน ๓ คน

๓.๒ ขั้นตอนที่ ๒ ข้อมูลนวัตกรรมเชิงศิลป์ ที่เกิดจากการดำเนินงานการเสริมสร้าง ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ ดังนี้

นวัตกรรมเชิงศิลป์ที่เกิดจากการดำเนินงานศิลปกรรมชุมชนไทดำ: การบูรณาการการเรียนรู้ สู่ความยั่งยืน ได้แก่

๑. กระเป๋านักเรียน ชื่อ กระเป๋าแห่งความกตัญญู
๒. ผลิตภัณฑ์ไทดำร่วมสมัยของชุมชน และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าพิมพ์ลายไทดำร่วมสมัย ๓ ลาย
๓. ดนตรีร่วมสมัยไทดำซิมโฟนิคแบนด์และการแสดงพื้นบ้านไทดำ - ลาวครึ่ง นวัตกรรมเชิงศิลป์ที่เกิดจากการดำเนินงานการพัฒนาเมืองโบราณอุทองเพื่อการ ได้แก่
  ๑. รูปแบบประเพณีทำบุญขอขมาคารวะอารยธรรมอุทอง
  ๒. แบบสัญลักษณ์งานประเพณีทำบุญขอขมาคารวะอารยธรรมอุทอง
  ๓. ลายผ้าบุษยศิริธรรม ลายผ้าบุษยมาลาธรรมและผลิตภัณฑ์ผ้า
  ๔. การละเล่นกลองยาวตำบลอุทอง
  ๕. การแสดงบนหลังจักรยานประกอบเพลง
  ๖. พัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร ขนมพื้นบ้าน และเครื่องดื่ม ๑๑ ชนิด
  ๗. ทัศนกรรมผักตบชวา

นวัตกรรมการเชิงศิลป์ที่เกิดจากการดำเนินงานศิลปปิ่นถิ่นสุพรรณสร้างสรรค์วัฒนธรรมทางดนตรี
ได้แก่

๑. สัญลักษณ์ของศิลปปิ่นถิ่นสุพรรณ กุญแจซอลลายข้าว

๒. เสื้อผ้าลายข้าวหอมสุพรรณ

๓. บทเพลงที่สร้างสรรค์โดยศิลปปิ่นถิ่นสุพรรณ

๓.๑ เพลงโหมโรงสุพรรณบุรี

๓.๒ เพลงรำขวัญข้าว

๓.๓ เพลงขวัญข้าวร่วมสมัย

๓.๔ เพลงศิลปปิ่นถิ่นสุพรรณ

๓.๕ เพลงองค์กษัตริย์รัชกาลที่ ๙

๓.๖ เพลงองค์กษัตริย์รัชกาลที่ ๙ (สากล)

๓.๗ เพลงหนึ่งเดียวในโลกประเทศไทย

๓.๘ เพลงทวารวดีสุวรรณภูมิ

๓.๙ เพลงมรดกลูกทุ่ง

๓.๓ ขั้นตอนที่ ๓ ข้อมูลเอกสาร ศึกษารวบรวมจากเอกสารหลักฐานต่าง ๆ จากการสรุปโครงการเอกสารจากห้องสมุดและระบบสารสนเทศในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการมีส่วนร่วม ทฤษฎีการสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์ ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๓.๔ ขั้นตอนที่ ๔ ข้อมูลภาคสนามเชิงลึก โดยลงพื้นที่เยี่ยมชมผลงานนวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ โดยชุมชน 3 กลุ่ม คือ ชุมชนผู้ร่วมดำเนินงานศิลปกรรมชุมชนไทดำ: การบูรณาการการเรียนรู้สู่ความยั่งยืน ชุมชนผู้ร่วมดำเนินงานการพัฒนาเมืองโบราณอุทองเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ชุมชนผู้ร่วมดำเนินงานศิลปปิ่นถิ่นสุพรรณสร้างสรรค์วัฒนธรรมทางดนตรี และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องราวปัญหา อุปสรรคและแนวทางการพัฒนาและการสรุปรูปแบบการเสริมสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ กรณีศึกษานวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ ณ เทศบาลตำบลบ้านดอน อ.อุทอง จ.สุพรรณบุรี วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๕ เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๖.๐๐ นาฬิกา

๓.๕ ขั้นตอนที่ ๕ สรุปข้อมูล นำผลการศึกษาค้นคว้าจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

บทที่ ๔ ผลการศึกษารายงาน

จากการศึกษารูปแบบการเสริมสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ กรณีศึกษา นวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ จะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น ๔ หัวข้อ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทฤษฎี ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิและปัญหาอุปสรรค ดังนี้

๔.๑ ข้อมูลทั่วไป

ในการศึกษารูปแบบการเสริมสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ กรณีศึกษา นวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ ของชุมชน ๓ กลุ่มที่ประสบปัญหาศิลปวัฒนธรรมอันเป็นปัญหาร่วมของชุมชน ดังนี้

๔.๑.๑ ข้อมูลชุมชนกลุ่มงานศิลปกรรมชุมชนไทดำ: การบูรณาการการเรียนรู้สู่ความยั่งยืน

ชุมชนไทดำจังหวัดสุพรรณบุรีเกิดจากการอพยพย้ายถิ่นฐานของจากจังหวัดเพชรบุรีสู่พื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีกระจายอยู่ในพื้นที่ ๕ อำเภอ ได้แก่อำเภออู่ทอง อำเภอสองพี่น้อง อำเภอบางปลาม้า อำเภอหนองหญ้าไซ และอำเภอเมือง รวม ๑๐ ตำบล คือ อำเภออู่ทอง มีจำนวนประชากรชาวไทยซึ่งที่อพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาอาศัยมากที่สุดตั้งอยู่ที่ ตำบลดอนมะเกลือ ตำบลบ้านดอน และตำบลหนองโอง ตำบลสระยายโสม อำเภอสองพี่น้องมีจำนวนประชากรชาวไทยซึ่งที่อพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาอาศัยอยู่ ๒ ตำบล คือ ตำบลดอนมะนาวและตำบลบางเลน อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี มีจำนวนประชากรชาวไทยซึ่งที่อพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาอาศัยอยู่ ๒ ตำบล คือ ตำบลบางกุ้ง และตำบลสวนแตง อำเภอบางปลาม้า มีจำนวนประชากรชาวไทยซึ่งที่อพยพย้ายถิ่นฐาน ๑ ตำบล คือ ตำบลวังน้ำเย็น และมีจำนวนประชากรไทยซึ่งอาศัยอยู่เพียง ๑ หมู่บ้าน คือ หมู่บ้านดอนโก และอำเภอหนองหญ้าไซ มีจำนวนประชากรชาวไทยซึ่งที่อพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาอาศัยอยู่ ๑ ตำบล คือ ตำบลหนองขามมีจำนวนประชากรไทยซึ่งอาศัยอยู่เพียง ๑ หมู่บ้าน คือ หมู่บ้านหนองตาดวง แม้จะอยู่กันต่างอำเภอแต่พี่น้องไทดำยังคงเชื่อมโยงผูกพันด้วยวิถีวัฒนธรรมแห่งชาติพันธุ์เดียวกัน

ชุมชนไทดำที่ร่วมดำเนินงานศิลปกรรมชุมชนไทดำ : การบูรณาการการเรียนรู้สู่ความยั่งยืน จนเกิดนวัตกรรมเชิงศิลป์เพื่อแก้ปัญหาศิลปวัฒนธรรมอันเป็นปัญหาร่วมของชุมชน คือ ปัญหาการถ่ายทอดแบบดั้งเดิมด้วยรูปแบบที่เน้นการปฏิบัติทำตามกันมาไม่สอดคล้องกับสังคมแห่งการเรียนรู้ในปัจจุบันที่ต้องแก้ไขด้วยรูปแบบการถ่ายทอดที่เน้นความรู้ควบคู่การปฏิบัติเพื่อความรู้ความเข้าใจในคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรมให้คนรุ่นต่อไปนั้น คือชุมชนไทดำตำบลดอนมะเกลือ ตำบลบ้านดอน อำเภออู่ทอง และตำบลดอนมะนาว อำเภอสองพี่น้อง ซึ่งเป็นชุมชนที่มีพี่น้องไทดำอยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมาก และมีความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมด้วยศักยภาพของภูมิปัญญาท้องถิ่นและผู้นำชุมชน การดำเนินงานยังไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

๔.๑.๒ ข้อมูลชุมชนกลุ่มงานการพัฒนาเมืองโบราณอู่ทองเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ชุมชนตำบลอู่ทอง ประกอบด้วยชุมชนในเขตเทศบาลตำบลอู่ทองเทศบาลตำบลอู่ทอง ประกอบไปด้วยชุมชนต่าง ๆ ๑๓ ชุมชนและเทศบาลตำบลอู่ทอง ๑๒ หมู่บ้าน ประกอบไปด้วยกลุ่มชาติพันธุ์สำคัญ คือ พี่น้องชาวไทยพื้นถิ่น พี่น้องชาวจีน และพี่น้องชาวลาวภูคัง ที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐาน

จนเป็นชุมชนขนาดใหญ่ ภายใต้ระยะเวลากว่า ๒๐๐ ปี จวบจนปัจจุบัน เป็นชุมชนที่มีสภาพแวดล้อมอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเกษตรที่เหมาะสมกับการตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัย

สภาพแวดล้อม ทั้งบนดินและใต้ดินที่เต็มไปด้วยโบราณวัตถุ จำนวนมากมาย และถูกทำลายไปเป็นจำนวนมากโดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ว่า โบราณวัตถุเหล่านั้น คือ ร่องรอยแห่งการสร้างสรรคอารยธรรม ของคนที่อาศัยอยู่ก่อนเมื่อกว่า ๒,๐๐๐ ปีที่ผ่านมา และด้วยเจตนาดีที่คาดไม่ถึงว่าการทำลายสิ่งสุดท้ายแห่งความเป็นมนุษย์ คือ การขุดโครงกระดูกที่ชาวชุมชน เล่าว่ามีจำนวนมาก กองรวมสูงเทียมยอดไม้ ขณะเดียวกันก็นำลูกปัดที่คอบและข้อมือ นำไปซื้อขายแลกเปลี่ยน ส่วนกองกระดูกก็จัดการด้วยพิธีทางศาสนาโดยการเผาแล้วไปฝังเมื่อประมาณเกือบ ๕๐ ปีก่อน โดยไม่รู้เลยว่านั่นคือการทำลายโครงกระดูกที่มีอายุยาวนาน กว่า ๒,๐๐๐ ปี อันเป็นร่องรอยแห่งมนุษยชาติและหลักฐานทางประวัติศาสตร์

หลังจากนั้น เมื่อมีการศึกษาทางประวัติศาสตร์มากขึ้น ชาวบ้านในชุมชนจึงทราบว่าดินแดนแห่งนี้เป็นดินแดนแห่งอารยธรรมอุทองโบราณและมีความสำคัญยิ่งต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของแผ่นดิน แต่ก็สายเกินไปที่จะเรียกเรื่องเรื่องราวที่ผ่านมาได้ และเรื่องราว เหล่านี้ก็เงียบหายไปจนกระทั่ง นโยบายแห่งการสร้างเมืองอุทองโบราณเกิดขึ้น เมื่อชุมชนต้องเข้าไปมีส่วนร่วมกับการพัฒนาเมืองโบราณอุทอง ชุมชนจะแสดงบทบาทการมีส่วนร่วมอย่างไร เพราะชุมชนเองได้สร้างความเสียหายทำลายโบราณวัตถุเป็นจำนวนมาก เป็นปัญหาศิลปวัฒนธรรมอันเป็นปัญหาร่วมของชุมชน จึงเป็นที่มาของการร่วมกันหาแนวทางการจัดการเรื่องราวความบกพร่องโดยไม่เจตนาในอดีตด้วยการสร้างสรรค์เรื่องราวที่ดึงมาชดเชยความบกพร่องในอดีตด้วยการคิดสร้างสรรค์ประเพณีทำบุญขอขมาคารวะอารยธรรมอุทองโบราณแต่การดำเนินงานยังไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

๔.๑.๓ ข้อมูลชุมชนกลุ่มงานศิลปป็นถิ่นสุพรรณสร้างสรรค์วัฒนธรรมทางดนตรี

ศิลปป็นถิ่นสุพรรณคือ ชุมชนผู้ประกอบอาชีพนักดนตรีวงปี่พาทย์มอญที่รับแสดงในงานศพเพื่อประกอบพิธีกรรม อันเป็นวัฒนธรรมทางดนตรีที่สืบทอดมาอย่างยาวนาน เครื่องดนตรีมีความสวยงามทางศิลปะไทย จำนวน ๓๖ วง ในพื้นที่ ๖ อำเภอ ได้แก่ อ.เมือง อ.บางปลาม้า อ.สองพี่น้อง อ.ศรีประจันต์ อ.สามชุก อ.หนองหญ้าไซ การรวมตัวเกิดจากนโยบายขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุพรรณบุรี ในเรื่องการจัดการวัฒนธรรมทางดนตรีแขนงต่าง ๆ ที่กระจัดกระจายอยู่ทั่วไปมิใช่เพียงแต่ผู้ประกอบอาชีพนักดนตรีวงปี่พาทย์มอญเท่านั้น ยังมีกลุ่มโรงเรียนมัธยม กลุ่มผู้ประกอบการดนตรีสากล แต่กลุ่มที่มีความเข้มแข็งในการรวมตัวกันคือประกอบอาชีพนักดนตรีวงปี่พาทย์มอญและส่วนของกลุ่มโรงเรียนมัธยมอันเป็นหน่วยงานการศึกษาภาครัฐ

ประเด็นคือ จะทำอย่างไร ให้เรื่องราวทางดนตรีที่คนทั่วไปทั้งประเทศยกย่องว่าเมืองสุพรรณมีความโดดเด่นทางดนตรีและการขับร้องมีการดำเนินการจัดการอย่างเป็นรูปธรรมซึ่งปัญหาศิลปวัฒนธรรมอันเป็นปัญหาร่วมของชุมชนที่ทราบกันดีแต่ยังขาดวิธีการดำเนินและผู้ขับเคลื่อนด้วยสภาพความสัมพันธ์ของผู้ประกอบการทางดนตรี ส่วนใหญ่อยู่ในสภาพต่างคนต่างอยู่ไม่มีความสัมพันธ์ในเชิงรวมกลุ่มการพัฒนาสร้างสรรค์การมีส่วนร่วม อีกทั้งอาจมีความขัดเคืองใจในการประกอบอาชีพกันอยู่บ้าง

ดังนั้น จึงหาวิธีการดำเนินการโครงการการเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนการจัดการ วัฒนธรรมทางดนตรีภายใต้ความรักสามัคคีและสร้างสรรค์ผลงานการแสดงสู่สังคมเพื่อแสดงออกถึง ศักยภาพทางดนตรีของศิลปินพื้นบ้าน จนเกิดเป็นนวัตกรรมเชิงศิลป์ด้านดนตรีอย่างเป็นรูปธรรม และมีความพยายามในการจัดหางบประมาณพัฒนาสร้างสรรค์นวัตกรรมที่สร้างสรรค์เผยแพร่สู่สังคม แต่ไม่ประสบความสำเร็จ อันเป็นเหตุให้ต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอีกทั้งประสบกับสถานการณ์ โรคระบาดโควิด ขณะเดียวกันก็พยายามหาช่องทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาเท่าที่สามารถทำได้ โดยมีการจัดตั้งหน่วยงานศูนย์ประสานงานวัฒนธรรมดนตรีศิลปินถิ่นสุพรรณขึ้นอย่างเป็นทางการ

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ

จากการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงาน

๔.๒.๑ การขับเคลื่อนการพัฒนาทางด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

มีการขับเคลื่อนการพัฒนาทางด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้แก่ การดำเนินงาน ศิลปกรรมชุมชนไทดำ : การบูรณาการการเรียนรู้สู่ความยั่งยืนดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหารูปแบบ การสืบทอดศิลปกรรมของชุมชนไม่สอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน

การดำเนินงานการพัฒนาเมืองโบราณอุทงเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดำเนินการ แก้ไขปัญหาการจัดการเรื่องราวข้อบกพร่องของชุมชนต่ออารยธรรม ๒,๐๐๐ ปี ที่ชุมชนเข้ามาอยู่อาศัย ทำลายและใช้ประโยชน์โบราณวัตถุต่าง ๆ รวมทั้งโครงกระดูกโบราณโดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ จึงเกิดความสำนึกและเห็นควรดำเนินการสร้างกิจกรรมการแสดงออกซึ่งความสำนึกด้วยการสร้างสรรค์ ประเพณีทำบุญขอขมาคารวะอารยธรรมอุทงโบราณและพัฒนากิจกรรมวิถีวัฒนธรรมของชุมชน ให้ดีงามสืบต่อไป

ส่วนการดำเนินงานศิลปินถิ่นสุพรรณสร้างสรรค์วัฒนธรรมทางดนตรีดำเนินการแก้ไขปัญหาขาดความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมรวมกลุ่มของศิลปินของพื้นบ้าน และขาดโอกาสในการสร้างสรรค์ ผลงานทางดนตรีที่เป็นของตนเองเพื่อการสื่อสารและแสดงตนสู่สังคม

ทั้ง ๓ การดำเนินงานขับเคลื่อนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนผลการศึกษา เกี่ยวกับการดำเนินโครงการพบว่า การดำเนินงานทั้ง ๓ เรื่อง ก่อเกิดนวัตกรรมเชิงศิลป์ทั้ง ๓ เรื่อง โดยนวัตกรรมเชิงศิลป์ที่สร้างสรรค์นำไปสู่การแก้ปัญหาทางด้านศิลปวัฒนธรรมตามศักยภาพของชุมชน โดยมีนวัตกรรมเชิงศิลป์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมที่พร้อมนำไปใช้ขยายผลหากได้รับโอกาสสนับสนุน รวมทั้งการขยายผลเชิงบูรณาการและรูปแบบกิจกรรมและการสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์ ที่ยังไม่สามารถนำไปสู่การดำเนินการได้อันเนื่องมาจากเกินศักยภาพของชุมชน

๔.๒.๒ ผลการศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ

ผลการศึกษาการดำเนินงานศิลปกรรมชุมชนไทดำ : การบูรณาการการเรียนรู้สู่ความยั่งยืน การดำเนินงานการพัฒนาเมืองโบราณอุทงเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและศิลปินถิ่นสุพรรณ สร้างสรรค์วัฒนธรรมทางดนตรี ทั้ง ๓ การดำเนินงานพบนวัตกรรมเชิงศิลป์ที่สร้างสรรค์แก้ประเด็นปัญหา ทางวัฒนธรรมอันเป็นปัญหาร่วมของชุมชนโดยแต่ละนวัตกรรมมีประเด็นที่ต้องดำเนินการขับเคลื่อน ต่อไป ดังตาราง ๔.๑ ๔.๒ และ ๔.๓

ตารางที่ ๑ แสดงนวัตกรรมเชิงศิลป์ในการดำเนินงานศิลปกรรมชุมชนไทดำ : การบูรณาการการเรียนรู้สู่ความยั่งยืน

นวัตกรรมเชิงศิลป์	แก้ประเด็นปัญหา	สิ่งที่ต้องดำเนินการต่อ
๑. กระเป๋านักเรียน ชื่อกระเป๋าแห่งความ กตัญญูและหลักสูตร ท้องถิ่น	การถ่ายทอดแบบดั้งเดิมรูปแบบที่เน้น การปฏิบัติทำตามกันมาไม่สอดคล้องกับสังคม แห่งการเรียนรู้ในปัจจุบัน ควรถ่ายทอดที่เน้น ความรู้ควบคู่การปฏิบัติเพื่อความรู้ความเข้าใจ ในคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรม	นำเสนอการดำเนินงาน ต่อรัฐเพื่อหาแนวทาง การดำเนินงานที่นำไปใช้ จริงได้
๒. ผลิตภัณฑ์ผ้าไทดำ ร่วมสมัยของชุมชน และผลิตภัณฑ์ผ้า พิมพ์ลายไทดำ ร่วมสมัย ๓ ลาย	๑. ผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชนที่อยู่ในรูปแบบเดิม ไม่สอดคล้องกับสภาพวิถีชีวิตในปัจจุบัน ๒. งานฝีมือทำได้จำนวนจำกัด ราคาสูง ไม่สามารถตอบสนองความต้องการ จำนวนมาก	การสร้างโอกาสการเรียนรู้ สื่อสารผลิตภัณฑ์ ให้เคลื่อนไหวเป็นส่วนหนึ่ง ในสังคม
๓. ดนตรีร่วมสมัย ไทดำซิมโฟนิคแบนด์	ดนตรีพื้นบ้านไทดำส่วนใหญ่แสดงในวิถี วัฒนธรรมของชุมชนตนเอง ขาดโอกาส แสดงออกสู่ภายนอกทำให้ขาดการสื่อสาร วัฒนธรรมทางดนตรี	สร้างโอกาสการเรียนรู้ ของนักดนตรีพื้นบ้าน สู่สากลและการจัดแสดง
๔. การแสดงพื้นบ้าน ไทดำ - ลาวครึ่ง	สร้างความสัมพันธ์ของ ๒ ชุมชน ให้มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	สร้างโอกาสการเรียนรู้ และการจัดแสดง

ตารางที่ ๒ แสดงนวัตกรรมเชิงศิลป์ในการดำเนินงานการพัฒนาเมืองโบราณอุทงเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

นวัตกรรมเชิงศิลป์	แก้ประเด็นปัญหา	สิ่งที่ต้องดำเนินการต่อ
๑. รูปแบบประเพณีทำบุญขอมาคารวะอารยธรรมอุทง	ความสำนึกในข้อบกพร่องต่ออารยธรรม ๒,๐๐๐ ปี ที่ชุมชนเข้ามาอยู่อาศัยทำลายและใช้ประโยชน์โบราณวัตถุต่าง ๆ รวมทั้งโครงกระดูกโบราณ โดยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์	ออกแบบองค์วัตถุที่สำคัญคือ กระจกขอมาคารวะอารยธรรมอุทงตามวัฒนธรรมชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี และองค์วัตถุอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดงาน
๒. สัญลักษณ์งานประเพณีทำบุญขอมาคารวะอารยธรรมอุทง	ไม่มีสิ่งแสดงเจตจำนงสื่อสารการรับรู้ในการจัดงานประเพณีทำบุญขอมาคารวะอารยธรรมอุทง	ปรับปรุงรูปแบบตราสัญลักษณ์ที่เหมาะสม
๓. ผลิตภัณฑ์ผ้าพิมพ์ลายผ้าปูยศิรธรรมลายผ้าศิลปะอุทงลายผ้าปูยศมาลาธรรม	ไม่มีชุดแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนในงานประเพณีสำคัญ	๑. วิธีการนำไปสู่การใช้งานจริงเพื่อสร้างวัฒนธรรมการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ ๒. การออกแบบเครื่องแต่งกายและออกแบบเครื่องประดับที่เหมาะสมตามประเภทการใช้งานและสมัยนิยม
๔. ผ้าพิมพ์ลายลาวครึ่ง	ขาดผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมใช้สอยในราคาที่เหมาะสมกับชุมชน	สร้างสรรค์กิจกรรมทางวัฒนธรรมเพื่อการแสดงออกทางการแต่งกาย
๕. การละเล่นกลองยาวชุดพวงมาลัยเกี่ยวสาวเป่าแคนเว้าลาวรำกลองยาวอุทง	การละเล่นกลองยาวของชุมชนที่สืบทอดต่อกันมากำลังจะสูญหายเพราะถูกละเลยไม่ให้ความสำคัญ ขาดการสนับสนุน	สร้างโอกาสการเรียนรู้พัฒนาทักษะความสามารถแสดงออกสู่สังคม
๖. การแสดงบนหลังจักรยานโบราณ	จักรยานโบราณที่ยังมีสภาพดีจอดนิ่ง ๆ มีคุณค่าที่ขาดการสื่อสาร	สร้างโอกาสสื่อสารเรื่องราวและการจัดแสดง
๗. การออกแบบแพ็คเกจผลิตภัณฑ์อาหาร ขนมและเครื่องดื่ม ๑๑ ชนิด	เตรียมความพร้อมรองรับการเติบโตของชุมชนสู่การเป็นเมืองท่องเที่ยว	สร้างโอกาสสื่อสารเรื่องราวการจัดแสดงและจำหน่าย

ตารางที่ ๓ แสดงนวัตกรรมเชิงศิลป์ในการดำเนินงานศิลปปิ่นถิ่นสุพรรณสร้างสรรค์วัฒนธรรมทางดนตรี

นวัตกรรมเชิงศิลป์	แก้ประเด็นปัญหา	สิ่งที่ต้องดำเนินการต่อ
๑. รูปแบบวงมหา ดุริยางค์ศิลป์ ถิ่นสุพรรณ	ขาดความสัมพันธ์ในเชิง รวมกลุ่ม การมีส่วนร่วม และขาดโอกาสการแสดง ศักยภาพทางดนตรี ของศิลปินพื้นบ้าน	๑. สร้างโอกาสการเรียนรู้พัฒนาทักษะ ความสามารถทางดนตรีการขับร้อง เทคโนโลยีทางดนตรีและบุคลิกภาพ บนพื้นฐานสากล ๒. โอกาสการจัดแสดงออกสู่สังคม ๓. ออกแบบเวทีเพื่อการจัดแสดง วงมหาดุริยางค์ที่มีลักษณะเฉพาะ
๒. บทเพลงที่ สร้างสรรค์ขึ้น ๙ บทเพลง	๑. ไม่มีผลงานสร้างสรรค์ ของชุมชน ๒. การนำบทเพลงของผู้อื่น มาใช้แสดงเป็นการละเมิด ลิขสิทธิ์ จะมีผลทางกฎหมาย	๑. ผลิตผลงานดนตรีของชุมชน ด้วยคุณภาพตามมาตรฐานสากล ๒. จัดลิขสิทธิ์ผลงาน ๓. จัดทำมิวสิควิดีโอในทุกบทเพลง ๔. สร้างโอกาสการแสดงออกสู่สังคม
๓. การแสดงชุดรำ ขวัญข้าว	ไม่มีรูปแบบการแสดง ของชุมชนที่เป็นเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์	๑. ปรับปรุงรูปแบบการแสดงให้สมบูรณ์ ยิ่งขึ้น ๒. ขยายรูปแบบการแสดงสู่สังคม สถานศึกษา ๓. สร้างโอกาสการแสดงออก
๔. เครื่องแต่งกาย ประกอบการแสดง	ไม่มีเครื่องแต่งกาย ประกอบการแสดง	๑. สร้างสรรค์ชุดเครื่องแต่งกายให้สมบูรณ์ ตามการใช้งาน ๒. ออกแบบเครื่องประดับบนพื้นฐาน แนวคิดเดิมของการออกแบบเสื้อผ้า
๕. กุญแจขอลลายข้าว รูปแบบสัญลักษณ์ ของศิลปินถิ่นสุพรรณ	ไม่มีสัญลักษณ์ที่เป็น เอกลักษณ์แบบเฉพาะกลุ่ม สื่อความหมายให้รับรู้ร่วมกัน ในกลุ่มและสื่อสารสังคม	๑. ปรับปรุงรูปแบบตราสัญลักษณ์ ที่เหมาะสมบนพื้นฐานแนวคิดเดิม ๒. พัฒนตราสัญลักษณ์สู่ผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึก เช่น เข็มกลัด พวงกุญแจ
๖. ผลิตภัณฑ์ผ้าพิมพ์ ลายข้าวหอมสุพรรณ	๑. ไม่มีเสื้อผ้าที่เหมาะสม กับการจัดแสดงของกลุ่ม ซึ่งมีจำนวนมาก ๒. ไม่มีเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ที่เป็นเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ของกลุ่ม ในการสื่อสารกับสังคม	๑. สร้างโอกาสสื่อสารการสร้างสรรค วัฒนธรรมการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ ๒. การออกแบบเครื่องแต่งกาย ตามประเภทการใช้งานและสมัยนิยม ๓. ออกแบบเครื่องประดับที่เหมาะสม ตามประเภทการใช้งานและสมัยนิยม ๔. ออกแบบชุดเพื่อการจัดแสดง ของศิลปินถิ่นสุพรรณ

นวัตกรรมเชิงศิลป์ทั้ง ๓ การดำเนินงานแสดงออกทางศิลปะด้วยการออกแบบ เพื่อประโยชน์ใช้สอย ดนตรีและเพลงร้องและการเคลื่อนไหวด้วยลีลาท่าทางอันเป็นศิลปะการแสดง เมื่อเสร็จสมบูรณ์แล้วจะนำมาบูรณาการสื่อสารสร้างสรรค์เรื่องราวอารยะสุนทรีย์สื่อสารเรื่องราว วิถีวัฒนธรรมวิถีแห่งอนาคตและวิถีปฏิบัติที่ตีงามทางวัฒนธรรมที่กำหนดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สื่อสารผ่านสื่อมัลติมีเดียภาพยนตร์โดยมีชุมชนผู้สร้างสรรค์นวัตกรรมเป็นผู้แสดงอันเป็นประวัติศาสตร์ หน้าใหม่ของสังคมไทยอันเป็นพลังอำนาจของชุมชนแบบละมุนละไม (Soft Power) สุ่มูลค่า ทางเศรษฐกิจและคุณค่าทางสังคมสืบต่อไป

๔.๒.๓ ผลการศึกษารูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ

การขับเคลื่อนการพัฒนาทางด้านศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้แก่ การดำเนินงานศิลปกรรม ชุมชนไทดำ : การบูรณาการการเรียนรู้สู่ความยั่งยืน การดำเนินงานการพัฒนาเมืองโบราณอุทอง เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และศิลปถิ่นสุพรรณสร้างสรรค์วัฒนธรรมทางดนตรี ทั้ง ๓ การดำเนินงาน พบรูปแบบการดำเนินงานภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญ โดยแบ่งออกเป็น ๓ ส่วนคือ ส่วนของการดำเนินงานการมีส่วนร่วมอย่างเป็นลำดับขั้นต่อเนื่อง ส่วนของการสร้างสรรค์นวัตกรรม เชิงศิลป์ และส่วนของแรงผลึกภายในไตรภูมิมิติ ดังนี้

๔.๒.๓.๑ ส่วนของการดำเนินงานการมีส่วนร่วมอย่างเป็นลำดับขั้นต่อเนื่อง

ทั้ง ๓ การดำเนินงานมีช่วงการดำเนินงานจากการเริ่มต้นจนถึงจุดหมายปลายทาง คือความยั่งยืนของการนำนวัตกรรมไปใช้ในการแก้ไขปัญหาศิลปวัฒนธรรมของชุมชนได้จริงอย่างยั่งยืน โดยแบ่งออกเป็น ๗ ขั้น ดังนี้

๑) ขั้นศึกษาเรียนรู้และการวิจัย

จุดเริ่มต้นของการดำเนินงานเริ่มจากศึกษาเรียนรู้เรื่องราวความเป็นมา ของศิลปวัฒนธรรมชุมชน คุณค่า ความสำคัญ และสภาพปัจจุบันที่เกิดขึ้น จนพบประเด็นปัญหา ศิลปวัฒนธรรมอันเป็นปัญหาร่วมของชุมชนที่เป็นข้อเท็จจริงภายใต้ภูมิวัฒนธรรมของชุมชนที่เกิดขึ้น ด้วยสภาพวิถีทางศิลปวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ก่อให้เกิดความอ่อนแอของชุมชนสังคม ประเด็นปัญหาดังกล่าวยังไม่มีการดำเนินการแก้ไขหรือมีความพยายามแก้ไขแต่ยังไม่สามารถแก้ไขได้ โดยชุมชนรับรู้รับทราบถึงประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น เป็นสภาวะเรื้อรังอันก่อเกิดความกังวลใจ ไม่สบายใจ ห่วงใยในความมั่นคงทางวิถีวัฒนธรรม ซึ่งสภาวะนี้เกิดขึ้นมาในระยะหนึ่งแล้วและมีแนวโน้ม ยิ่งทวีคูณขึ้นไปหากไม่ได้รับการแก้ไข

ประเด็นปัญหาศิลปวัฒนธรรมชุมชนจึงเป็นปัญหาร่วม ที่มีแนวคิดร่วม ไปในทิศทางเดียวกันว่า ต้องให้ความสำคัญในการช่วยกันดูแลแก้ไขให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมเพื่อความมั่นคง ทางศิลปวัฒนธรรมให้สืบทอดต่อไปในอนาคตอันนำมาสู่ความมั่นคงทางจิตใจของคนในชุมชนสังคม ที่มาของการกำหนดประเด็นปัญหามี ๓ ด้าน คือด้านการศึกษาวิจัย ด้านการสอบทานเรื่องราวชุมชนสังคม โดยกระบวนการมีส่วนร่วม การศึกษาปัญหาร่วมของชุมชนสังคมที่รับรู้มาเป็นระยะเวลาอันยาวนานแล้ว แต่ยังไม่มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม

ด้านการศึกษาวิจัย เป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ ความเข้าใจ ในปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม การพยายามค้นหาคำตอบอันเป็นข้อเท็จจริง โดยใช้วิธีการศึกษาอย่างเป็นระบบแบบแผนและมีหลักเกณฑ์ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดระเบียบข้อมูล การวิเคราะห์และการตีความหมายผลที่ได้จากการวิเคราะห์ ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบอันถูกต้อง

การดำเนินงานศิลปกรรมชุมชนไทดำ : การบูรณาการการเรียนรู้สู่ความยั่งยืน ค้นพบประเด็นปัญหา ศิลปวัฒนธรรมชุมชนจากการดำเนินงานวิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงศิลปกรรมชุมชนไทยโชนง จังหวัด สุพรรณบุรี

ด้านการสอบทานเรื่องราวชุมชนสังคมโดยกระบวนการการมีส่วนร่วม การดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาในพื้นที่สิ่งที่สำคัญคือ เรื่องราวที่จะดำเนินการนั้น ชุมชน มีความคิดเห็นอย่างไร เพื่อให้การพัฒนานั้นดำเนินการภายใต้ความเห็นควรและการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่จะดำเนินงานไปด้วยกัน และให้รู้สึกว่าการดำเนินงานการพัฒนาที่จะเกิดขึ้นนั้นเป็นสิ่งดีงามที่ชุมชน เห็นพ้องต้องกันและมีส่วนร่วมสนับสนุนให้การดำเนินการนั้นเกิดขึ้น โดยการวิเคราะห์สังเคราะห์ เรื่องราวปัญหาของชุมชนโดยวิจยารณญาณของตนเอง ในการศึกษาปัญหาร่วมของชุมชนนั้นจำเป็น อย่างยิ่งในการหาแนวทางการแก้ไขปัญหาลไปพร้อมกัน โดยกำหนดแนวทางการแก้ไขด้วยกิจกรรม ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิตรวมทั้งเป็นกระบวนการที่ชุมชนควบคุมได้ การดำเนินกิจกรรม ตามที่วางไว้และการประเมินผลกิจกรรม

ในการดำเนินงานสอบทานโดยกระบวนการมีส่วนร่วม ดำเนินการอย่างน้อย ๓ ขั้นตอน คือ ขั้นการทบทวนสอบทานปัญหาร่วมของกลุ่มผู้แทนชุมชน ขั้นขยายปัญหาร่วมของกลุ่มผู้แทน ชุมชนสู่ทุกชุมชนและขั้นสรุปปัญหาร่วมของชุมชนรวม โดยให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการเข้ามามีส่วนร่วม หน่วยงานภาครัฐคอยช่วยเหลือ ให้คำแนะนำหรืออำนวยความสะดวก ในการดำเนินงานการพัฒนา เมืองโบราณอุทองเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ค้นพบประเด็นปัญหาศิลปวัฒนธรรมชุมชน จากการดำเนินการสอบทานเรื่องราวชุมชนสังคมโดยกระบวนการมีส่วนร่วม

ด้านการศึกษาปัญหาร่วมของชุมชนสังคมที่รับรู้มาเป็นระยะเวลาาน แล้วแต่ยังไม่มีการดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมในการเริ่มต้นการทำงานในปัญหาร่วมของชุมชนสังคม ที่รับรู้มาเป็นระยะเวลาานแล้วแต่ยังไม่มีการดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม เป็นการทำงานที่ทราบ ประเด็นปัญหาแล้ว แต่ที่ไม่มีการดำเนินงานอาจเป็นด้วยเหตุผลว่า ไม่ทราบว่าจจะเริ่มต้นอย่างไร ไม่เข้าใจ ในเนื้อหาเรื่องราวของศิลปวัฒนธรรมเชิงลึก เข้าไม่ถึงผู้สร้างงาน หรือเหตุผลอื่น ๆ

ในการดำเนินงานจึงต้องทบทวนวิเคราะห์สังเคราะห์บริบททางศิลปวัฒนธรรม ของชุมชน ได้แก่ สภาพวิถีศิลปวัฒนธรรมในประเด็นปัญหาร่วม ผลงานเชิงประจักษ์ของศิลปินผู้สร้างงาน สภาพปัญหาร่วมที่เกิดขึ้นและนำไปสู่การจัดสัมมนาหาแนวทางการพัฒนาเบื้องต้นเพื่อแก้ไขปัญหา การดำเนินงานศิลปินถิ่นสุพรรณสร้างสรรค์วัฒนธรรมทางดนตรี เป็นการดำเนินงานจากปัญหาร่วม ของชุมชนสังคมโดยรับรู้มาเป็นระยะเวลาานแล้วแต่ยังไม่มีการดำเนินการอย่างเป็นทางการ

เมื่อศึกษาบริบททางศิลปวัฒนธรรมของชุมชน ได้แก่ สภาพวิถีวัฒนธรรม ดนตรีและเพลงร้องเมืองสุพรรณบุรี ผลงานเชิงประจักษ์ของศิลปินผู้สร้างงาน สภาพปัญหาร่วมที่เกิดขึ้น จึงกำหนดกิจกรรมดำเนินงานสัมมนาหาแนวทางการพัฒนาเพื่อการสร้างสรรควัฒนธรรมทางดนตรี ของจังหวัดสุพรรณบุรีที่ทรงคุณค่า

๒) ช่วงแห่งการเรียนรู้บริบทชุมชนและแกนนำบุคคล

ในช่วงนี้เป็นการสื่อสารในประเด็นปัญหาศิลปวัฒนธรรมอันเป็นปัญหาร่วม ของชุมชนอันก่อเกิดความตระหนักถึงความอ่อนแออันคลอนคลอนคุณค่าทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น โนม่น้าว ถึงการก่อเกิดการเรียนรู้ของชุมชนเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวโดยมีความยั่งยืนทางศิลปวัฒนธรรม เป็นเป้าหมายสำคัญของการดำเนินงาน โดยเริ่มจากบุคคลสำคัญทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชน ได้แก่

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้นำทางวัฒนธรรม ผู้รักในศิลปวัฒนธรรม จากนั้นขยายต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานรัฐที่มีศักยภาพในการสนับสนุนงบประมาณ ดำเนินงานในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ อย่างมีเป้าหมาย เช่น การจัดประชุม ในรูปแบบกระบวนการการมีส่วนร่วม การสัมมนา เป็นต้น

เมื่อได้รับการสนับสนุนให้มีการจัดการดำเนินงาน การสื่อสารสร้างความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของชุมชนสู่เป้าหมายความยั่งยืนทางศิลปวัฒนธรรมเป็นการสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน ของเครือข่ายความร่วมมือ การสื่อสารความสัมพันธ์ก่อเกิดการเรียนรู้แก่นำชุมชนที่มีความเห็นพ้อง และมีศักยภาพขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อส่วนรวม จะแสดงความมุ่งมั่นจริงจังในการร่วมหา แนวปฏิบัติการเพื่อแก้ไขประเด็นปัญหาศิลปวัฒนธรรมอันเป็นปัญหาร่วมของชุมชน ภายใต้ภูมิวัฒนธรรม ภูมิสังคม ภูมิปัญญาของชุมชนที่แสดงออกถึงความร่วมสมัยในการแก้ปัญหา ทั้ง ๓ การดำเนินงาน มีแกนนำบุคคลที่เป็นกำลังหลักในการดำเนินงานจนนำมาสู่การสร้างสรรค่นวัตกรรมเชิงศิลป์อย่างเป็น รูปธรรม

๓) ขั้นตอนการสร้างสรรค่นวัตกรรมเชิงศิลป์

ในช่วงนี้เป็นช่วงแห่งการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมในการหาวิธีการการดำเนินการ แก้ไขทางศิลปวัฒนธรรมด้วยการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยในบริบทปัจจุบัน โดยกระบวนการ สร้างสรรคของผู้สร้างสรรค์หรือศิลปินผู้สร้างงาน (Artist) โดยดำเนินการสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อให้เกิดผลงาน อันนำไปสู่การแก้ไขประเด็นปัญหาศิลปวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น ทั้ง ๓ การดำเนินงานมีการสร้างสรรค่นวัตกรรมเชิงศิลป์ปรากฏอย่างเป็นรูปธรรม

๔) ขั้นตอนนำเสนอนวัตกรรมเชิงศิลป์สู่สังคม

ในขั้นตอนนี้เป็นการนำผลงานนวัตกรรมเชิงศิลป์ที่สร้างสรรค์ขึ้นเป็นผลงาน สำเร็จนำเสนอสู่สังคม เช่น การจัดแสดงผลงานในโอกาสต่าง ๆ เป็นการสื่อสาร รูปแบบ เนื้อหา เรื่องราว กลวิธีที่สร้างสรรค์ เพื่อแสดงบทบาทหน้าที่ของนวัตกรรมในการนำไปใช้แก้ไขประเด็นปัญหา ศิลปวัฒนธรรมชุมชนตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งขึ้น โดยประเมินผลจากผู้ใช้และผลการตอบรับของสังคม และสนองต่อความรักอารมณความรู้สึกของชุมชนสังคมในมิติศิลปวัฒนธรรม

ทั้ง ๓ การดำเนินงานนำเสนอนวัตกรรมที่สร้างสรรค์ขึ้นแต่พลังการสื่อสารนั้น ช่องทางและโอกาสการสื่อสารยังอยู่ในวงแคบไม่นำไปสู่การเห็นคุณค่าของกระบวนการดำเนินงาน สร้างสรรค

๕) ขั้นบรรลุเป้าหมายแห่งนวัตกรรม

เมื่อผลงานนวัตกรรมเชิงศิลป์สำเร็จเป็นที่ยอมรับว่าสามารถแก้ไขประเด็น ปัญหาได้ ในขั้นตอนนี้เป็นช่วงแห่งความพยายามบนความภาคภูมิใจในผลงานนวัตกรรมที่สร้างขึ้น ที่ต้องการให้ผลงานที่สร้างสรรค์นำไปสู่การแก้ไขร่วมกับให้ศิลปวัฒนธรรมฟื้นคืนชีวิตเคลื่อนไหวไปกับ วิถีชุมชนในบริบทปัจจุบันที่มีนวัตกรรมเชิงศิลป์ส่งประกายไปกับผู้คนในสังคม จึงเป็นการรวมกาย หลอมจิตรวมใจประสานพลังความร่วมมือเพื่อให้นวัตกรรมเชิงศิลป์สู่การนำไปใช้แก้ปัญหา ศิลปวัฒนธรรมชุมชนให้เกิดผลเชิงประจักษ์ให้ได้ดังที่ร่วมกันกำหนด

ทั้ง ๓ การดำเนินงานมีเพียงการดำเนินงาน ศิลปกรรมชุมชนไทดำ : การบูรณาการการเรียนรู้สู่ความยั่งยืนเท่านั้น ที่สามารถดำเนินงานถึงขั้นบรรลุเป้าหมายแห่งนวัตกรรม ส่วนการดำเนินงานการพัฒนาเมืองโบราณอุทองและการดำเนินงานการจัดการวัฒนธรรมทางดนตรี

ศิลปินถิ่นสุพรรณ ดำเนินการได้ในลำดับขั้นที่ ๔ คือ ขั้นการนำเสนอนวัตกรรม ทั้ง ๓ การดำเนินงานชุมชนทั้ง ๓ กลุ่มได้พยายามขับเคลื่อนเต็มตามกำลังศักยภาพของชุมชน สิ่งที่ต้องดำเนินการต่อไปนั้นเกินกว่าศักยภาพของชุมชนจะดำเนินการเพียงลำพังได้

๖) ขั้นการประสานกับนโยบายรัฐ

ทั้ง ๕ ช่วงเวลาดำเนินงานของชุมชนจนปรากฏนวัตกรรมที่แก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมแต่การนำนวัตกรรมที่สร้างสรรค์ขึ้นเคลื่อนไหวไปกับวิถีชุมชนได้เพียงช่วงเวลาหนึ่งไม่นานนักและค่อย ๆ หดลง อันเนื่องมาจากแนวปฏิบัติที่ต้องดำเนินการต่อนั้นมีข้อจำกัดเกินกว่าชุมชนและเครือข่ายความร่วมมือดำเนินการต่อได้ แม้จะใช้ความพยายามอย่างเต็มกำลังความสามารถแต่มีสิ่งที่เป็นปัญหาอุปสรรคที่เกิดกำลังของชุมชนในฐานะประชาชน ในขั้นตอนนี้จึงนำเสนอเรื่องราวต่อรัฐในฐานะผู้ปกครองและกำหนดทิศทางการพัฒนาอันนำไปสู่การดำเนินงานที่เหมาะสมเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงสังคมด้วยนวัตกรรมเชิงศิลป์ที่สื่อสารด้วยงานศิลปะ ทั้ง ๓ การดำเนินงานได้นำเสนอเรื่องราวการดำเนินงานต่อคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วม วุฒิสภา เพื่อพิจารณาศึกษา

๗) ชั้นความยั่งยืนของการสืบทอดนวัตกรรม

ความยั่งยืนของนวัตกรรมเชิงศิลป์ที่สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาศิลปวัฒนธรรมชุมชน คือ การที่นวัตกรรมที่สร้างขึ้นได้ทำหน้าที่แก้ปัญหาย่างที่กำหนดจุดหมายไว้ เพื่อให้ศิลปวัฒนธรรมเคลื่อนไหวไปกับวิถีชุมชนสังคม ดังนั้นในขั้นตอนนี้ จึงต้องได้รับการสนับสนุนการพัฒนาในระดับรัฐที่กำกับดูแลนโยบายการพัฒนาที่ต้องเข้ามาสนับสนุน กำหนดแนวปฏิบัติที่ดีเพื่อให้นวัตกรรมทำหน้าที่แก้ปัญหารสร้างการเปลี่ยนแปลงสู่ความยั่งยืนทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนสังคม อันเป็นพื้นฐานสำคัญของศิลปวัฒนธรรมที่เข้มแข็งเป็นประเทศที่มั่นคงและยั่งยืนทางศิลปวัฒนธรรมสืบไป

๔.๒.๓.๒ ส่วนของการสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์

การสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์ คือ การค้นหารูปแบบ หรือวิธีการใหม่ ๆ ของการสร้างนวัตกรรมเชิงศิลป์โดยการแสดงออกทางศิลปะเพื่อแก้ไขปัญหาศิลปวัฒนธรรมอันเป็นปัญหาร่วมสู่การเปลี่ยนแปลงที่สร้างความมั่นคงทางจิตใจของชุมชนและสังคม โดยดำเนินงานไปตามขั้นตอนของการดำเนินงานการมีส่วนร่วมอย่างเป็นลำดับขั้นตอนต่อเนื่อง ทั้ง ๓ การดำเนินงานมีกระบวนการสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์ที่ปรากฏอย่างเป็นรูปธรรม มีกระบวนการ ๖ ขั้นตอน ดังนี้

๑) ผู้ก่อเกิด

ผู้ก่อเกิดนวัตกรรมมาจากผู้ที่จุดประเด็นปัญหา ประเด็นการแก้ไข ประเด็นการพัฒนา ซึ่งก่อเกิดมาจากจากองค์กรรัฐ ผู้ประกอบการ กลุ่มหรือองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร หรือก่อเกิดจากปฏิสัมพันธ์ในระบบย่อยโดยผู้คนในชุมชน เป็นผู้ริเริ่มและนำไปสู่การสร้างสรรค์เพื่อเปลี่ยนแปลงมาสู่ชุมชน

๒) การค้นพบประเด็นปัญหาศิลปวัฒนธรรมชุมชนบนพื้นฐานความรู้

ในการพบประเด็นปัญหาทางศิลปวัฒนธรรมชุมชนเพื่อการแก้ไขและการพัฒนา มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาค้นหาประเด็นปัญหาบนพื้นฐานความรู้ เช่น การวิจัยหรือกระบวนการที่ได้มาซึ่งปัญหาที่น่าเชื่อถือได้

๓) การสื่อสารเพื่อสร้างความตระหนักในปัญหาศิลปวัฒนธรรม

การสื่อสารเป็นทักษะสำคัญที่จะนำไปสู่ความเข้าใจและลึกซึ้งไปถึงความตระหนัก อันนำมาสู่การร่วมกันแก้ไขและร่วมดำเนินการเพื่อก่อเกิดการเปลี่ยนแปลงเมื่อเป็นประเด็นปัญหาของชุมชนอย่างแท้จริงและมีการนำเสนอแนวทางการแก้ไขที่เป็นเหตุเป็นผลที่มีความเป็นไปได้ภายใต้บริบทของชุมชนสังคมโดยการตักตวงทางความคิดร่วมกันโดยการมีส่วนร่วม การสื่อสารเพื่อสร้างความตระหนักก็จะเกิดขึ้นและนำไปสู่การร่วมแรงแห่งการขับเคลื่อนผลักดัน

๔) หาแนวปฏิบัติการสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์เพื่อการแก้ปัญหา

จากการดำเนินงานทั้ง ๔ ชั้นเป็นพลังขับเคลื่อนสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์เพื่อการแก้ปัญหาให้ปรากฏอย่างเป็นรูปธรรม บุคคล เครือข่าย องค์กรใดบ้างที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานจึงต้องสื่อสารประสานเชื่อมโยงเพื่อความเข้าใจหาแนวปฏิบัติสู่การสร้างสรรค์เพื่อแก้ไขปัญหา

๕) ชั้นสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์ มีขั้นตอนดังนี้

(๑) ผู้สร้างงานศิลปะ

ศิลปินเป็นเครือข่ายสำคัญในการสร้างงานศิลปะซึ่งอยู่ในชุมชนสังคมนั้น เช่น ศิลปินพื้นบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้เชี่ยวชาญ เยาวชนผู้สนใจ ผู้รักงานศิลปะ ที่อาสาเข้ามาเป็นผู้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ ศิลปินเป็นผู้ลงมือดำเนินการให้แนวคิดแนวปฏิบัติที่มาจากกระบวนการมีส่วนร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์ให้ปรากฏเป็นรูปธรรมเพื่อนำไปแก้ประเด็นปัญหาศิลปวัฒนธรรมชุมชน ศิลปินผู้สร้างงานศิลปะมีกระบวนการทำงานที่สำคัญ

(๒) แรงบันดาลใจ (Inspiration)

หนทางสู่การลงมือทำงานของศิลปินมีพลังสำคัญสองประการ คือ แรงบันดาลใจ ในการดำเนินการสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ มีสิ่งแวดล้อมทางศิลปวัฒนธรรมและประเด็นปัญหาศิลปวัฒนธรรมอันเป็นปัญหาของชุมชน จะเป็นแรงกระตุ้นให้ศิลปินเกิด แรงบันดาลใจ ในการสร้างสรรค์ แรงบันดาลใจมี 2 ลักษณะ คือ แรงบันดาลใจภายนอกเป็นแรงกระตุ้น จากสิ่งที่รับรู้ภูมิวัฒนธรรม ภูมิสังคม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และแรงบันดาลใจภายในที่ศิลปินต้องการแสดงรูปแบบความแปลกใหม่ ความงามที่เหมาะสมกับยุคสมัย เพื่อให้ผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นแก้ไขประเด็นปัญหาศิลปวัฒนธรรมอันเป็นปัญหาของชุมชน

(๓) จินตนาการ (Imagination) ขั้นตอนต่อเนื่องจากแรงบันดาลใจ คือ ความคิดจินตนาการสร้างสรรค์ ประมวลขึ้นเป็นรูปแบบ ตามเรื่องราวที่คิดไว้ตามประเภทของศิลปะที่จะสร้าง จินตนาการเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละบุคคล ในการนึกเห็นมโนภาพ เป็นคุณสมบัติที่สำคัญของศิลปินและนักออกแบบ อันนำมาสู่การกำหนดแนวปฏิบัติของเครือข่ายความร่วมมือ สู่ความท้าทายในผลงานที่จะลงมือสร้างสรรค์ในขั้นต่อไป

(๔) กำหนดเครือข่ายทีมงานสร้างงานศิลปะ

ศิลปินจะเป็นผู้ที่ทราบว่า การจะสร้างผลงานศิลปะตามที่จินตนาการไว้นั้นจะต้องดำเนินการอย่างไรและคุณสมบัติของผู้จะมาร่วมเป็นเครือข่ายดำเนินการศิลปินจึงเป็นผู้กำหนดผู้ที่จะร่วมดำเนินการ

(๕) การลงมือทำ (Performance)

เป็นขั้นตอนของการสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์ให้ปรากฏเป็นรูปธรรม โดยมีแนวปฏิบัติภายใต้แนวคิดเบื้องต้นที่มาจากกระบวนการมีส่วนร่วม แรงบันดาลใจ และจินตนาการ ในการสร้างสรรค์งานศิลปะ ในขั้นตอนนี้ศิลปินต้องใช้ศักยภาพ ภูมิรู้ ภูมิปัญญา ความสามารถ ทักษะความชำนาญที่มีทั้งส่วนตัวและสังคมให้ปรากฏเป็นนวัตกรรมเชิงศิลป์อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนวัตกรรมทางทัศนศิลป์ งานนวัตกรรมทางดนตรีและนวัตกรรมทางศิลปะการแสดง บรรจงสร้าง เพื่อให้ได้สิ่งที่สวยงาม ตอบสนองอารมณ์ความรู้สึกของคนและตอบสนองประเด็นปัญหาศิลปวัฒนธรรม ชุมชน ส่วนการดำเนินการสร้างสรรค์จะเป็นไปตามลักษณะของนวัตกรรมแต่ละประเภท ในขั้นตอนนี้ อย่างน้อย มี ๓ ขั้นตอน คือ สร้างสรรค์เป็นผลงานให้ปรากฏเป็นรูปธรรม ร่วมพิจารณาข้อบกพร่อง ข้อเสนอแนะผลงานและปรับปรุงให้เกิดความสมบูรณ์

(๖) ผลงานสำเร็จ (Work Art)

นวัตกรรมเชิงศิลป์ที่ดำเนินการสร้างสรรค์เป็นผลงานสำเร็จมีเป้าหมาย เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน ผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นด้วยรูปแบบเนื้อหาเรื่องราวและกลวิธีการสร้าง ภายใต้สภาวะในขณะนั้นของชุมชนและศิลปินผู้สร้างสรรค์ อาจไม่ใช่ผลงานสูงสุดของชุมชนและศิลปิน ในการทำงานสร้างสรรค์ทางศิลปะมักกล่าวเสมอว่าผลงานสำเร็จในแต่ละชิ้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่จะต้องพัฒนาต่อไป เพราะความงามที่อยู่ในจิตห้วงสำนึกยังถ่ายทอดออกมาไม่หมด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าผู้สร้างสำคัญกว่าสิ่งที่ถูกสร้าง ดังนั้น จึงต้องสร้างสรรค์และสร้างพลังส่งมอบความรักความรู้สึก ความสำนึกในศิลปวัฒนธรรมของชุมชนจากรุ่นสู่รุ่นสืบไป

(๗) นำเสนอผลงานสู่สังคม

ในขั้นตอนนี้เป็นการนำผลงานนวัตกรรมเชิงศิลป์ที่สร้างสรรค์ขึ้น เป็นผลงานสำเร็จนำเสนอสู่สังคม เช่น การจัดแสดงผลงานในโอกาสต่าง ๆ เป็นการสื่อสาร รูปแบบ เนื้อหา เรื่องราว กลวิธีที่สร้างสรรค์ เพื่อแสดงบทบาทหน้าที่ของนวัตกรรมในการนำไปใช้แก้ไขปัญหาศิลปวัฒนธรรมชุมชนตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งขึ้น โดยประเมินผลจากผู้ใช้และผลการตอบรับ ของสังคม และสนองต่อความรักอารมณ์ความรู้สึกของชุมชนสังคมในมิติศิลปวัฒนธรรม

๖) การมีส่วนร่วมสนับสนุนส่งเสริมนวัตกรรมเชิงศิลป์สู่การนำไปใช้

เมื่อได้ผลงานนวัตกรรมเชิงศิลป์ที่สร้างสรรค์ขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม และเล็งเห็นว่า สามารถนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาศิลปวัฒนธรรมชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม นับเป็นความภาคภูมิใจในสิ่งที่มุ่งหวัง จึงนำไปสู่แรงผลักดันให้หาแนวทางให้นวัตกรรมเชิงศิลป์ ที่สร้างสรรค์ขึ้นทำหน้าที่แก้ไขปัญหาตามศักยภาพของชุมชนอย่างเต็มกำลังความสามารถ

๔.๒.๓.๓ ส่วนของแรงผลักดันภายในไตรภูมิมิติ

ส่วนของแรงผลักดันภายในไตรภูมิมิติในที่นี้เกิดจากการนำแรงผลักดันในหรือแรงจูงใจ ภายใน (Intrinsic motives) ในเชิงจิตวิทยาบูรณาการกับหลักไตรภูมิมิติซึ่งทั้ง ๒ ส่วนมีพลังความสำคัญ ที่อยู่ภายในของคนทุกคน และคนเท่านั้นที่จะเป็นผู้ตั้งศักยภาพแห่งพลังภายในนี้ออกมาเพื่อการ สร้างสรรค์ของหมู่วมวลมนุษยชาติ

แรงผลักดันภายในหรือแรงจูงใจภายใน (Intrinsic motives) ในเชิงจิตวิทยา เป็นสภาวะที่ต้องการ กระทำหรือเรียนรู้บางสิ่งบางอย่างด้วยตนเอง เกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการทางร่างกาย และจิตใจเพื่อให้บุคคลมีชีวิตอยู่ได้ เป็นสิ่งที่ผลักดันจากภายในตัว บุคคลซึ่งอาจจะเป็นเจตคติ จากความคิด ความพอใจ ความสนใจ ความเข้าใจ ความตั้งใจ การมองเห็นคุณค่า ความต้องการสิ่งต่าง ๆ เป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นโดยไม่มีใครมาบังคับ หรือทำให้เกิด ก่อให้เกิดความพยายามและมุ่งมั่น จากความตระหนักในปัญหาศิลปวัฒนธรรมชุมชนและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการค้นพบแนวทาง วิธีการอันนำไปสู่การแก้ไขปัญหาอย่างมีเป้าหมาย

เป็นพลังบวกแห่งความฝันที่จะเห็นสิ่งดีงามเกิดขึ้น อันเป็นพลังอำนาจในตนเองที่ใช้ในการขับเคลื่อนการคิดและการกระทำสู่ความฝันเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จได้ตามต้องการ เป็นแรงขับเคลื่อนเกิดขึ้นภายในจิตใจ กระตุ้นให้เกิดการคิดและการกระทำในสิ่งที่พึงประสงค์ ไม่ว่าจะสิ่งใดที่ตนกระทำนั้นจะยากสักเพียงใด ก็พร้อมที่จะฝ่าฟันอุปสรรคทั้งหลายสู่ความสำเร็จที่ต้องการให้ได้

ปัญหากลายเป็นความสนุกท้าทายที่ต้องการเอาชนะ แม้จะต้องเสียสละบางสิ่งของตนเองไปบ้าง ก็พร้อมที่จะเสียสละได้เสมอ ถ้าจะช่วยนำมาซึ่งผลสำเร็จที่ต้องการนั้นได้จริง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยไม่มีเงื่อนไข ภายใต้แนวทางวิธีการที่จะดำเนินงานนั้น ชุมชนมีความเชื่อมั่นในตนเองว่าคณะทำงานมีศักยภาพสามารถทำได้อย่างแน่นอน โดยไม่มีความวิตกกังวล ความลังเลใจ จึงก่อให้เกิดความมุ่งมั่นในการลงมือทำให้บรรลุผลสำเร็จให้ได้ ไม่ว่าจะต้องทุ่มเทร่างกาย แรงใจ และกำลังสติปัญญา ก็ไม่ย่อท้อด้วยศรัทธาในผลสำเร็จจากการกระทำที่มีคุณค่าสูงสุด

ไตรภูมิเป็นพื้นฐานของความมั่นคงแข็งแรงด้วยพลังของไตร (สาม) อันเป็นพื้นฐานสำคัญของสรรพสิ่งต่าง ๆ กล่าวคือ หนึ่งสรรพสิ่งจะโดดเดี่ยว สองสรรพสิ่งจะมีเพื่อนแต่ไม่มั่นคง ไตร (สาม) ของสรรพสิ่งนั้น ๆ จะสมบูรณ์ความมั่นคงแข็งแรงและสง่างามได้จะต้องสร้างภูมิให้เกิดขึ้น บางอย่างเกิดขึ้นเองในธรรมชาติคนเป็นผู้ศึกษาเรียนรู้ คนสร้างวิถีทางสังคมขึ้นและคนต้องสร้างภูมิแห่งชีวิตนั้นด้วย การสร้างภูมิสังคมจึงเป็นเรื่องของคนผู้เป็นนักพัฒนา

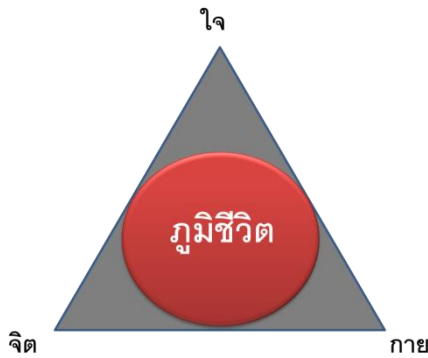
แรงผลักดันภายในและไตรภูมิเมื่อนำมาบูรณาการการขับเคลื่อนของจากภายในสู่พฤติกรรมแสดงออกของคนเพื่อการพัฒนาในภูมิของเรื่องราวนั้น ๆ จากมิติที่ ๑ สู่มิติที่ ๒ และจะสมบูรณ์ในมิติที่ ๓ ในเรื่องราวแห่งภูมินั้น ๆ จำนวนคนที่มากจะมีพลังมากในการผลักดันการดำเนินงานการมีส่วนร่วมอย่างเป็นลำดับขั้นตอนเนื่องและการสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลปพบว่าการทำงานทั้ง ๒ ส่วน ขับเคลื่อนด้วยพลังแรงผลักดันในไตรภูมิ ผลักดันให้ประเด็นปัญหาที่เป็นจริงที่ต้องแก้ไขเพื่อการสืบทอดศิลปวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าของชุมชนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ก่อเกิดพลังบวกอย่างมีผลานุภาพในการดำเนินการขับเคลื่อน

ทั้งนี้ มีแรงผลักดันในไตรภูมิที่แสดงออก ๒ ส่วน คือ จุดเริ่มต้นชุมชนและชุมชนดำเนินการ แต่ทั้งสองส่วนบูรณาการเป็นองค์รวมเดียวกันอันนำไปสู่การสร้างสังคมเข้มแข็ง ดังนี้

๑) จุดเริ่มต้นชุมชน

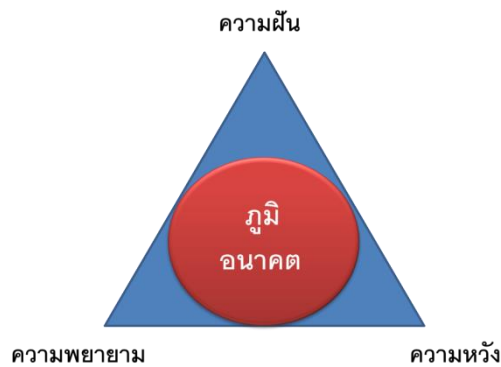
ชุมชน คือ คนที่อยู่รวมกันในพื้นที่ หรือบริเวณเดียวกันที่แน่นอน มีวิถีการดำเนินชีวิตคล้ายกัน มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกันอยู่ภายใต้กฎระเบียบกฎเกณฑ์เดียวกัน มีความสนใจร่วมกัน ปะทะสังสรรค์ต่อกัน มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ตลอดจนแบบแผนของการดำเนินชีวิตในชุมชน ส่วนใหญ่มีลักษณะคล้ายคลึง ไตรภูมิจุดเริ่มต้นชุมชนที่ปรากฏ ๕ ภูมิสำคัญ คือ ภูมิชีวิต ภูมิอนาคต ภูมิปัญญา ภูมิพลังชุมชนและภูมิพลเมือง ดังนี้

(๑) ภูมิชีวิต หมายถึง ชีวิตคนจะประกอบไปด้วยกายอันเป็นโครงสร้างที่ทำให้มีชีวิตด้วยโครงสร้างภายนอกมองเห็นได้และโครงสร้างภายในมองไม่เห็น จิตเป็นส่วนของการนึกคิด พิจารณาสິงต่าง ๆ ที่กระทบมาที่กายและส่งผลสรุปมาที่ใจและแสดงออกมาเป็นพฤติกรรม กาย ใจ จิต เป็นไตรภูมิชีวิตที่สำคัญของคน ไตรภูมิมิติภูมิชีวิต คือ กาย ใจ จิต

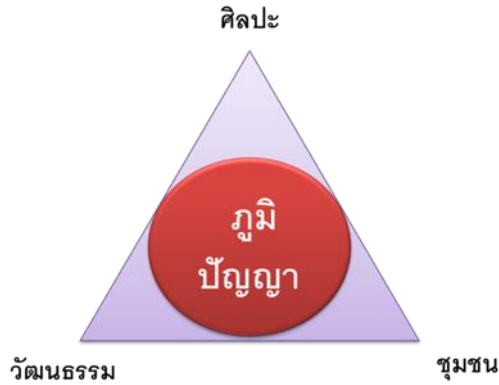
แผนภาพที่ ๓๙ แผนภาพแสดงไตรภูมิชีวิต มิติกาย จิต และใจ

(๒) ภูมิอนาคต การดำเนินชีวิตก่อเกิดการเรียนรู้มิติแห่งเวลา อดีต ปัจจุบันและอนาคต ปัจจุบันคือ ผลการดำเนินของอดีต และปัจจุบันคือผลของอนาคต ความฝันของชุมชนที่ต้องการเห็น การสืบทอดศิลปวัฒนธรรมของชุมชนอย่างสร้างสรรค์เป็นความดีงามที่ควรจะเป็น เป็นสิ่งที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต หากเราได้ตัดสินใจทำสิ่งหนึ่งลงไป โดยมีเป้าหมายที่ต้องการไปให้ถึง ภายใต้ความมีอิสระ ในการคิดตัดสินใจสู่เส้นทางที่จะไปให้ถึงสิ่งที่หวัง แม้จะมีปัญหาและอุปสรรค แต่ความหวังจะเป็นสิ่งที่ทำให้เรามีความพยายามทำต่อไปและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ไตรภูมิมิติภูมิอนาคต คือ ความฝัน ความหวัง ความพยายาม

แผนภาพที่ ๔๐ แผนภาพแสดงไตรภูมิอนาคตความฝัน ความหวัง ความพยายาม

(๓) ภูมิปัญญา ในการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีขนาดใหญ่ ของชุมชนที่สืบทอดมาอย่างยาวนานอย่างน้อยมีวิถีปฏิบัติที่ยึดถือเป็นความดีของสังคมสืบทอดต่อกันมานั้นคือวัฒนธรรมที่ทำให้สังคมนั้นดำรงอยู่อย่างสงบร่มเย็นและการสร้างสรรค์ความสวยงามวิจิตรบรรจงประกอบวิถีปฏิบัติที่เป็นความดีนั้นคือ ศิลปะที่คนสร้างขึ้นเพื่อความสุนทรีย์ของสังคม ดังนั้น ศิลปะและวัฒนธรรมจึงเป็นบ่งชี้ภูมิปัญญาของชุมชนนั้น ๆ ไตรภูมิมิติภูมิปัญญา คือ ชุมชน วัฒนธรรม ศิลปะ

แผนภาพที่ ๔๑ แผนภาพแสดงไตรภูมิภูมิปัญญา ชุมชน วัฒนธรรม ศิลปะ

(๔) ภูมิพลังชุมชน พลังของชุมชนเกิดจากการรวมตัวคือการเคลื่อนกายมารวมกัน ภายใต้วิถีการดำเนินชีวิตที่มีสภาพความเป็นอยู่ การรับรู้ ความคิด ความเข้าใจ สภาพปัญหาเดียวกัน ความต้องการที่มีเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน การเกิดการร่วมคิดใช้จิตร่วมพิจารณา หลอมใจมุ่งมั่น แก้ปัญหาไปในทางเดียวกันด้วยความไว้นื้อเชื่อใจกัน เกื้อกูลกัน ช่วยเหลือกัน ส่งผลให้ชุมชนสามารถ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นพลังของชุมชนที่เข้มแข็ง ไตรภูมิภูมิปัญญาพลังชุมชน คือ *รวม ร่วม หลอม*

แผนภาพที่ ๔๒ แผนภาพแสดงไตรภูมิพลังชุมชน รวม ร่วม หลอม

(๕) ภูมิพลเมือง

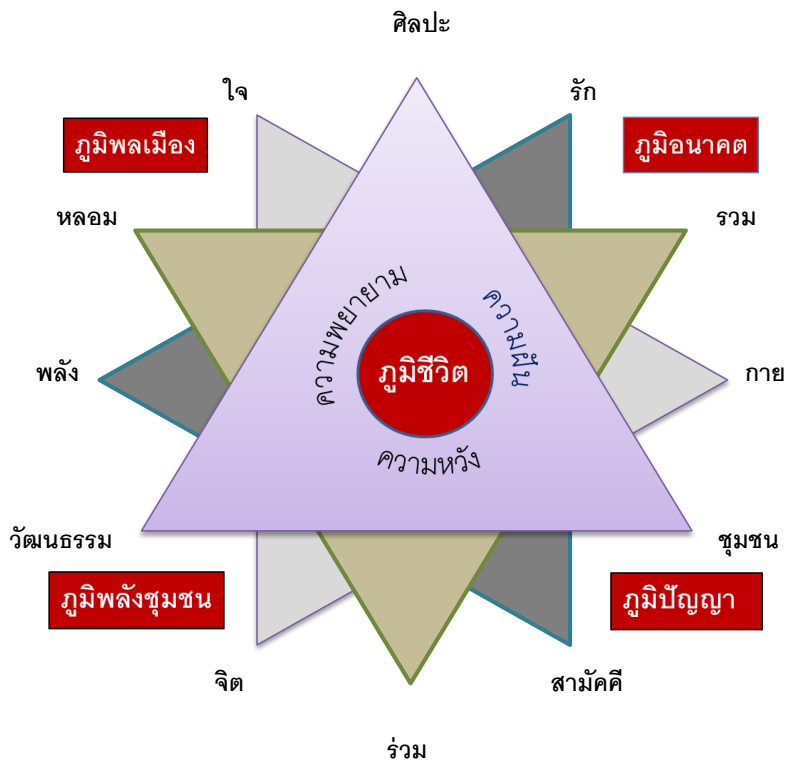
กลุ่มคนที่มาอยู่รวมกันในเขตหรือบริเวณเดียวกันที่แน่นอน มีวิถีการดำเนินชีวิต ภายใต้วัฒนธรรมความเชื่อค่านิยมกฎระเบียบกฎเกณฑ์คล้ายกัน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีความรัก ความผูกพันมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของการอยู่ร่วมกันในฐานะสมาชิกชุมชนอันเป็นพลเมือง ของรัฐ เมื่อรวมตัวกันดำเนินงานอย่างมีเป้าหมายเดียวกันพื้นฐานความรักความผูกพันจะนำไปสู่ ความสามัคคี และความสำเร็จของการดำเนินงานคือ พลังที่ขับเคลื่อนมาจากภายใน ไตรภูมิภูมิปัญญาพลเมือง คือ *รัก สามัคคี พลัง*

แผนภาพที่ ๔๓ แผนภาพแสดงไตรภูมิพลเมือง รัก สามัคคี พลัง

สรุป แรงผลักดันภายในไตรภูมิมิติในส่วนของจุดเริ่มต้นชุมชนได้ว่า วิถีชีวิตของคนที่อยู่ร่วมกันในชุมชนท้องถิ่นมีศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาที่หล่อหลอมกลมเกลี้ยงให้เติบโตใหญ่ จิตซึมซับกับเนื้อหาเรื่องราว ใจผูกพันกับวิถีวัฒนธรรมอันดีงามที่สืบทอดต่อกันมา ความเจริญของเทคโนโลยีนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงทั้งเชิงบวกและเชิงลบต่อสังคม โดยความประมาทขาดการเฝ้าระวังดูแลเวลาผ่านไปไม่นาน ภูมิปัญญาศิลปวัฒนธรรมอันดีงามได้รับผลกระทบถึงขั้นลบเลือน ความตระหนักเกิดขึ้นที่จิตความหวั่นไหวเกิดขึ้นที่ใจความไม่มั่นคงทางจิตใจเกิดขึ้นในชุมชน มีความฝอยอยากเห็นศิลปวัฒนธรรมอันดีงามคงอยู่เคียงคู่ไปกับความเจริญทางเทคโนโลยี

การมีส่วนร่วมหาแนวทางการแก้ไขจึงเป็นความหวัง ก่อเกิดความพยายามร่วมกันดำเนินงานบนพื้นฐานแห่งความรักในวัฒนธรรมชุมชน สามัคคีรวมตัวเป็นกลุ่มก้อนร่วมคิดร่วมทำร่วมรับผิดชอบ แก้ปัญหาสร้างสรรค์วัฒนธรรมให้ปรากฏเป็นรูปธรรมด้วยคุณค่าความดีงามหล่อหลอมแทรกซึมในจิตใจสื่อสารศิลปะที่สวยงามสืบทอดต่อไปแม้และสังคมจะเปลี่ยนแปลง

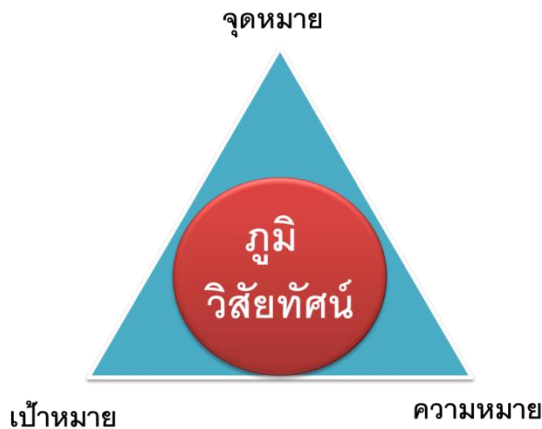

แผนภาพที่ ๔๔ แผนภาพแสดงพลังแรงผลักดันภายในไตรภูมิมิติจุดเริ่มต้นชุมชน

๒) ชุมชนดำเนินการ

การดำเนินการ คือ การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่รับทราบและตระหนักถึงความสำคัญประเด็นปัญหาทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนที่เกิดขึ้นและร่วมกันสร้างการมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดศิลปวัฒนธรรมอันดีงามให้สืบทอดต่อไป แรงผลักดันในไตรภูมิมิติที่เกิดจากการดำเนินงานของชุมชนเป็นมิติแห่งศักยภาพความสามารถและความพยายามของชุมชนที่อยู่ภายในตัวตนที่แสดงพลังออกมาเมื่อโอกาสแห่งสถานการณ์พร้อม ๔ ไตรภูมิสำคัญ คือ ภูมิวิสัยทัศน์ ภูมิบัณฑิต ภูมิผู้นำการเปลี่ยนแปลง และภูมิยุทธศาสตร์การพัฒนา ดังนี้

(๑) ภูมิวิสัยทัศน์ การมองภาพอนาคตของผู้นำและสมาชิกในชุมชนและกำหนดจุดหมายปลายทางที่เชื่อมโยงกับภารกิจ ค่านิยม และความเชื่อเข้าด้วยกัน แล้วมุ่งสู่จุดหมายปลายทางที่ต้องการ จุดหมายปลายทางดังกล่าวต้องชัดเจน ทำทลายมีพลังและมีความเป็นไปได้ ไตรภูมิมิติในด้านภูมิวิสัยทัศน์ คือ *ความหมาย เป้าหมายและจุดหมาย*

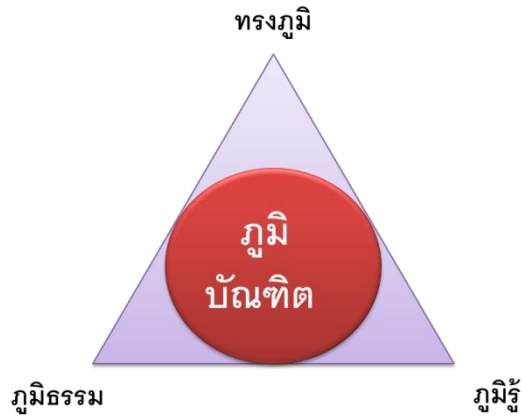
แผนภาพที่ ๔๕ แผนภาพแสดงไตรภูมิวิสัยทัศน์ ความหมาย เป้าหมายและจุดหมาย

(๒) ภูมิบัณฑิต ผู้มีความรู้ และรู้แจ้งในเหตุและผล ผู้ดำเนินชีวิตด้วยปัญญาที่พร้อมด้วยการประพฤติทั้งทางกาย วาจา และใจในศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม คนทุกคนสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นผู้รู้ได้จากการเรียนรู้ การลงมือปฏิบัติ โดยยึดหลักธรรมอันดีงามนำไปสู่บัณฑิตผู้รู้แจ้ง *ไตรภูมิมิติ ภูมิรู้ ภูมิธรรม และทรงภูมิ*

ภูมิรู้ หมายถึง ผู้มีความรู้หลาย ๆ อย่าง เชี่ยวชาญหลาย ๆ ด้าน ความรู้ที่เขาสร้างหรือแสดงออกมาให้เห็นจะเป็นภาพรวมที่แสดงว่ามีองค์ประกอบของศาสตร์สาขาต่าง ๆ นำมาใช้เชื่อมโยงบูรณาการอย่างเกิดประโยชน์และคุณค่า สร้างภูมิรู้ชุมชนในครั้งนี้ คือ การร่วมศึกษาเรียนรู้ความจริงทางสังคมที่ก่อให้เกิดปัญหาศิลปวัฒนธรรม หาแนวทางการแก้ไขในแนวทางที่เป็นไปได้ เพื่อจัดการปัญหาที่เกิดขึ้น

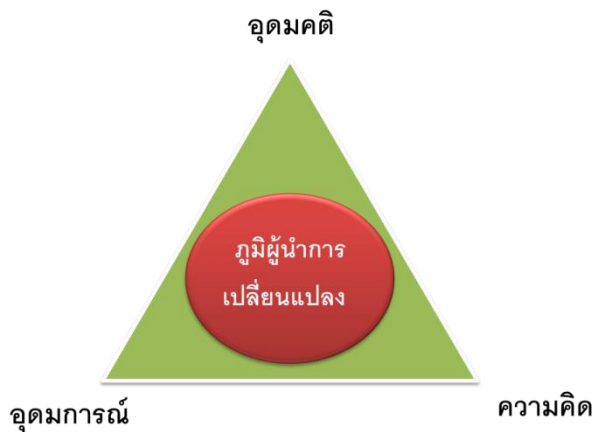
ภูมิธรรม หมายถึง วิธีการทำงาน วิธีการ ขั้นตอนกระบวนการต่าง ๆ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้สำเร็จตามเป้าหมายเพื่อประโยชน์ของชุมชนส่วนรวม ด้วย ใจรักในงานที่ทำมุ่งมั่นทุ่มเทกับงานที่ได้รับมอบหมาย มีสมาธิและจดจ่อกับงานที่ทำและทบทวนในงานที่ทำรวมทั้งพัฒนาต่อยอดไปจนสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ด้วยหลักการแห่งธรรมคือ อิทธิบาท ๔ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา

ทรงภูมิ หมายถึง ผู้มีความสง่างามในสถานะ การดำรงอยู่ของตนเอง ด้วยการศึกษาค้นคว้าภูมิรู้ ดำเนินงานบนฐานภูมิธรรมอย่างพากเพียรสู่ความสำเร็จเป็นที่ยอมรับ ไตรภูมิมิติ ภูมิบัณฑิต คือ ภูมิรู้ ภูมิธรรมและทรงภูมิ

แผนภาพที่ ๔๖ แผนภาพแสดงไตรภูมิบัณฑิต ภูมิรู้ ภูมิธรรมและทรงภูมิ

(๓) ภูมิผู้นำการเปลี่ยนแปลง สภาพแวดล้อมเหตุปัจจัยต่าง ๆ อันเป็นสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไข พัฒนานำมาซึ่งความรู้คิด ที่เกิดขึ้นภายในใจ ก่อให้เกิดการแสวงหาแนวทางการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกับกับผู้คนเครือข่ายที่มีความคิดในทางเดียวกันและร่วมกันขับเคลื่อน เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น จากความคิดมองเห็นทิศทางพัฒนาการสู่อุดมการณ์ อันเป็นหลักการที่เป็นแนวปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายแห่งจินตนาการที่ถือว่าเป็นมาตรฐานแห่งความดี ความงาม และความจริงทางใดทางหนึ่งที่ส่งผลต่อสังคมที่เจริญงามตาม ไตรภูมิมิติ ภูมิผู้นำ การเปลี่ยนแปลง คือ *ความคิด อุดมการณ์และอุดมคติ*

แผนภาพที่ ๔๗ แผนภาพแสดงไตรภูมิผู้นำการเปลี่ยนแปลง ความคิด อุดมการณ์และอุดมคติ

(๔) ภูมิยุทธศาสตร์การพัฒนา หมายถึง ทฤษฎีสามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา การจะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ยากต้องดำเนินการ ๓ เรื่องไปพร้อม ๆ กัน คือ การสร้างความรู้ การนำความรู้ ไปเคลื่อนไหวสังคม ขณะเดียวกันเชื่อมโยงความรู้และการเคลื่อนไหวสังคมไปกับการดำเนินการ ทางการเมืองเพื่อเคลื่อนไหวในระบบเชิงกติกาสังคม (กฎหมาย) หรือเชิงโครงสร้าง จะเห็นว่าพลังที่ต้องใช้ มีทั้งอำนาจรัฐ อำนาจสังคม และอำนาจของความรู้ ไตรภูมิมิติ ไตรภูมิยุทธศาสตร์การพัฒนา *ความรู้ เคลื่อนไหวสังคม เชื่อมฝายนโยบายรัฐ*

แผนภาพที่ ๔๘ แผนภาพแสดงไตรภูมิยุทธศาสตร์การพัฒนา ความรู้ เคลื่อนไหวสังคมและเชื่อมฝายนโยบายรัฐ

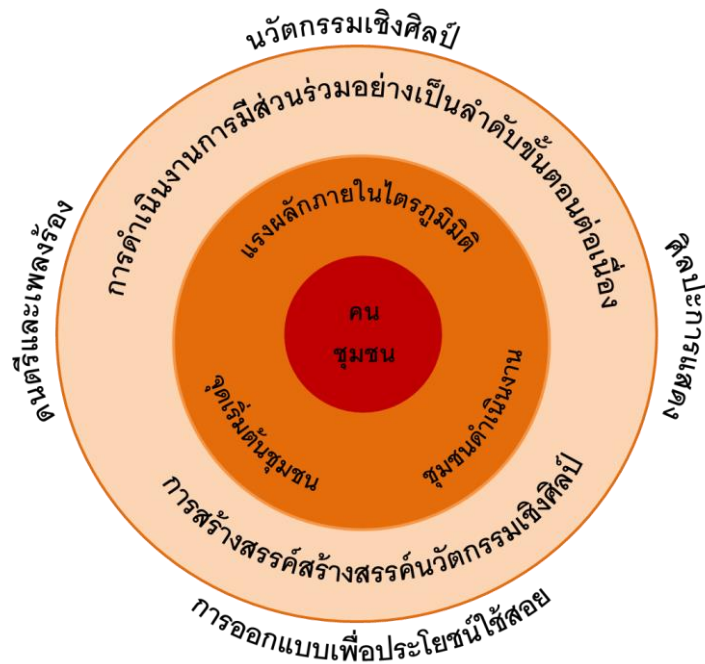
สรุป ไตรภูมิมิติในส่วนของชุมชนดำเนินการได้ว่า การดำเนินการบนพื้นฐานจุดเริ่มต้น ชุมชนที่มีต่อการค้นพบปัญหาศิลปวัฒนธรรมที่แท้จริงบนพื้นฐานความรู้ทางวิชาการและความรู้จริง ในชุมชนที่ชุมชนต่างเข้าใจในความหมายเดียวกันก่อเกิดเป็นภูมิรู้ในเบื้องต้นที่ต้องการพัฒนาค้นหาแนวทาง วิธีการและดำเนินงานแก้ไขไปตามสภาพอันเป็นกิจกรรมการเคลื่อนไหวในชุมชน ในทุกการดำเนินงาน มีเป้าหมายดำเนินงานแก้ไขปัญหามาสำเร็จต่อเนื่องโดยมีภูมิธรรมเป็นแนวปฏิบัติ เปลี่ยนแปลงเป็นลำดับขั้น จากการพัฒนาเกิดความมุ่งมั่นเชิงอุดมการณ์อันเป็นพลังบวกที่แสดงออกเป็นความพยายามดำเนินการ อย่างเต็มความสามารถและมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการเชื่อมโยงกับฝายนโยบายรัฐเพื่อพิจารณา สนับสนุนสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพื่อให้เกิดผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมสู่จุดหมายที่วางไว้ ผลงานชุมชนดำเนินการจะเป็นการพัฒนาภูมิรู้และการเรียนรู้ให้เป็นผู้มีประสบการณ์การพัฒนา ผู้ทรงภูมิที่สามารถถ่ายทอดให้กับผู้อื่นต่อไป และเป็นสิ่งที่บ่งชี้ได้ว่าการทำงานที่ยากลำบากสามารถ ประสบความสำเร็จได้ตามแนวคิดเชิงอุดมคติ ถ้ามีความรัก มุ่งมั่น อุดหนุน พยายามและไม่ย่อท้อ

แผนภาพที่ ๔๙ แผนภาพแสดงพลังแรงผลึกภายในไตรภูมิมิติส่วนที่ ๒ ชุมชนดำเนินการ

สรุปผลการศึกษารูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรม เป็นเครื่องมือในครั้งนี้ แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน มี ๒ ส่วน ที่แสดงปรากฏการณ์อย่างเป็นรูปธรรมคือ ส่วนของการดำเนินงานการมีส่วนร่วมอย่างเป็นลำดับขั้นตอนต่อเนื่องและส่วนของการสร้างสรรค์ สร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์ โดยทั้ง ๒ ส่วน มีด้านแรงผลักดันในไตรภูมิมิติที่มองไม่เห็นแต่มีอยู่ในตัวบุคคลอันเป็นพลังที่ผลักดันให้ดำเนินการดำเนินงานการมีส่วนร่วมอย่างเป็นลำดับขั้นตอนต่อเนื่อง และด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์ ปรากฏผลงานอย่างเป็นรูปธรรม

จากการศึกษารูปแบบดังกล่าวพบว่า ปัจจุบันดำเนินการมาถึงลำดับขั้นเชื่อม ฝายนโยบายรัฐ ยังไม่สามารถไปถึงจุดหมายที่วางไว้ โดยคาดหวังว่าจะได้รับโอกาสสร้างการมีส่วนร่วม ดำเนินการร่วมกับฝ่ายรัฐในลำดับต่อไป

แผนภาพที่ ๕๐ แผนภาพแสดงรูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ

๔.๓ รูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือสอดคล้องกับรูปแบบ นวัตกรรมสังคม

เมื่อนำรูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือกรณีศึกษา นวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ ในส่วนของการดำเนินงานการมีส่วนร่วมอย่างเป็นลำดับขั้นตอน ต่อเนื่องและการสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์ มาเปรียบเทียบหาความสอดคล้องกับรูปแบบนวัตกรรม สังคม พบความสอดคล้องของการดำเนินงานในรูปแบบนวัตกรรมสังคมถึงลำดับข้อที่ ๖ คือ ภาครัฐ สนับสนุนนวัตกรรมสังคมที่เป็นระบบเพื่อลดทอนอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งเป็นข้อที่รูปแบบการสร้างสังคม เข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือกรณีศึกษา นวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ กำลังดำเนินการ หากได้รับการสนับสนุนร่วมขับเคลื่อนดำเนินการก็จะนำไปสู่ข้อสุดท้ายคือ สร้างการเปลี่ยนแปลงระบบหรือขั้นความยั่งยืน

ตาราง ๔ แสดงรูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือสอดคล้องกับรูปแบบ
นวัตกรรมสังคม ๗ ขั้นตอน

นวัตกรรมสังคม	รูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็น เครื่องมือ	
	การดำเนินงานการมีส่วนร่วม อย่างเป็นลำดับขั้นตอนต่อเนื่อง	การสร้างสรรค้สร้างสรรค์ นวัตกรรมเชิงศิลป์
๑. ผู้ก่อเกิดนวัตกรรมสังคม ก่อเกิดจาก ๑.๑ องค์กรรัฐเป็นผู้กำหนด ๑.๒ ก่อเกิดจากผู้ประกอบการหรือ กลุ่มหรือองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร ๑.๓ ก่อเกิดจากปฏิสัมพันธ์ใน ระบบย่อยโดยผู้คนในชุมชน		๑. ผู้ก่อเกิด
๒. ตระหนักถึงปัญหาหรือความ จำเป็นในเรื่องราวทางสังคม	๑. ชั้นศึกษาเรียนรู้และการวิจัย ๒. ชั้นเรียนรู้บริบทชุมชน และแกนนำบุคคล	๒. การค้นพบประเด็นปัญหา ศิลปวัฒนธรรมชุมชนบนพื้น ฐานความรู้
๓. แรงแบบตาลใจและ แรงขับเคลื่อนจากภายใน		๓. การสื่อสารเพื่อสร้างความ ตระหนักในปัญหาศิลปวัฒนธรรม
๔. ขบวนการอันเป็นกิจกรรมการ เคลื่อนไหวในสังคมในประเด็นปัญหา ๔.๑ ชั้นการวิจัย ๔.๒ การระดมความ ๔.๓ ชั้นการพัฒนา ๔.๔ ชั้นนำเสนอ ๔.๕ ชั้นแพร่กระจาย และรับนวัตกรรม ๔.๖ ผลลัพธ์ที่ตามมา	๓. ชั้นการสร้างสรรค้ นวัตกรรมเชิงศิลป์ ๔. ชั้นการนำเสนอนวัตกรรม เชิงศิลป์สู่สังคม	๔. หาแนวปฏิบัติการสร้างสรรค้ นวัตกรรมเชิงศิลป์เพื่อการแก้ปัญหา ๕. ชั้นสร้างสรรค้นวัตกรรมเชิงศิลป์ ๕.๑ ผู้สร้างงานศิลปะ ๕.๒ แรงแบบตาลใจ ๕.๓ จินตนาการ ๕.๔ กำหนดเครือข่ายทีมงาน สร้างงานศิลปะ ๕.๕ การลงมือทำ ๕.๖ ผลงานสำเร็จ ๕.๗ นำเสนอผลงานสู่สังคม
๕. การทำให้ยั่งยืน	๕. ชั้นบรรลุเป้าหมาย แห่งนวัตกรรม	๖. การมีส่วนร่วมสนับสนุน ส่งเสริมนวัตกรรมเชิงศิลป์ สู่การนำไปใช้
๖. ภาครัฐสนับสนุนนวัตกรรมสังคม ที่เป็นระบบเพื่อลดทอนอุปสรรคต่าง ๆ	๖. ชั้นการประสานกับ นโยบายรัฐ (กำลังดำเนินการ)	๗. ชั้นการประสานกับนโยบายรัฐ (กำลังดำเนินการ)
๗. สร้างการเปลี่ยนแปลงระบบ	๗. ชั้นความยั่งยืน ของการสืบทอดนวัตกรรม (รอการเนิการ)	๘. ชั้นความยั่งยืนของ การสืบทอดนวัตกรรม (รอการดำเนินการ)

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ศึกษาดูงาน ประชุม สัมมนา/เสวนา ผลการวิเคราะห์สามารถสรุป ดังนี้

๔.๔.๑ ผลการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน

ผู้ศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาจากการรับฟังความคิดเห็น โดยยึดหลักความสอดคล้อง และเกณฑ์ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อสรุปในการนำเสนอรูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็ง โดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ กรณีนวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ เพื่อเสนอเป็นนโยบาย การพัฒนาประเทศ ข้อมูลที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน สามารถแบ่งเนื้อหาได้เป็น ๓ ส่วน คือ ความเป็นมาและกระบวนการทำงาน สภาพการดำเนินงานในปัจจุบันและสิ่งที่ร้องขอ เพื่อการดำเนินงานต่อไป ดังนี้

๔.๔.๑.๑ ความเป็นมา กระบวนการทำงาน วิธีการและความสัมพันธ์ของกลุ่ม

ทั้ง ๓ กลุ่มชุมชน มีกระบวนการทำงานคล้ายกันโดยเริ่มจากการมีนักวิชาการ มาศึกษาเรียนรู้สภาพศิลปวัฒนธรรมร่วมกับชุมชนจนนำไปสู่ประเด็นการค้นพบประเด็นปัญหา ที่ต้องดำเนินการแก้ไข สร้างสรรค์ พัฒนาในบริบทปัจจุบันด้วยกระบวนการทางวิชาการ เกิดการร่วมกัน คิดหาวิธีการการทำงานร่วมกัน โดยมีนักวิชาการและภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกันการขับเคลื่อน ประสานความร่วมมือร่วมองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ภาครัฐ ในการดำเนินโครงการและสนับสนุน งบประมาณ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การทำงานก้าวหน้าตามลำดับจนเกิด นวัตกรรมเชิงศิลป์แก้ไขปัญหาของชุมชน โดยมีวิธีการทำงานร่วมกัน ดังนี้

๑) วางแผนดำเนินงานร่วมกับชุมชน

๒) การสื่อสารบนพื้นฐานความจริงใจ ชัดเจน ตรงไปตรงมาของคณะทำงาน

๓) จุดประกายการทำงานด้วยจินตนาการของชุมชนอย่างสร้างสรรค์ สร้างพลัง

การขับเคลื่อน

๔) เปิดโอกาสให้ทุกคนที่ต้องเข้ามามีส่วนร่วม โดยสร้างความเข้าใจในเงื่อนไข ตามสภาพที่เป็นจริงตามที่สามารถบริหารจัดการดำเนินการที่ทำได้ โดยความเห็นพ้องของคณะทำงาน

๕) ดำเนินงานบริหารจัดการงบประมาณบนความโปร่งใส เชื่อใจและไว้วางใจ ของคณะทำงาน

๖) ทุกการดำเนินงานจะวางแผนต่อยอดการพัฒนา แก้ไข ตามผลการ ดำเนินงานในแต่ละโครงการตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น โดยดำเนินการตามกรอบปฏิบัติทั่วไป ส่วนใหญ่ คิดและดำเนินงานนอกกรอบปฏิบัติแต่ไม่ทำให้กรอบปฏิบัติเสียหาย จนสามารถสร้างสรรค์นวัตกรรม เชิงศิลป์เพื่อแก้ไขประเด็นปัญหาตามเป้าหมายที่กำหนด

๗) ในคณะชุมชนเครือข่ายความร่วมมือมีความสัมพันธ์จากกิจกรรมการทำงาน ยังมีสร้างความสัมพันธ์ด้วยกิจกรรมอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับการทำงาน เพื่อสร้างความเข้มแข็ง ความสัมพันธ์ ด้วยความรักสามัคคี และพยายามรักษาความสัมพันธ์ของกลุ่ม

๘) ไม่ทอดทิ้งต่อปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นมุ่งมั่นขับเคลื่อนสู่การพัฒนา ที่ยั่งยืน

๙) สร้างความสุขของการทำงานการมีส่วนร่วมเพื่อส่วนรวมบนพื้นฐานความรักสามัคคี

๑๐) ทุกคนมีคุณค่ามีความหมายและมีความสำคัญเท่าเทียมกันในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมภายใต้การยอมรับในมติของกลุ่ม

๑๑) ทุกคนเข้าใจยอมรับในบทบาทหน้าที่ รับฟัง รักษาหัวใจ เคารพ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน

๑๒) ทุกคนมีความฝัน มีความหวัง อยากเป็นส่วนหนึ่งประวัติศาสตร์ของการสร้างสิ่งดีงามที่จะเกิดขึ้น

๔.๔.๒ สภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน

ทั้ง ๓ การดำเนินงาน เริ่มต้นดำเนินงานจากสภาพปัญหาศิลปวัฒนธรรมของชุมชน โดยร่วมกันหาแนวทางการแก้ไขโดยใช้ชุมชนเป็นฐานและสื่อสารสร้างความเข้าใจในการร่วมกันดำเนินงานโดยกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างเป็นขั้นตอนและมีเป้าหมายจนเกิดนวัตกรรมเชิงศิลป์ในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม แต่ยังไม่สามารถนำนวัตกรรมที่สร้างสรรค์ขึ้นไปใช้แก้ปัญหาในชุมชนได้ เนื่องจากการดำเนินงานในลำดับต่อไปเกินศักยภาพที่ชุมชนจะทำได้ ผลงานที่ดำเนินการไว้จึงหยุดนิ่ง แต่ยังคงมีความสัมพันธ์เชิงกลุ่มหากมีโอกาสร่วมที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ขณะทำงานในส่วนของผู้นำยังคงพยายามที่จะหาแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาให้ไปสู่จุดหมายคือการสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมให้สืบทอดต่อไปในอนาคต โดยสภาพการดำเนินงานในปัจจุบันของแต่ละกลุ่ม มีดังนี้

๔.๔.๒.๑ การดำเนินงานศิลปกรรมชุมชนไทดำ : การบูรณาการการเรียนรู้สู่ความยั่งยืนที่มีการดำเนินการสืบทอดศิลปกรรมชุมชนในโรงเรียน ๗ โรงเรียนความร่วมมือ ด้วยการสร้างสรรค์ศิลปกรรมชุมชนผ่านหลักสูตรท้องถิ่นที่สร้างขึ้น มีสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน

๑) หยุดชะงักลงด้วยสถานการณ์โรคระบาดโควิด

๒) การเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาการบริหารงานไม่เกิดความต่อเนื่อง ได้แก่ การปรับเปลี่ยนผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่เกิดจากการเกษียณอายุ รวมทั้งผู้กำกับดูแลการจัดการศึกษา เช่น ศิษยานิเทศก์ เป็นต้น

๓) ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

๔) ขาดงบประมาณในการจ้างบุคลากรท้องถิ่นร่วมกับครูประจำการ

๕) หลักสูตรท้องถิ่นไม่สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษา

๖) สภาพชุมชนหมดพลังการขับเคลื่อน

๗) ขาดโอกาสการสื่อสารเรื่องราวการดำเนินงานต่อผู้จะให้แนวทางที่เหมาะสม

๔.๔.๒.๒ การดำเนินงานการพัฒนาเมืองโบราณอุ้งทองเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน

๑) หยุดชะงักลงแต่คณะทำงานยังแสวงหาแนวทางการดำเนินงานไปตามสภาพ

๒) ขาดโอกาสการสื่อสารเรื่องราวการดำเนินงานจึงทำให้ขาดการสนับสนุนที่ควรจะได้รับ

๔.๔.๒.๓ ศิลปินถิ่นสุพรรณสร้างสรรค์วัฒนธรรมทางดนตรี มีสภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน

๑) จัดตั้งองค์กรชุมชน ชื่อ ศูนย์ประสานงานวัฒนธรรมทางดนตรีศิลปินถิ่นสุพรรณ

๒) เป็นองค์กรชุมชนที่ได้รับการสนับสนุนให้เป็นหน่วยการจัดการเรียนรู้

ในโครงการจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาในปี พ.ศ. ๒๕๖๖

๓) เป็นองค์กรชุมชนที่เชื่อมโยงมีความสัมพันธ์กับกลุ่มงานศิลปกรรมชุมชน

ไทดำ : การบูรณาการการเรียนรู้สู่ความยั่งยืนและการดำเนินงานการพัฒนาเมืองโบราณอุทอง เพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อสื่อสารให้เกิดการสนับสนุนแนวคิดการสื่อสารเรื่องราวของทั้ง ๓ การดำเนินงานมาบูรณาการเป็นเรื่องราวเดียวกันที่มีทั้งภูมิประวัติศาสตร์อารยธรรมโบราณ ภูมิสังคม แห่งชาติพันธุ์ที่อยู่ร่วมกันและภูมิวัฒนธรรมทางดนตรีและการขับร้อง ในรูปแบบสื่อภาพยนตร์นำเสนอ เรื่องราวแผ่นดินสุพรรณภูมิอันทรงคุณค่าด้วยนวัตกรรมเชิงที่สร้างสรรค์ไว้แล้วและที่ต้องสร้างสรรค์ต่อ โดยมีชุมชนเป็นนักแสดงสื่อสารเรื่องราวแห่งความภาคภูมิใจนี้

๔) ขาดโอกาสการสนับสนุนในการสื่อสารสร้างสรรค์นวัตกรรมที่สร้างสรรค์ขึ้น

๕) ขาดโอกาสการสื่อสารเรื่องราวการดำเนินงานต่อผู้มีความรู้ความเข้าใจ

ในการสร้างสรรค์งานศิลป์ งานดนตรี วิถีทางศิลปินและการสื่อสารสร้างสรรค์ชุมชน

๔.๔.๓ ผลการศึกษาดูงาน

วิเคราะห์เนื้อหาจากการศึกษาดูงาน เพื่อให้ได้ข้อสรุปในการนำเสนอต่อวุฒิสภา ผ่านคณะกรรมการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาดูงาน เมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๕ ณ เทศบาลตำบลบ้านดอน อ.เมือง จ.สุพรรณบุรี เวลา ๐๙.๓๐ - ๑๖.๐๐ นาฬิกา สามารถแบ่งเนื้อหาได้เป็น ๒ ส่วน คือ

๔.๔.๓.๑ ส่วนที่เป็นความเข้มแข็งของชุมชน

แกนนำชุมชนทั้ง ๓ การดำเนินงานร่วมกันบริหารจัดการงานเพื่อต้อนรับ คณะกรรมการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วม วุฒิสภา มาเยี่ยมชมนวัตกรรมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยมีการดำเนินงานภายใต้ศักยภาพของชุมชนที่สภาพการณ์ขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ ชุมชนตำบลบ้านดอน เจ้าของพื้นที่จัดเตรียมสถานที่เหมาะสม สวยงามตามวัฒนธรรมชุมชน ชุมชนศิลปินถิ่นสุพรรณนำเครื่องเสียงมาใช้ในงาน แต่ละกลุ่มเดินทางมาร่วมงานเพื่อแสดง ศิลปวัฒนธรรมของตนเอง มีการประสานความร่วมมือของทั้ง ๓ กลุ่มจัดการอาหารอย่างพร้อมพร้อม โดยการสื่อสารเรื่องราวการดำเนินงานผ่านนวัตกรรมเชิงศิลป์ที่สร้างสรรค์ขึ้นในภาคเช้า มีผู้เข้าร่วม จำนวนมาก และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในช่วงบ่ายโดยมีเครือข่ายความร่วมมือหลายภาคส่วน เข้าร่วม รวมทั้งมีการจัดนิทรรศการผลงานนวัตกรรมเชิงศิลป์ในรูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้า ทั้งหมดที่ดำเนินงาน รวมทั้งงบประมาณเกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชนทั้ง ๓ กลุ่ม บ่งบอกว่าชุมชนมีความรักในศิลปวัฒนธรรม ของตนเอง พร้อมทั้งจะมีส่วนร่วมสื่อสารแสดงออกซึ่งความดีงามของชุมชนและพร้อมที่จะเสียสละ หากผลตอบกลับมานำไปสู่การส่งเสริมสนับสนุนให้ศิลปวัฒนธรรมของชุมชนเข้มแข็งสืบต่อไป

๔.๔.๓.๒ ส่วนที่เป็นนวัตกรรมเชิงศิลป์

ผลงานสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์ปรากฏรูปแบบอย่างเป็นรูปธรรมที่พร้อม จะนำไปใช้หรือผลิตเพิ่มรวมทั้งการต่อยอดเพื่อความสมบูรณ์ในเชิงบูรณาการสร้างสรรค์ในรูปแบบ วิถีทางศิลปวัฒนธรรม ที่ต้องได้รับการสนับสนุน เช่น การจัดกิจกรรมการแสดงในรูปแบบต่าง ๆ การสื่อสารผ่านสื่อต่าง ๆ ในปัจจุบัน

๔.๔.๔ ผลการประชุม

ผู้ศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาจากการประชุมระดมความคิดเห็น ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นต่าง ๆ สามารถแบ่งเนื้อหาได้เป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนที่เป็นเนื้อหาเรื่องราว และส่วนที่ชุมชนร้องขอ ดังนี้

ส่วนที่เป็นเนื้อหาเรื่องราว การรับฟังข้อมูลจากผู้เข้าร่วมพบว่า ทั้ง ๓ การดำเนินงานชุมชนมีการดำเนินงานร่วมกันอย่างจริงจัง เป็นขั้นตอนภายใต้ความรักความสามัคคี และมุ่งหวังการพัฒนาอันเป็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญตามที่ผู้แทนชุมชนนำเสนอ หน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องอย่างเช่น วิทยาลัยเพาะช่างและวิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรีพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์ในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์

ส่วนที่ชุมชนร้องขอ คือ รับฟัง พิจารณา เรื่องราวความเป็นมาของการดำเนินงาน เพื่อเรียนรู้รูปแบบการทำงานของชุมชนเพื่อความเข้าใจอย่างถูกต้องเพื่อการดำเนินงานการพัฒนา ร่วมกัน และขอโอกาสสนับสนุนให้สิ่งที่ชุมชนได้แสดงศักยภาพทางความคิด การสร้างสรรค์นวัตกรรม และการแสดงออกสู่การพัฒนาศิลปวัฒนธรรมชุมชน

๔.๔.๕ ผลการนำเสนอเชื่อมโยงการพัฒนาระดับนโยบาย

วิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมมนา/เสวนา เพื่อให้ได้ข้อสรุปในการจัดทำรายงานข้อมูลที่ได้จากสัมมนา/เสวนา พบว่าส่วนที่เป็นองค์ความรู้ด้านรูปแบบการสร้าง ความเข้มแข็งของสังคม โดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ สามารถเชื่อมโยงบูรณาการกับแนวนโยบายการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางด้านศิลปะ สุนทรียะ อารยะ เพื่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มหาศาลาลัย โดยกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เพื่อ บ่มเพาะ อนุรักษ์ สืบสาน และพัฒนา มรดกทางศิลปะและวัฒนธรรมไทยทั้งระดับชาติและท้องถิ่น รวมทั้งศิลปะและการช่างชั้นสูง เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้เกิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ สนับสนุนและส่งเสริมการใช้ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างสังคมอันดีงาม ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาพลังอำนาจของชาติแบบละมุนละไม (Soft Power) ให้เป็นที่ยอมรับในนานาอารยประเทศ

๔.๕ ปัญหาอุปสรรค

จากการพิจารณาศึกษาข้อมูลทั้งจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารทางวิชาการ การรับฟังข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นจากบุคคล ชำราชกรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน การประชุม จัดสัมมนา ศึกษาดูงาน และการพบปะประชาชนเพื่อรับฟังความคิดเห็นพบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงาน มีดังนี้

๔.๕.๑ การดำเนินงานในลำดับขั้นต่อไปชุมชนไม่สามารถดำเนินงานได้เนื่องจากการดำเนินงานเชิงบูรณาการและเชิงนโยบายรวมทั้งการใช้งบประมาณ

๔.๕.๒ ขาดหน่วยงานหลักในการสนับสนุน

๔.๕.๓ ขาดโอกาสในการสื่อสารเรื่องราวการดำเนินงานต่อผู้มีความรู้ความเข้าใจ ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์ การพัฒนาด้านศิลปวัฒนธรรมเชิงลึก

บทที่ ๕ สรุปผลและข้อเสนอแนะ

การพิจารณาศึกษาเรื่อง “รูปแบบการเสริมสร้างสังคมเข้มแข็ง โดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ กรณีศึกษานวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ” เป็นการศึกษางานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบการเสริมสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ กรณีศึกษานวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ และหาแนวทางสนับสนุนส่งเสริมนวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิเผยแพร่สู่สังคมตามรูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งของชุมชน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลรายงานการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมการพิจารณาเห็นว่าปรากฏการณ์การสร้างสรรค่นวัตกรรมเชิงศิลป์ เพื่อแก้ปัญหาศิลปวัฒนธรรมชุมชนโดยดำเนินงานภายใต้กระบวนการการมีส่วนร่วมจนนำมาซึ่งรูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ

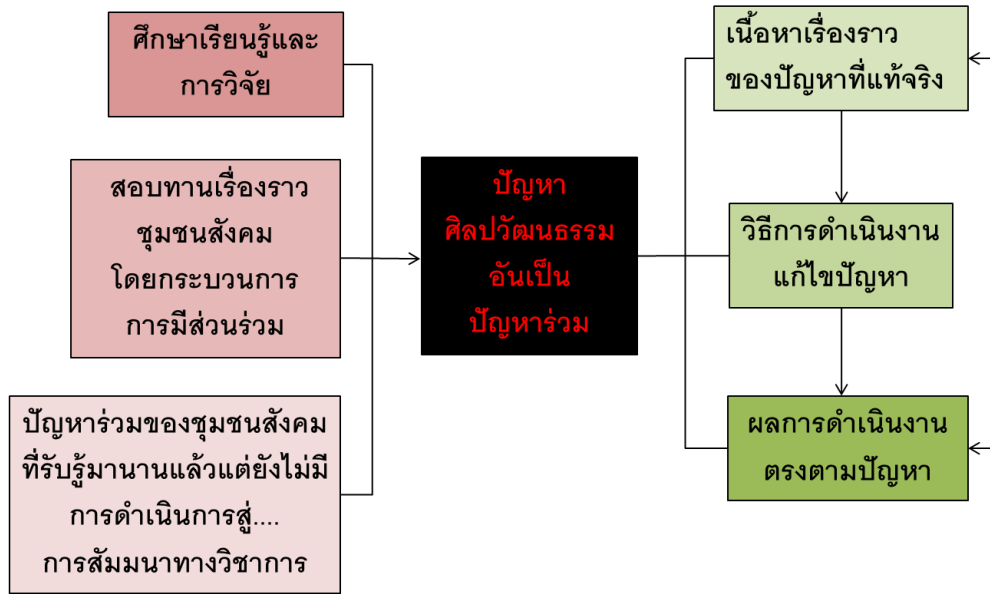
จากการพิจารณาศึกษาและสอบถามปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานจนถึงปัจจุบันมีข้อค้นพบที่เป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

๕.๑.๑ จุดเริ่มต้นของการดำเนินงาน

จากทั้ง ๓ การดำเนินงานของชุมชน ๓ กลุ่มพบว่ามีจุดเริ่มต้นที่เป็นปัญหาศิลปวัฒนธรรมชุมชนอันเป็นปัญหาร่วม โดยมีกระบวนการหรือข้อสรุปของประเด็นปัญหาอันเป็นที่ยอมรับด้วยกระบวนการวิจัย กระบวนการสอบถามชุมชนในรูปแบบวิชาการ รวมทั้งการสัมมนาทางวิชาการ ในประเด็นปัญหาอันเป็นที่รับรู้รับทราบในชุมชนสังคมเพื่อหาแนวทางการดำเนินการแก้ไขอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมการเริ่มต้นการดำเนินงาน

ประเด็นปัญหาศิลปวัฒนธรรมอันเป็นปัญหาร่วมของชุมชนที่แท้จริงเป็นการรับรู้สู่แรงจูงใจให้เกิดความตระหนักภายในจิตใจของชุมชนผู้มีความผูกพันกับวิถีวัฒนธรรมที่อยากมีส่วนร่วมรับรู้รับทราบเพื่อรูปแบบการสื่อสารด้วยหลักการและเหตุผลรวมทั้งกระบวนการการรวมกาย ร่วมจิต หลอมใจอย่างเป็นเหตุเป็นผลตามหลักธรรมแห่งความจริงของการมีส่วนร่วมสร้างความเจริญรุ่งเรืองและความเสื่อมคลายของความถดถอยรวมถึงความท้อแท้ที่จะสร้างสรรค์ขึ้นอีกครั้งในภาวะที่เริ่มหมดพลังแรงใจ

อย่างไรก็ตาม ภาพศิลปวัฒนธรรมความดีงามของวันวานที่ต้องการให้แบ่งบานเจริญงามสืบสานต่อไปในอนาคต เป็นพลังแรงผลักดันให้เกิดการดำเนินงานร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ พัฒนาแก้ไข ตามบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ มากน้อยตามกำลัง ผสานกับคุณสมบัติของผู้นำที่สร้างภูมิรู้ใช้ภูมิธรรมขับเคลื่อนการทำงาน จากความคิดพัฒนาสู่อุดมการณ์สร้างสรรค์สังคมให้เจริญงามด้วยการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นสู่การสร้างสังคมที่เข้มแข็ง ดังนั้นการได้มาของปัญหาศิลปวัฒนธรรมอันเป็นปัญหาร่วมของชุมชนที่แท้จริงเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่นำไปสู่การดำเนินงานที่ปรากฏผลเชิงประจักษ์นั่นเอง

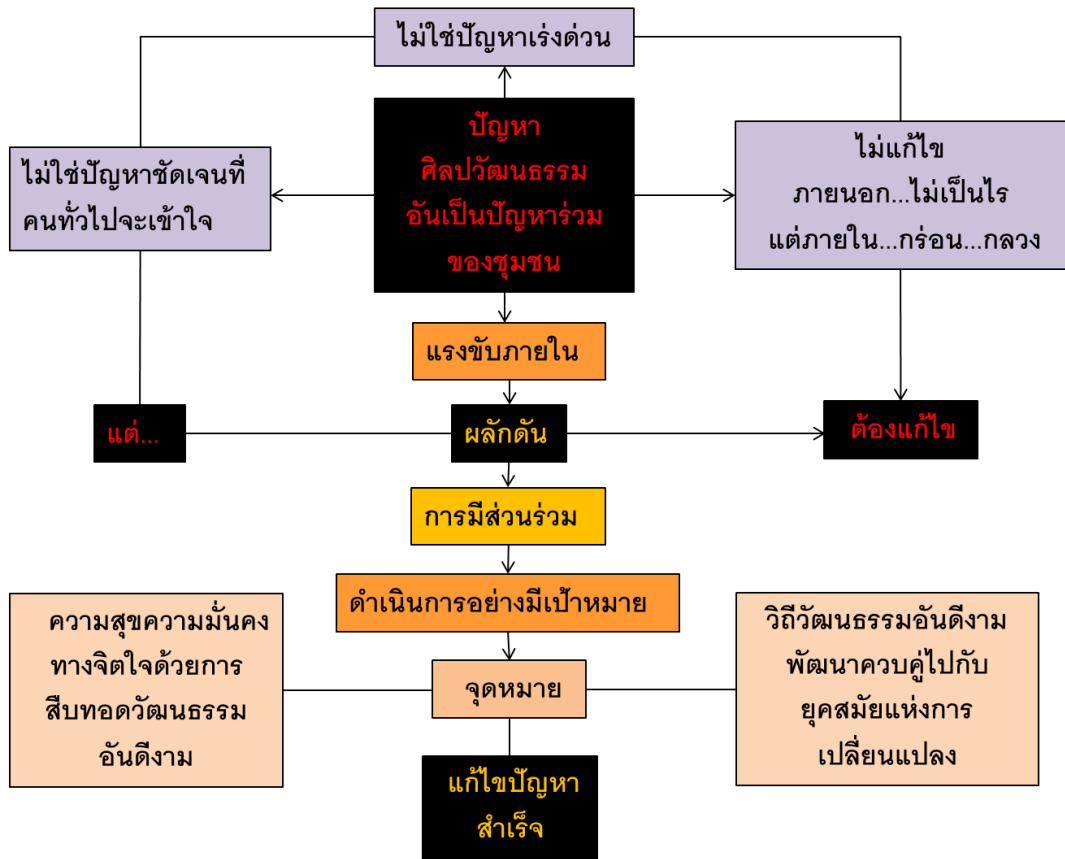
แผนภาพที่ ๕๑ แผนภาพแสดงจุดเริ่มต้นของการดำเนินงาน

๕.๑.๒ ปัญหาศิลปวัฒนธรรมอันเป็นปัญหาร่วมของชุมชน

การศึกษาครั้งนี้ พบว่าการสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์ที่ผ่านขั้นตอนกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นเกิดขึ้นจากการแก้ปัญหาศิลปวัฒนธรรมอันเป็นปัญหาร่วมของชุมชน อันก่อเกิดความไม่มั่นคงหวั่นวิตกภายในจิตใจต่อวิถีวัฒนธรรมการดำรงอยู่ ปัญหาดังกล่าวไม่ใช่ปัญหาเร่งด่วนที่เป็นผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตที่ต้องแก้ไขอย่างปัจจุบันทันด่วน ปัญหาทั้ง ๓ ของการดำเนินงานไม่แก้ไขปล่อยวางไว้ชุมชนก็ดำรงอยู่ได้ แต่เหตุใดทั้ง ๓ ชุมชนจึงให้ความสำคัญเข้ามามีส่วนร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาจนเกิดเป็นนวัตกรรมเชิงศิลป์อันนำไปสู่การแก้ไขปัญหาย่างเป็นรูปธรรม

จากการศึกษาพบว่า ความสุขของการอยู่ร่วมกันในชุมชนนอกจากความสุขอันเกิดจากการเติบโตทางวัตถุแล้ว ความสุขในสภาพแวดล้อมวิถีวัฒนธรรมความดีงามเป็นความมั่นคงอบอุ่นทางจิตใจของการอยู่ร่วมกันใน การเติบโตของเทคโนโลยีวัตถุสมัยใหม่ที่ก้าวล้ำส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและสังคม วิถีวัฒนธรรมอันดีงามที่ดาดำดิน การสร้างสรรค์กิจกรรมศิลปวัฒนธรรมที่ควรจะเป็นตามวิถีธรรมของชุมชนค่อย ๆ หายไปเป็นกิจกรรมการจัดการสร้างภาพลักษณ์ทางวัฒนธรรมเข้ามาแทนที่ วิถีชีวิตชุมชนคลอนแคลนแคว้งคว้างขาดความมั่นคงหวั่นวิตกทางจิตใจต่อวิถีวัฒนธรรมการดำรงอยู่ แรงผลึกภายในอ่อนแรงกำลัง

เมื่อมีการสื่อสารการค้นพบปัญหาศิลปวัฒนธรรมอันเป็นปัญหาร่วมที่แท้จริงตรงใจ จึงส่งผลกระทบต่อแรงผลึกภายในจิตใจผลักดันชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ เรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบสู่การพัฒนาแก้ไขตามเป้าหมายเพื่อจุดมุ่งหมายสำคัญคือ วิถีวัฒนธรรมความดีงามอันเป็นความมั่นคงทางจิตสร้างความสุขทางใจให้อยู่ร่วมสมัยไปกับการเปลี่ยนแปลงแห่งยุคสมัย เพื่อให้การพัฒนาเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ตอบสนองกายเติบโตอย่างก้าวกระโดดและการขับเคลื่อนดูแลรักษาพัฒนาสร้างสรรค์ความดีงามด้วยวิถีวัฒนธรรมอันเป็นความมั่นคงทางจิตสื่อสารสร้างความเข้าใจพัฒนาขับเคลื่อนไปด้วยกัน

แผนภาพที่ ๕๒ แผนภาพแสดงปัญหาศิลปวัฒนธรรมอันเป็นปัญหาร่วมของชุมชน

๕.๑.๓ ผลงานการสร้างสรรคณ์วัฒนธรรมเชิงศิลป์

จาก ๓ การดำเนินงานของ ๓ กลุ่มชุมชนปรากฏผลงานสร้างสรรค์นวัตกรรมการเชิงศิลป์อันเป็นผลงานศิลปะ ๓ ด้านการรับรู้ คือ (๑) ด้านการออกแบบเพื่อประโยชน์ใช้สอยเป็นการรับรู้ทางการเห็น (๒) รับรู้ได้จากการฟังการได้ยินความไพเราะด้วยดนตรีและเพลงร้อง และ (๓) การรับรู้ได้จากการเห็นและการได้ยินคือการเคลื่อนไหวด้วยลีลาท่าทางอันเป็นศิลปะการแสดง

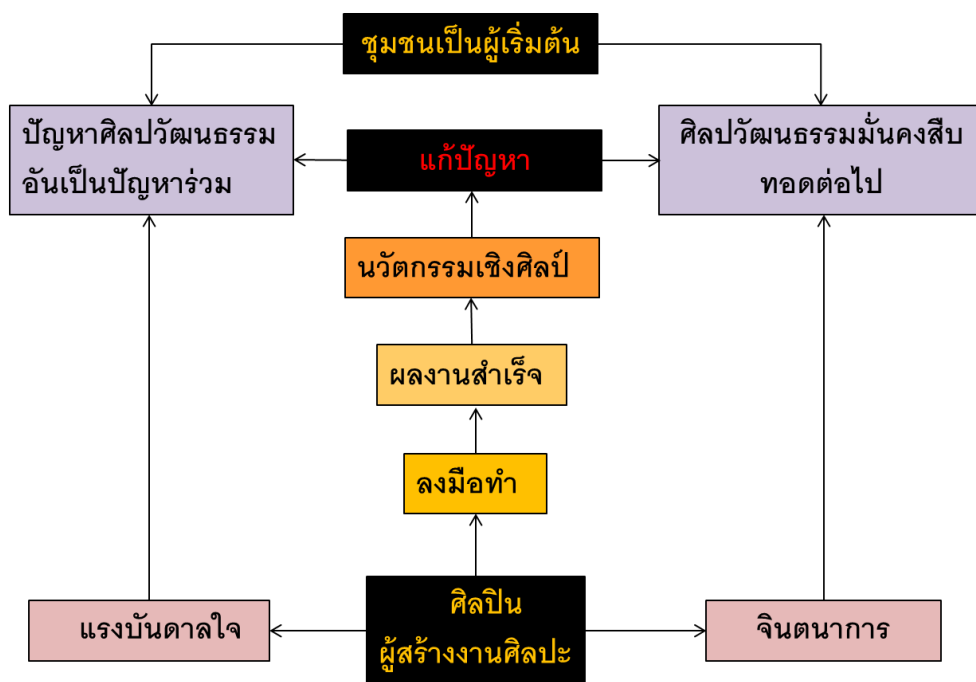
ผลงานดังกล่าวถูกสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่บนพื้นฐานรูปแบบเนื้อหาเรื่องราวศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนมีทั้งส่วนที่ดำเนินการสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมและส่วนที่ต้องสร้างสรรค์พัฒนาต่อยอดด้วยวิสัยทัศน์ของชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาศิลปวัฒนธรรมอันเป็นปัญหาร่วมให้เสร็จสมบูรณ์

หากนวัตกรรมการเชิงศิลป์ได้แสดงบทบาทหน้าที่สื่อสารสร้างการรับรู้ในชุมชน ความคุ้นเคย ความผูกพัน ความอบอุ่นความมั่นคงอันเป็นคุณค่าความรู้สึกเบื้องต้นทางจิตใจ สามารถบูรณาการไปสู่สังคมเข้มแข็งได้ จากคุณค่าพัฒนานวัตกรรมการเชิงศิลป์ด้วยทุนทางศิลปวัฒนธรรมอันเป็นพลังอำนาจของชุมชนแบบละมุนละไม (Soft Power) สู่มูลค่าทางเศรษฐกิจด้วยการบริหารจัดการบูรณาการสร้างสรรค์สื่อสารสังคมอารยสุนทรีย์ ด้วยความมั่นคงทางศิลปวัฒนธรรมของประเทศ

การสร้างสรรค์ดังกล่าวเป็นการทำงานร่วมกันของศิลปินหรือผู้สร้างงานศิลปะร่วมกับชุมชน โดยชุมชนเป็นจุดเริ่มต้นศิลปินหรือผู้สร้างงานศิลปะมีเนื้อหาเรื่องราวหลักการทางศิลปวัฒนธรรมและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นแรงบันดาลใจมีความฝันความหวังความต้องการของชุมชนมาสร้างจินตนาการทางศิลปะ

การลงมือทำเป็นผลงานสร้างสรรค์ของศิลปินหรือผู้สร้างงานศิลปะและทีมงาน ปรากฏเป็นผลงานสร้างสรรค์ทางศิลปะ อันมีเป้าหมายเพื่อดูแลรักษาสร้างสรรค์วิถีวัฒนธรรมส่วนรวม ให้สืบทอดต่อไป มิใช่การสร้างสรรคเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนจึงเป็นการสร้างสรรค์ที่บริสุทธิ์สวยงาม ตามธรรม

เมื่อผลงานศิลปะที่สร้างขึ้นสามารถนำมาแก้ไขปัญหาได้จึงเรียกว่านวัตกรรมเชิงศิลป์ ผลงานสร้างสรรค์ในรูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนดังกล่าว จะเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่ก่อเกิด ประโยชน์ต่อชุมชนหากได้รับโอกาสการส่งเสริม สนับสนุนและดูแลจากการดำเนินงานร่วมกับฝ่ายบริหาร ภาครัฐเพื่อให้ทรัพย์สินทางปัญญาก่อเกิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์และส่งเสริมให้ศิลปวัฒนธรรมสืบทอด ต่อไป

แผนภาพที่ ๕๓ แผนภาพแสดงผลงานการสร้างสรรคนวัตกรรมเชิงศิลป์

๕.๑.๔ รูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ

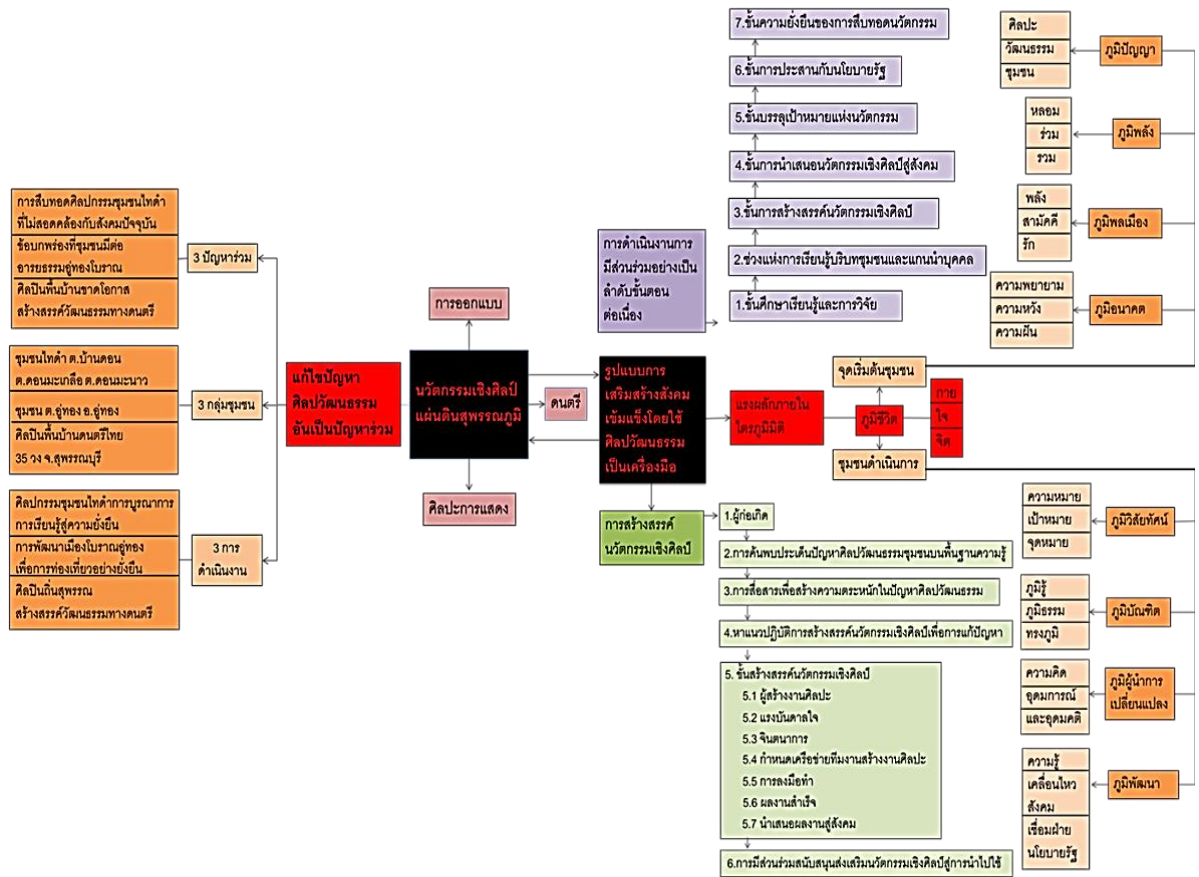
จากการศึกษาการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในมิติศิลปวัฒนธรรมกรณีศึกษา นวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ นวัตกรรมดังกล่าวมาจาก ๓ การดำเนินงาน ๓ ปัญหา ศิลปวัฒนธรรมอันเป็นปัญหาร่วมของ ๓ กลุ่มชุมชน เนื้อหาเรื่องราวก่อเกิดนวัตกรรมเชิงศิลป์หลากหลาย ชิ้นงานอันเป็นผลงานทางศิลปะ ๓ ประเภท คือ ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อประโยชน์ใช้สอยดนตรี เพลงร้องและศิลปะการแสดง

ปรากฏรูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ มีหลักการการมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ มีกระบวนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอนต่อเนื่อง ใช้วิธีการสื่อสารสัมพันธ์สร้างความเข้าใจ โดยมี ๓ ส่วนประกอบสำคัญ คือ (๑) ส่วนของการดำเนินงานการมีส่วนร่วมอย่างเป็นลำดับขั้นตอนต่อเนื่อง (๒) ส่วนของแรงผลักดันภายในไตรภูมิมิติที่แบ่งออกเป็น สองส่วนประกอบย่อย คือ ไตรภูมิมิติจุดเริ่มต้นชุมชนและไตรภูมิมิติชุมชนดำเนินการ และ (๓) ส่วนของการสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์ ส่วนประกอบสำคัญทั้ง ๓ ขั้วเคลื่อนไปด้วยกันอย่างเป็นระบบที่เชื่อมโยงบูรณาการไปด้วยกัน

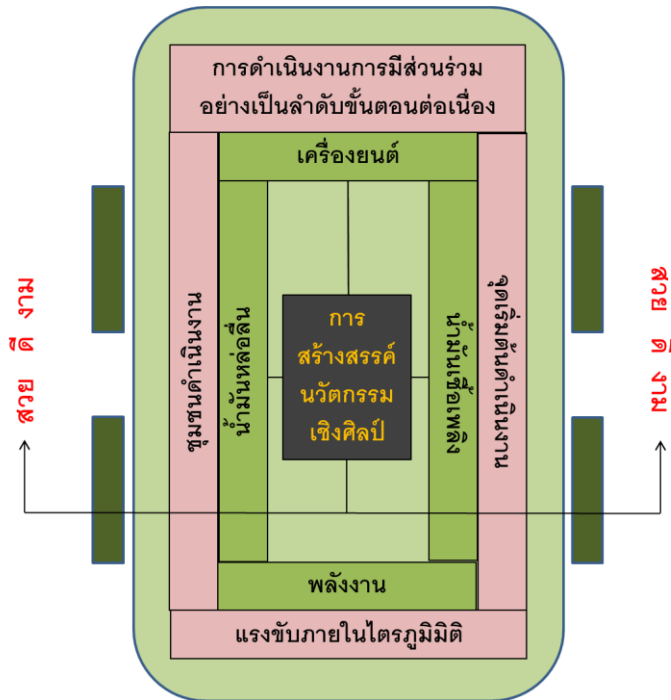
เปรียบเทียบการขับเคลื่อนรูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือกับการขับเคลื่อนของรถยนต์ ๑ คัน ที่ขับเคลื่อนเดินทางสู่จุดหมาย การขับเคลื่อนมี ๓ ส่วนประกอบสำคัญคือ (๑) เครื่องยนต์ที่ทำงานอย่างเป็นระบบ (๒) พลังงานการขับเคลื่อน คือน้ำมันเชื้อเพลิงและน้ำมันหล่อลื่นประเภทต่าง ๆ ควบคุมเครื่องยนต์ และ (๓) ภาพลักษณ์ภายนอกของรถยนต์ทั้งตราสัญลักษณ์ สีสีน รูปทรงที่สวยงามตามการออกแบบเพื่อปกปิดและปกป้องระบบกลไกเครื่องยนต์ แต่โดนตาต้องใจอยากได้ครอบครองใช้งาน

ทั้ง ๓ ส่วนประกอบบูรณาการร่วมกันเป็นรถยนต์ ๑ คัน ที่ทำให้ผู้คนยอมรับนำมาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตเพื่อการขับเคลื่อนเดินทาง เช่นเดียวกับรูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ ส่วนของการดำเนินงานการมีส่วนร่วมอย่างเป็นลำดับขั้นตอนต่อเนื่องเปรียบเหมือนเครื่องยนต์ที่ทำงานอย่างเป็นระบบ ส่วนของแรงผลักดันภายในไตรภูมิมิติเปรียบเหมือนพลังงานการขับเคลื่อน ที่แบ่งออกเป็น ๒ ส่วนประกอบย่อย คือ ไตรภูมิมิติจุดเริ่มต้นชุมชนเปรียบเหมือนน้ำมันเชื้อเพลิงอันเป็นพลังขับเคลื่อนและไตรภูมิมิติชุมชนดำเนินการเปรียบเหมือนน้ำมันหล่อลื่นที่ควบคุมปกป้องคุ้มครองดูแลการดำเนินงานการมีส่วนร่วมอย่างเป็นลำดับขั้นตอนต่อเนื่องให้ขับเคลื่อนไปอย่างมีประสิทธิภาพและส่วนของการสร้างสรรค์นวัตกรรมเชิงศิลป์เปรียบเหมือนภาพลักษณ์ภายนอกของรถยนต์

นวัตกรรมเชิงศิลป์ที่สร้างสรรค์ขึ้นเป็นภาพลักษณ์ที่สื่อสารสู่การรับรู้ความดีงามของศิลปวัฒนธรรมด้วยผลงานศิลปะที่ดีกว่าคำบรรยายหลายล้านคำ แต่สิ่งสำคัญกว่านั้นคือ ผู้ทำหน้าที่ควบคุมทิศทางการขับเคลื่อน รถยนต์ใช้ผู้ควบคุมการขับเคลื่อนเพียงคนเดียว แต่รูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ ใช้ผู้นำหลายคนการมีส่วนร่วมของทุกคนช่วยกันขับเคลื่อน

แผนภาพที่ ๕๔ แผนภาพรูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ

แผนภาพที่ ๕๕ แผนภาพเปรียบเทียบการขับเคลื่อนรูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรม เป็นเครื่องมือกับการขับเคลื่อนของรถยนต์

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบของการสร้างสังคมสมานฉันท์ในชุมชนที่นับถือศาสนาต่างกันของจังหวัดสตูล (ปกรณัม ต้นสกุล. (๒๕๕๔) สังคมที่มีปัญหาความแตกต่างซึ่งอาจนำไปสู่ความแตกแยกซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในสังคมพบว่าการพัฒนาารูปแบบการสร้างสังคมสมานฉันท์มีแนวทางสำคัญคือ (๑) สร้างความเข้าใจต่อชุมชนในความต่างของวิถีการดำรงชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี การปฏิบัติ ต้องผสมผสานกันเพื่อประโยชน์แก่ชุมชน (๒) พัฒนาสร้างกิจกรรมสร้างสรรค์หรือกิจกรรมสานสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน (๓) การมีส่วนร่วมอนุรักษ์ สืบค้นภูมิปัญญาชาวบ้าน

แสดงให้เห็นว่า แนวทางการแก้ไขปัญหาความไม่สมานฉันท์ของคนในสังคมต้องแก้ไขด้วยการสร้างความเข้าใจในวิถีวัฒนธรรมภูมิปัญญาและกิจกรรมสร้างสรรค์ แต่การดำเนินงานจะประสบความสำเร็จผู้ดำเนินงานมีความเข้าใจ เข้าถึงมิติภายในวิถีวัฒนธรรมภูมิปัญญาของชุมชนเพื่อนำแนวทางสู่การปฏิบัติการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ วิชาการณ สุรธนะสกุล (๒๕๕๗) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยวิทยาลัยชุมชน พบว่ารูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยวิทยาลัยชุมชน มีโครงสร้างสำคัญ คือ (๑) หลักการ (๒) วัตถุประสงค์ (๓) องค์ประกอบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยวิทยาลัยชุมชนได้แก่ การมีเป้าหมายร่วมกัน การเรียนรู้ของชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชน เครือข่ายความร่วมมือ ศักยภาพของชุมชน ทุนภูมิสังคม และการบริหารจัดการชุมชน (๔) บทบาทการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยวิทยาลัยชุมชน (๕) หลักการดำเนินงาน ได้แก่ รู้จัก เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และ (๖) เงื่อนไขความสำเร็จได้แก่ จิตสำนึก นิติบุคคล ผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

รูปแบบดังกล่าวเป็นของหน่วยงานรัฐอันมีการกำหนดระบบและกลไกขับเคลื่อนการดำเนินงาน ทั้ง ๖ ข้อ ส่วนใหญ่ที่ค้นพบเป็นประเด็นพื้นฐานการพัฒนาสังคม มีประเด็นเงื่อนไขความสำเร็จที่เป็นแรงผลักดันภายใน คือ จิตสำนึกและผู้นำการเปลี่ยนแปลง

ประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับรูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือรูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งของชุมชนในส่วนที่เป็นแรงผลักดันภายในไตรภูมิมิติ รูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งทั้ง ๒ รูปแบบมีความแตกต่างกัน รูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งของหน่วยงานรัฐให้ความสำคัญกับหลักการดำเนินงานมากกว่าส่วนที่เป็นแรงผลักดันภายใน ส่วนรูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งของชุมชนมีรูปแบบที่ให้ความสำคัญกับหลักการดำเนินงาน นวัตกรรมและแรงผลักดันในเท่า ๆ กัน รูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งของหน่วยงานรัฐมีระบบและกลไกกำกับดูแล ส่วนรูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งของชุมชนมีแรงผลักดันภายในไตรภูมิมิติกำกับดูแล

การสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ เป็นกลไกหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาประเทศสอดคล้องยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม มุ่งเน้นให้สถาบันทางสังคมร่วมในประเด็นที่ ๑ ปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. หน้า ๘) สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.สำนักงาน. หน้า ๗ - ๘) สองยุทธศาสตร์สำคัญคือ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ โดยใช้ภูมิปัญญาของศิลปะประจำชาติเป็นรากฐาน และยุทธศาสตร์ที่ ๒ การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ด้วยรูปแบบศิลปะ อารยบูรณาการ และนำภูมิปัญญาของศิลปะบูรณาการกับวิทยาการแขนงต่าง ๆ ที่สามารถแสดงผลผลิตอย่างเป็นรูปธรรมที่มีคุณค่าและมูลค่าเชิงประจักษ์

และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตามกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (เอกสารประกอบการระดมความคิดเห็นกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓.หน้า ๒) “พลิกโฉมประเทศไทยสู่เศรษฐกิจสร้างคุณค่า สังคมเดินหน้าอย่างยั่งยืน” ที่มุ่งเน้นยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

ในขณะเดียวกันการพัฒนาขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านศิลปวัฒนธรรมมีความละเอียดอ่อน ซับซ้อนแต่ละมุนละไมภายในด้วยคุณค่าความดีภายในและความสวยงามภายนอกอันมีมูลค่า แต่การขับเคลื่อนการพัฒนาขาดการส่งเสริมดูแลรักษาคุณค่าความดีภายใน ยังคงมุ่งเน้นลงทุนสื่อสารความสวยงามภายนอก ประเทศไทยมีทุนทางวัฒนธรรมอย่างสูงแต่ใช้ประโยชน์ต่ำเพราะขาดความละมุนละไมไม่เข้าใจไม่ใส่ใจใครรู้ และไม่ให้ความสำคัญ หากเข้าใจและเข้าถึงในภูมิศิลปวัฒนธรรม และพัฒนาจากรากฐานแห่งความละมุนละไมเพื่อหมายความว่าให้เอกลักษณ์อัตลักษณ์หนึ่งเดียวในโลก ประเทศไทยเข้มแข็งด้วยศิลปวัฒนธรรม

๕.๑.๕ การบูรณาการขับเคลื่อนสู่จุดหมายแห่งการสร้างสรรค่นวัตกรรม

ในการขับเคลื่อนพัฒนาการดำเนินงานนวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ มีข้อค้นพบเพื่อการดำเนินงานสู่จุดหมายแห่งการสร้างสรรค่นวัตกรรม และวิธีการดำเนินการและความพึงตระหนัก ดังนี้

๕.๑.๕.๑ การดำเนินงานสู่จุดหมายแห่งการสร้างสรรค่นวัตกรรมเชิงศิลป์

ทั้ง ๓ กลุ่มชุมชน หลอมรวม เนื้อหาเรื่องราวการสร้างสรรคผลงานนวัตกรรมเชิงศิลป์เป็นหนึ่งเดียวกัน โดยให้ความสำคัญกับประวัติศาสตร์อารยธรรม ๒,๐๐๐ ปี เมืองอุทองโบราณ ในมิติแห่งการสร้างสรรค่นวัตกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีทำบุญขอขมาคารวะอารยธรรมอุทองโบราณ อันเป็นความทับซ้อนของเรื่องราวที่เกิดขึ้นต่างเรื่องราวต่างเวลาในพื้นที่เดียวกัน ของคนปัจจุบัน ที่กระทำต่อเรื่องราวในอดีตกาล ที่จะสื่อสารเรื่องราวความร่วมสมัยแห่งอดีตกาลอันแสนห่างไกล ด้วยนวัตกรรมเชิงศิลป์ที่สร้างสรรคสื่อสารสู่ความร่วมสมัยให้อยู่ในความรู้สึกร่วมในจิตใจ บูรณาการ กับวิถีชุมชนชาติพันธุ์

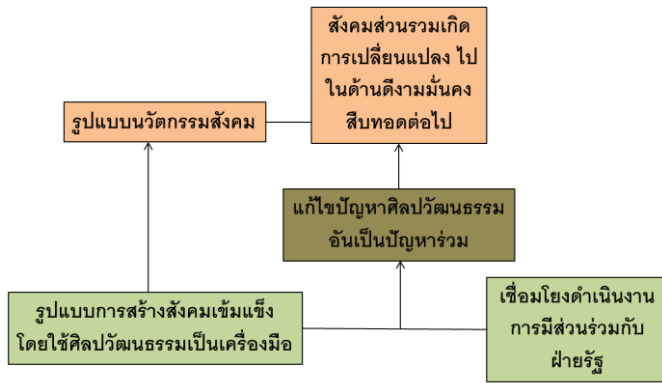
เรื่องราวอารยธรรมสุพรรณภูมิอันมีวิถีวัฒนธรรมทางดนตรีและเพลงร้องสื่อสารเรื่องราว แสดงออกโดยมีชุมชนเป็นผู้แสดงในฐานะผู้สร้างสรรคและสืบทอดวัฒนธรรม เรียงร้อยเรื่องราว ความดีงามด้วยวัฒนธรรมชุมชนสุพรรณภูมิ ด้วยภูมิแห่งเมืองสุพรรณบุรีที่มีภูมิของประเทศ คือ ชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ เป็นหลักสำคัญสูงสุดของการดำรงคงอยู่ที่จะคงมั่น ผลิตผลงาน ด้วยสื่อมัลติมีเดียภาพยนตร์เพื่อสร้างการรับรู้ด้วยประสบการณ์สุนทรีย์ของผู้คนในสังคม เนื้อหาที่ได้ จากการรับรู้สู่ความรู้สึกในคุณค่าทางสุนทรีย์ภาพ คือ ความคิดรวบยอดก่อเกิดทัศนคติต่อเรื่องราว การนำสิ่งที่รับรู้ไปใช้และเป็นรสนิยมของผู้คนในสังคมต่อไป

การดำเนินงานสู่จุดหมายแห่งการสร้างสรรค่นวัตกรรมดังกล่าวเป็นโอกาส อันดีของรัฐที่จะทำหน้าที่เปิดโอกาสให้กับชุมชนในการแสดงออกจากความพยายามสร้างโอกาส ของชุมชนบนพื้นฐานความรักผูกพันในศิลปวัฒนธรรม และความสามัคคีอันดีจากการดำเนินการ การมีส่วนร่วม อันเป็นประวัติศาสตร์หน้าใหม่ของการสร้างสรรคระหว่างรัฐและชุมชนที่มีการให้ และการรับโอกาสเป็นสายสัมพันธ์อันแนบแน่นสู่ความเข้มข้นของการพัฒนาประเทศต่อไป

๕.๑.๖ รูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือสู่นวัตกรรมสังคม

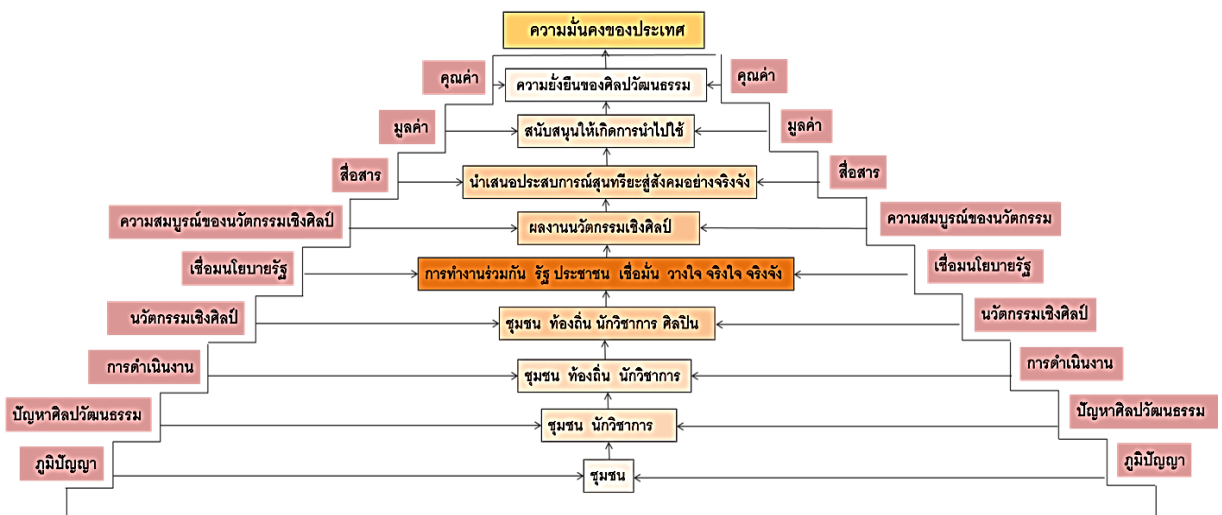
รูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือที่ศึกษาในครั้งนี้ มีรูปแบบการดำเนินงานอย่างเป็นระบบทางวิชาการที่เกิดจากการปฏิบัติจริงอย่างเป็นลำดับขั้นตอน อันสอดคล้องกับรูปแบบนวัตกรรมสังคมที่ดำเนินงานมาระยะหนึ่งแล้ว จะก้าวข้ามอุปสรรคปัญหาต่าง ๆ ที่ประสบจะต้องเชื่อมโยงดำเนินงานการมีส่วนร่วมกับฝ่ายรัฐ รูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือดังกล่าวปัจจุบันดำเนินงานมาถึงจุดของการประสานความร่วมมือกับนโยบายรัฐ ดังนั้น เพื่อให้รูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือสำเร็จ เสร็จสมบูรณ์ทั้งด้านการแก้ไขปัญหาศิลปวัฒนธรรมอันเป็นปัญหาร่วมอย่างเป็นรูปธรรมมีผลสำเร็จเชิงประจักษ์และจัดเป็นนวัตกรรมที่สมบูรณ์อันก่อเกิดรูปแบบที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน และการเรียนรู้ทางวิชาการและการปฏิบัติจริง ฝ่ายรัฐต้องพิจารณาปรับดำเนินการร่วมกับชุมชน ดำเนินการการมีส่วนร่วมขับเคลื่อนเพื่อบรรลุจุดหมายของการพัฒนาและการความเข้มแข็งของสังคม ด้วยการแก้ไขปัญหาศิลปวัฒนธรรมอันเป็นปัญหาร่วมอย่างเป็นรูปธรรมด้วยความมั่นคงของสังคมต่อไป

แผนภาพที่ ๕๗ แผนผังรูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือสู่นวัตกรรมสังคม

๕.๑.๗ การสร้างความเข้มแข็งทางวัฒนธรรมนำไปสู่ความมั่นคงของประเทศ

ศิลปวัฒนธรรมคือ ความเข้มแข็งของชุมชน การสร้างความเข้มแข็งของสังคมโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐานที่มีกระบวนการการพัฒนาที่ดีจะนำไปสู่ความมั่นคงของประเทศ ภายใต้ชุมชนเข้มแข็ง ศิลปวัฒนธรรมยั่งยืน ประเทศมั่นคง

แผนภาพที่ ๕๘ แผนผังการสร้างวัฒนธรรมนำไปสู่ความมั่นคงของประเทศ

๕.๒ ข้อเสนอแนะต่อชุมชน

๕.๒.๑ ชุมชนทั้ง ๓ กลุ่มการดำเนินงาน ควรรักษาความรักสามัคคีเป็นหนึ่งเดียวกันในความมั่นคงในการดูแลรักษาและร่วมกันพัฒนาศิลปวัฒนธรรมของตนเองให้สืบทอดต่อไป

๕.๒.๒ ชุมชนทั้ง ๓ กลุ่มการดำเนินงานควรถ่ายทอดเนื้อหาเรื่องราวรวมทั้งการดำเนินงานที่ผ่านมาให้กับเยาวชนคนรุ่นหลังได้รับรู้และสืบทอดต่อไป

๕.๓ ข้อเสนอแนะต่อท้องถิ่น

๕.๓.๑ หน่วยงานท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมทำการรวบรวมข้อมูลเรื่องราวและการดำเนินงานของชุมชนเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานของท้องถิ่นนอกจากเป็นการสร้างการรู้จักท้องถิ่นและการสร้างความตระหนักถึงคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นให้กับลูกหลาน รวมทั้งส่งเสริมและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในชุมชนและภายนอก เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนที่หน่วยงานท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญ

๕.๓.๒ หน่วยงานท้องถิ่นควรส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชุมและร่วมกันกำหนดนโยบาย โครงการ วางแผนกิจกรรมรวมถึงการติดตามผลประเมินผลร่วมกับท้องถิ่น โดยเน้นให้ชุมชนและกลุ่มเยาวชนที่มีความสนใจได้มีส่วนร่วมในการประชุม ได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อร่วมกันสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อศิลปวัฒนธรรมของชุมชน

๕.๓.๓ หน่วยงานท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมสร้างแรงกระตุ้น (Incentive) ในการดำเนินงาน โดยการจัดหาทุน แหล่งทุน หรือจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของชุมชนสร้างความตื่นตัวและการตระหนักถึงคุณค่า การดูแลและสืบทอดศิลปวัฒนธรรมชุมชนต่อไป

๕.๓.๔ ปัจจุบันความเข้มแข็ง เหนียวแน่นของชุมชนเริ่มลดลง เนื่องจากสถานการณ์โรคระบาดและการเห็นห่างจากการดำเนินงาน ผู้นำชุมชนควรเข้าไปส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งโดยเฉพาะอาศัยผ่านระบบเครือข่าย ญาติ ระบบอาชีพหรืออื่น ๆ เพื่อให้เป็นพลังสร้างฐานของการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในมิติศิลปวัฒนธรรมต่อไป

๕.๔ ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล

ด้วยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๘๐) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ยังคงมี ๒๓ ประเด็นเดิม ได้แก่ (๑) ความมั่นคง (๒) การต่างประเทศ (๓) การเกษตร (๔) อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต (๕) การท่องเที่ยว (๖) พื้นที่และเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ (๗) โครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล (๘) ผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ (๙) เขตเศรษฐกิจพิเศษ (๑๐) การปรับเปลี่ยน ค่านิยม และวัฒนธรรม (๑๑) ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต (๑๒) การพัฒนาการเรียนรู้ (๑๓) การเสริมสร้าง ให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี (๑๔) ศักยภาพการกีฬา (๑๕) พลังทางสังคม (๑๖) เศรษฐกิจฐานราก (๑๗) ความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม (๑๘) การเติบโตอย่างยั่งยืน (๑๙) การบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ (๒๐) การ บริการประชาชน และประสิทธิภาพภาครัฐ (๒๑) การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (๒๒) กฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม และ (๒๓) การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม อันเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ที่รัฐบาลผู้ทำหน้าที่บริหารประเทศต้องดำเนินงานเพื่อดำรงคงมั่นในความมั่นคงของประเทศ ในทุกยุทธศาสตร์ที่ขับเคลื่อนเชื่อมโยงบูรณาการเกาะเกี่ยวเกี่ยวสัมพันธ์ให้ประเทศมั่นคงได้อย่างที่กำหนด

ฝ่ายบริหารทุกระดับต้องประสานเนื้อหาเรื่องราวสู่เป้าหมายอย่างเป็นเอกภาพ จากนโยบายระดับบน ที่ลงสู่ระดับล่างและการทำงานในระดับล่างที่มาจากชุมชนในทุกมิติเนื้อหาเรื่องราวที่เชื่อมโยงแผนแม่บท ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ฝ่ายรัฐทุกระดับควรพิจารณาและนำเสนอสู่ระดับบน เพราะความเข้มแข็งของชุมชนสังคมในระดับล่างจะมีพลังภายในที่มองไม่เห็นที่เป็นผลานุภาพเป็นฐานพลังความมั่นคงให้กับฝ่ายบริหารเพื่อขับเคลื่อนพัฒนาร่วมกันอย่างบูรณาการ

การศึกษารูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ กรณีศึกษานวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ พบว่ารูปแบบการดำเนินงานของชุมชนมีผลงานเชิงประจักษ์ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติหลายประเด็นทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งด้านความมั่นคง การท่องเที่ยวผู้ประกอบการและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต การพัฒนาการเรียนรู้ การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี พลังทางสังคม เศรษฐกิจฐานราก ความเสมอภาค การเติบโตอย่างยั่งยืน การวิจัยและพัฒนา นวัตกรรม เป็นต้น ในการนี้จึงขอเสนอแนะต่อรัฐบาลในการนำผลการศึกษารูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ กรณีศึกษานวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ ไปสู่การสร้างประเทศไทยให้เข้มแข็ง โดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ ใน ๓ ส่วน คือ ส่วนที่เกี่ยวกับหน่วยงานบริหารภาครัฐ ส่วนที่เกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานและส่วนที่เกี่ยวกับหน่วยงานสนับสนุนอื่น ๆ และองค์กรสื่อมวลชนในกำกับของรัฐ ดังนี้

๕.๔.๑ ส่วนที่เกี่ยวกับหน่วยงานบริหารภาครัฐ

จากการศึกษารูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ กรณีศึกษานวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ เป็นเรื่องราววิถีชีวิตที่เชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ อารยธรรม วัฒนธรรม การศึกษา เป็นเนื้อหาเรื่องราวที่เชื่อมโยงบูรณาการหลายเรื่องราวแต่รวมวิถีชุมชนเป็นเรื่องเดียวกัน ดังนั้นเรื่องราวดังกล่าวจึงเชื่อมโยงเกี่ยวพันกับหลายหน่วยงานเมื่อต้องขับเคลื่อนพัฒนาต่อยอด เมื่อเชื่อมโยงกับนโยบายรัฐโดยมีข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานรัฐบาลดังนี้

๕.๔.๑.๑ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.)

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) มีนโยบายการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางด้านศิลปะ สุนทรียะ อารยะเพื่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (มหาศิลป์) ควรศึกษารูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ กรณีศึกษานวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ และร่วมพัฒนาต่อยอดนวัตกรรมเชิงศิลป์ให้ดำเนินไปสู่ความสำเร็จด้วยความพร้อมของบุคลากรที่มีความสามารถ ก่อเกิดรูปแบบการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางด้านศิลปะ สุนทรียะ อารยะเพื่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (มหาศิลป์) ที่สร้างความเข้มแข็งของประเทศโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือให้ปรากฏเป็นผลงานเชิงประจักษ์ จึงควรแสดงความแตกต่างถึงขั้นเหนือกว่าจากการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาที่มีการเรียนการสอนด้านศิลปะ สุนทรียะ อันเป็นเหตุผลสำคัญรองรับนโยบายโดยดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางด้านศิลปะ สุนทรียะ อารยะเพื่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (มหาศิลป์)

๕.๔.๑.๒ กระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการควรศึกษารูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ กรณีศึกษานวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ ในการเนนงานศิลปกรรมชุมชนไทดำ: การบูรณาการการเรียนรู้สู่ความยั่งยืน ที่ชุมชนแก้ไขปัญหาการสืบทอดศิลปกรรมชุมชนให้สืบทอดไปในบริบทปัจจุบัน การดำเนินงานดังกล่าวสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง โดยมีเป้าประสงค์ให้ผู้เรียนได้รับโอกาสและการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและทักษะที่จำเป็นสอดคล้องกับการเสริมสร้างความมั่นคงในแต่ละบริบท

ดังนั้นฝ่ายบริหารด้านการจัดการศึกษาและชุมชนควรร่วมกันพัฒนาต่อยอดนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาการสืบทอดศิลปกรรมชุมชนการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงทางวัฒนธรรมของชุมชนด้วยวิธีการที่เหมาะสมเพื่อความมั่นคงของประเทศต่อไป

๕.๔.๑.๓ กระทรวงวัฒนธรรม

กระทรวงวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ซึ่งมีเป้าหมายให้คนไทยเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยการใช่วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ เพื่อเชื่อมโยงให้เกิดความสามัคคี สร้างความภาคภูมิใจต่ออัตลักษณ์และเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมอันจะนำไปสู่ความมั่นคงในชีวิต เปิดโอกาสให้พลังของวัฒนธรรมอันเป็นพลังอำนาจแบบละมุนละไม (Soft Power) ของประเทศไทยที่จะช่วยฟื้นฟูพลวัตทางสังคม

กระทรวงวัฒนธรรมควรศึกษารูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ กรณีศึกษานวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ ที่มีผลงานเชิงประจักษ์ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และพันธกิจอย่างเด่นชัดและดำเนินงานร่วมกับชุมชนรวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมส่งเสริม สืบสาน รักษา ต่อยอดด้วยธรรมาภิบาลเพื่อแสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมและความคิดสร้างสรรค์มีบทบาทนำการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยอย่างเป็นรูปธรรมตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ

๕.๔.๑.๔ กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์

กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยงานหลักในการทำหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม การสร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาคในสังคม การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและความมั่นคงในชีวิต สถาบันครอบครัว และชุมชน ขับเคลื่อนการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ประเด็นด้านความมั่นคง ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และด้านการปรับสมดุลและพัฒนา ระบบการบริหาร จัดการภาครัฐ มีแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นด้านความมั่นคง ด้านการพัฒนาศักยภาพ คนตลอดช่วงชีวิต ด้านการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ด้านพลังทางสังคม ด้านความเสมอภาค และหลักประกันทางสังคม ด้านการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ และด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ควรศึกษารูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ กรณีศึกษานวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ ที่รูปแบบการดำเนินงานอย่างชัดเจนมีผลงานเชิงประจักษ์ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และพันธกิจตามแผนปฏิบัติการ เรื่องพัฒนาทุนทางสังคม สร้างการมีส่วนร่วม เสริมเศรษฐกิจฐานรากสู่การเป็น

หุ้นส่วนการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนอย่างเด่นชัด โดยดำเนินงานร่วมกับชุมชนรวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมส่งเสริมให้การดำเนินการดังกล่าวบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติภายใต้พันธกิจการดำเนินงานของกระทรวงพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์

๕.๔.๑.๕ กระทรวงมหาดไทย

กระทรวงมหาดไทยมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบำบัดทุกข์บำรุงสุข การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การอำนวยความสะดวกความเป็นธรรมของสังคม การส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและพัฒนาชุมชน และอื่น ๆ จึงมีหน่วยงานกำกับดูแลเป็นจำนวนมากด้วยวิสัยทัศน์ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ชุมชนเข้มแข็ง เมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนบนฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และพันธกิจที่เกี่ยวข้องคือ เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก

กระทรวงมหาดไทยในส่วนของกรมการพัฒนาชุมชนและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ควรศึกษารูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรม เป็นเครื่องมือกรณีศึกษานวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ รูปแบบดังกล่าวจะก่อเกิดประโยชน์ต่อการนำไปใช้ขับเคลื่อนเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อให้การพัฒนาดำเนินสู่เป้าหมายที่วางไว้คือ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและชุมชนเข้มแข็งอันนำไปสู่ความมั่นคงตามยุทธศาสตร์ชาติ นอกจากการศึกษา รูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งเพื่อการนำไปปรับใช้ ในส่วนของการส่งเสริมและการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ

สำหรับกรณีศึกษานวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ ในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี กรมการพัฒนาชุมชน และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ที่กำกับดูแลหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ดำเนินงานร่วมกับชุมชนรวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมส่งเสริมให้การดำเนินการดังกล่าวบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นรูปธรรมภายใต้พันธกิจของหน่วยงาน เพื่อความเข้มแข็งของประเทศต่อไป

๕.๔.๒ ส่วนที่เกี่ยวกับวิธีการดำเนินงาน

รูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ กรณีศึกษานวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ เนื้อหาเรื่องราวดังกล่าวจึงเชื่อมโยงเกี่ยวพันกับหลายหน่วยงาน จึงเสนอวิธีการดำเนินงานดังนี้

๕.๔.๒.๑ ควรมีหน่วยงานเจ้าภาพหลักที่มีความรู้ความเข้าใจและเชี่ยวชาญในมิติทางวิชาการและการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) และคณะทำงานนโยบายการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางด้านศิลปะ สุนทรียะ อารยะ เพื่อเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (มหาศิลป์) ควรจะมีความพร้อมในการรับเป็นเจ้าภาพหลักร่วมกับชุมชนขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เกิดความสมบูรณ์ในทุกมิติ

๕.๔.๒.๒ เจ้าภาพหลักขับเคลื่อนการดำเนินงานโดยการประสานและบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานเจ้าภาพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน การบรรลุเป้าหมายแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอย่างเป็นรูปธรรมโดยทุกหน่วยงานพุ่งเป้าสู่การบรรลุเป้าหมายตามพันธกิจของตนเองและการพัฒนาประเทศร่วมกันอย่างบูรณาการ ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐเป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งเกิดความคุ้มค่าและประสิทธิภาพของกระบวนการงบประมาณต่อไป

๕.๔.๓ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานสนับสนุนอื่น ๆ และองค์กรสื่อมวลชนในกำกับของรัฐ

นอกจากการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐตามพันธกิจที่เกี่ยวข้องแล้ว หน่วยงานอื่น ๆ ที่สามารถสนับสนุน ประเภทกองทุนหมุนเวียนเพื่อการเข้าถึงของประชาชน เช่น กองทุนสื่อสร้างสรรค์ กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สามารถบูรณาการการทำงานสู่ประชาชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งและมั่นคงให้กับประเทศตามแผนยุทธศาสตร์ชาติที่วางไว้ ภายใต้การขับเคลื่อนการดำเนินงานสร้างสังคมเข้มแข็งของหน่วยงานรัฐและชุมชน ควรสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้สู่สังคม จึงเป็นหน้าที่ขององค์กรสื่อมวลชนในกำกับของรัฐทุกหน่วยที่ต้องเข้ามีส่วนร่วม โดยศึกษารูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ กรณีศึกษานวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ ติดตามการดำเนินงานและทำหน้าที่รายงานเรื่องราวข้อมูลอย่างบูรณาการทั้งมิติของข้อเท็จจริง การศึกษาเรียนรู้ ความบันเทิงอย่างเหมาะสม เผยแพร่ให้สังคมรับทราบ โดยมีจุดมุ่งหมายในเชิงสร้างสรรค์ โน้มน้าวไปสู่คุณค่า ความสำคัญของการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือเพื่อประเทศไทยมั่นคง

๕.๕ ผลกระทบ

การศึกษาเรื่องรูปแบบการสร้างสังคมเข้มแข็งโดยใช้ศิลปวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ กรณีศึกษานวัตกรรมเชิงศิลป์แผ่นดินสุพรรณภูมิ จากการศึกษาข้อมูลทั้งจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารทางวิชาการ การรับฟังข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็นจากบุคคล ข้าราชการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน การประชุม จัดสัมมนา ศึกษาดูงาน และการพบปะประชาชนเพื่อรับฟังความคิดเห็น จึงได้ทราบถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น คือ

- ๑) การเปลี่ยนแปลงทัศนคติของสังคมที่มีต่อศักยภาพของชุมชนในมิติศิลปวัฒนธรรม
- ๒) การปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานของภาครัฐ

บรรณานุกรม

- กลุ่มกิจการนักศึกษาวิทยาลัยราชชนนี สุพรรณบุรี.(2566).**ศิลปิน**.สืบค้นจาก
<http://61.19.86.61/active/index.php/89-sample-data-articles/megazine/workplaces/119-been-in-a-co-working-place>
- จงลักษณ์ ช่างปลี้ม.(2553).**การเปลี่ยนแปลงศิลปกรรมชุมชนไทยเชิงจังหวัดสุพรรณบุรี**.
สุพรรณบุรี:มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- จิวารณ สมใจเพ็งและวัลลภ พิริยววรรณ.(2565).**วิถีทางการเมืองและการพัฒนาท้องถิ่นของบรรพชา
ศิลปอาชา Political Way and Development for the Local of Banharn Silpa-
Arch.วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น ปีที่ 8 ฉบับที่ 11. 413-427.**สืบค้น
จาก. file:///C:/Users/User/Downloads/33+-
%E0%B8%88%E0%B8%B5%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A0%E0%B8%A3%
E0%B8%93%E0%B9%8C+%E0%B8%AA%E0%B8%A1%E0%B9%83%E0%B8%88%E
0%B9%80%E0%B8%9E%E0%B9%87%E0%B8%87+413-429%20(2).pdf
- ชินาท ภายสันเทียะ.(2566).**ย้อนอดีตเมืองสุพรรณบุรี ทวารวดีศรีสุพรรณภูมิ**.สืบค้นจาก.
[https://www.stou.ac.th/study/sumrit/3-58\(500\)/page10-3-58\(500\).html](https://www.stou.ac.th/study/sumrit/3-58(500)/page10-3-58(500).html)
- ทวิภัทร บุญทริกสวัสดิ.(กุมภาพันธ์ 2560).**นวัตกรรมสังคม : ลักษณะ กระบวนการและรูปแบบในด้าน
ต่างๆ**.สืบค้นจาก [https://www.youthinnovation.org/wp-content/uploads/2018/02/
นวัตกรรมสังคม.pdf](https://www.youthinnovation.org/wp-content/uploads/2018/02/นวัตกรรมสังคม.pdf)
- เบญจพร สารพรม.(2566).**ราชวงศ์สุพรรณภูมิ**.สืบค้นจาก
<https://finearts.go.th/promotion/view/15331>
- ปกรณ์ ต้นสกุล.(2554).**การพัฒนารูปแบบของการสร้างสังคมสมานฉันท์ในชุมชนที่นับถือ
ศาสนาต่างกันของจังหวัดสตูล.วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิตสาขาวัฒนธรรมศาสตร์.
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.**
- ประเวศ วะสี.(2550).**"สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา"สามารถแก้ปัญหาสังคมที่ยากๆ เมื่อทำตามแนวทาง
"สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา".** สืบค้นจาก
[https://www.bloggang.com/viewdiary.php?id=samrotri&month=
012007&group=11&date=14&gblog=11.](https://www.bloggang.com/viewdiary.php?id=samrotri&month=012007&group=11&date=14&gblog=11)
- ประเวศ วะสี.(2550).**"สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา"สามารถแก้ปัญหาสังคมที่ยากๆ เมื่อทำตามแนวทาง"
สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา".** สืบค้นจาก
[https://www.bloggang.com/viewdiary.php?id=samrotri&month=01-
2007&group=11&date=14&gblog=11](https://www.bloggang.com/viewdiary.php?id=samrotri&month=01-2007&group=11&date=14&gblog=11)
- เยี่ยมลักษณ์ อุดการ และคณะ.(2549).**การพัฒนารูปแบบและการบริหารจัดการศูนย์ศิลปวัฒนธรรม
ชุมชน โดยองค์กรชุมชน ตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่**.สืบค้นจาก.
<http://www.cmruir.cmru.ac.th/handle/123456789/780>

- เลขาธิการสภาการศึกษา.สำนักงาน.(2560) **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙**.บริษัท ฟริก
หวานกราฟฟิคจำกัด:กรุงเทพฯ.สืบค้นจาก
Chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/
<https://www.lampang.go.th/public60/EducationPlan2.pdf>.
- วชิราภรณ์ สุรณะสกุล.(2557).**การนำเสนอรูปแบบการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดย
วิทยาลัยชุมชน**.วิทยานิพนธ์ดุขฎฐิบัณฑิตสาขาวิชาอุดมศึกษา ภาคนโยบายการจัดการและความ
เป็นผู้นำทางการศึกษา.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วสันต์ ฉายรัศมีกุลองค์และคณะ.(2559).**องค์ประกอบหลักในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน :**
กรณีศึกษาชุมชนในจังหวัดนนทบุรี.สืบค้นจาก
(file:///C:/Users/User/Downloads/wason_b8,+Journal+editor,+7.4%20(5).pdf.
- ว่าที่ร้อยตรีพีภัทร์ สุขสมเกษม.(2559).**ปัจจัยที่มีผลต่อการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน
กรณีศึกษาชุมชนในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี**.สืบค้นจาก chrome-
extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://ethesisarchive.library.tu.ac.
th/thesis/2016/TU_2016_5803010106_5455_4967.pdf
- สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.สำนักงาน.(2566).**กรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 13 “พลิกโฉมประเทศไทยสู่ เศรษฐกิจสร้างคุณค่า สังคมเดินหน้าอย่าง
ยั่งยืน”(Transformation to Hi-Value and Sustainable Thailand)**. เอกสาร
ประกอบการระดมความเห็นกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่๑๓.สืบค้นจาก
chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.nesdc.go.th/
download/Plan13/Doc
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.(2566).**ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐
(ฉบับย่อ)**.สืบค้นจาก chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/
https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlanOct2018.pdf
- สุจิตต์ วงษ์เทศ.(19 พฤศจิกายน 2565). “ **ขุนช้างขุนแผน ” เรื่องไม่มีจริง แต่เป็นนิทาน วรรณกรรม
“ผู้ดี” กระฎุมพี.ศิลปวัฒนธรรม**.สืบค้นจาก
https://www.silpa-mag.com/culture/article_66153.
- สุจิตต์ วงษ์เทศ.(30 ธันวาคม 2565). **รัฐสุพรรณภูมิ ‘เงินหลี่ฟู’ อยู่เมืองสุพรรณ แม่น้ำท่าจีน.มติชนสุด
สัปดาห์ ฉบับวันที่ 30 ธันวาคม 2565 - 5 มกราคม 2566**.สืบค้นจาก
https://www.matichonweekly.com/culture/article_637209.
- สุจิตต์ วงษ์เทศ.(15, มีนาคม 2564).**สุจิตต์ วงษ์เทศ : เพลงดนตรีเมืองสุพรรณ รากฐานแข็งแรงนับพัน
ปี.มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับวันที่ 12 - 18 มีนาคม 2564**.สืบค้นจาก
https://www.matichonweekly.com/sujit/article_408670.
- อลงกรณ์ คูตระกูล. (2553). **นวัตกรรมสังคม: กรณีศึกษาโครงการของท้องถิ่นในเขตภาคเหนือของ
ประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตร์ดุขฎฐิบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสน
ศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.สืบค้นจาก chrome-
extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://libdcms.nida.ac.th/thesis6/
2553/b166474.pdf

- อัษฎางค์ ยมนาค.(23 เมษายน 2564). **ขุนช้างขุนแผน'ไม่ใช่เรื่องราวของคนไทยกรุงศรีอยุธยา แต่เป็น'
มอญ-ไทย'ในสมัยสุพรรณภูมิ.ไทยโพสต์.สืบค้นจาก
<https://www.thaipost.net/main/detail/100410>.**
- Art in Southeast Asai **ศิลปกรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.(2566).ธรรมจักร**
สืบค้นจาก <https://seaarts.sac.or.th/artwork/265>
- Art in Southeast Asai **ศิลปกรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.(2566).พระสงฆ์อุ้มบาตร.**
สืบค้นจาก <https://seaarts.sac.or.th/artwork/275>
- BLOGGANG.(2566).**เมืองโบราณอุทอง จ.สุพรรณบุรี.สืบค้นจาก**
[https://www.bloggang.com/m/viewdiary.php?id
=shiryu&month=112014&date=10&group=7&gblog=59](https://www.bloggang.com/m/viewdiary.php?id=shiryu&month=112014&date=10&group=7&gblog=59)